

2707/29
ARHIEREUL GRIGORIE LEU BOTOȘĂNEANU
VICARUL MITROPOLIEI MOLDOVEI

CUVÂNTĂRI OCAZIONALE

CHIȘINAU
Tipografia Eparhială „Cartea Românească”
1928

In. A. 25.718

ARHIEREUL GRIGORIE LEU BOTOȘĂNEANU
VICARUL MITROPOLIEI MOLDOVEI

CUVÂNTĂRI OCAZIONALE

51567

CHIȘINĂU
Tipografia Eparhială—„Cartea Românească“
1928

251

8R-56

-522

PRECUVANTARE

Slujbele — arhieresti în special — mi-au impus cuvântul „dres cu sare“, după zisa apostolului,— predica cu timp și fără timp.

Unele cuvântări, alcătuite în toată regula, altele numai în planuri rezumative, le-am tot adunat în sertarele biuroului de lucru. Ocupațiunile administrative nu mi-au îngăduit revizuirea și redactarea pentru a le da publicității.

Anul 1928 însă vine cu încercări sguuitoare pentru scaunul meu arhieresc și mi aduce un răgaz dureros îndeplinindu-se cuvintele Mântuitorului Hristos: „În lumea necazuri veți avea“ (Ioan XVI, 33).

Mi-am scotocit sertarele, și, deocamdată, dau spre publicare aceste câteva din ale mele cuvântări, ce's ca un copil al suferinței.

Sunt cuvântări în mare parte alcătuite, adesea și rostite în lacrimi, pentru că așa era și ceremonia și sufletul predicatorului.

Pentru aceasta nădăjduesc că nu vor fi o lectură rece, ci vor încălzi câtuși de cât mai ales pe tinerii preoți în meditarea sfintelor Scripturi și în predicarea lor. Se vor convinge, că nu mișcă și nu

edifică numai principiile logice și regulele omiletice ale unei predici. Nu... Ci acele predici ating coardele sufletești și înalță, care sunt eșite din sufletul ce clocotește și sunt rostite cu glasul ce tremură de dragoste și cu ochii ce plâng de durere.

Acelea sunt, care pe predicator îl face păstor desăvârșit, iar pe ascultătorii credincioși, îi îndreaptă pe calea adevărului—chiar dacă mai sunt lipsite și de logică și de omiletică.

Să predicăm nu ca să vorbim, ci pentru ca să îndrumăm, să mișcăm, să folosim real bisericii și neamului... Acesta a fost gândul la alcătuirea cuvântărilor de față, aceasta a fost străduința la rostirea lor...

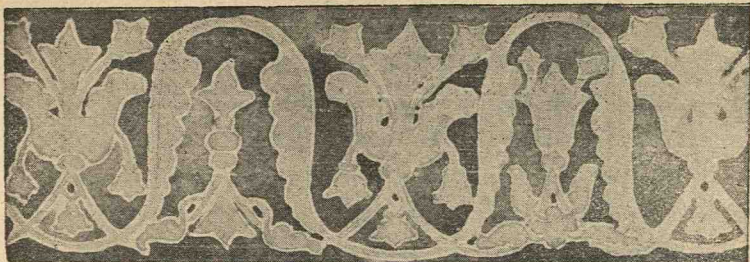
Dea Domnul ca prin publicare și cetire să se atingă țelul și să se completeze ceea ce nu s'a putut prin lipsa unui graiu oratoric și a unei frumuseți literare.

10 Septembrie 1928
I A Ș I

Arhiereul GRIGORIE
Vicar al Mitropoliei Moldovei

INVIEREA CUM SE PICIA IN BISERICA BIZANTINA.
Icoana aceasta este lucrată în argint aurit și formează o
scoară de Evanghelie din veacul al XVII-lea, ce se află în
mânăstirea Dragomirna (Bucovina) ctitoria mitropolitului
Anastase Crimca.

CU CE NĂDEJDI INTRĂ UN NOU ARHIEREU ÎN SF. SINOD.

Sf. Sinod se redeschide în continuarea sesiunii din toamna anului 1924, la 4 Februarie 1925.

I. P. S. Mitropolit Primat, ocupând scaunul prezidențial, anunță Sf. Sinod primirea noului arhiepiscop Grigorie Leu Botoșăneanu—Vicarul Mitropoliei Moldovei. Pune nădejdi mari în vigoarea și munca noului ales—justificate în parte prin trecutul său, și îi urează tărie și spor la lucru în noua treaptă ierarhică la care a fost înălțat.

Noul arhiepiscop rostește următoarea scurtă, cuvântare ¹⁾.

*Inalt Prea Sfințite Stăpâne.
Prea Sfințiți Părinți.*

Pentru locul vacant de Arhiepiscop-Vicar la Sf. Mitropolie a Moldovei, V'ați gândit și la smerenia mea. Pe lângă trecutul meu mai îndepărtat, sigur că V'au atras atențiunea umila mea acțiune stărui-

1) Revista „Biserica Ortodoxă Română” Seria II, anul XLII No, 3 (538) Martie 1925. Pag. 169.

toare din sudul Basarabiei și nu alte merite prisositoare, de care nu m'am învrednicit până în prezent.

E drept că, după demobilizarea din confesoratul militar,—unde am slujit în tot cursul marelui război de întregire a neamului,—am fost rânduit să organizez și să romanizez școala bisericească a învățatului ierarh Melchisedec, a căreia temelie a fost pusă odată și în timpul Unirii Principalelor Române, sub domnia de jertfă a lui Vodă Cuza.

Când, după veacuri de restriște românească, treceam Prutul—blestemat altădată, binecuvântat astăzi,—când luam conducerea pentru reorganizarea și romanizarea unei școli, pentru un început așa de măreț... se putea să dau înapoi de la ori ce greuțâți și chiar jertfă?

Nu!... Chiar dacă aș fi fost cu totul depreciat de acei ce aveau datoria să ajute neputinței mele. Pentru aceasta, și despărțirea mea—mai mult silită de acea depreciere și nesusținere—de școala unde am pus suflet din sufletul meu și pe care o făcusem centrul acțiunii creștinești și românești din acele părți, a fost jălită și de unii și de ceilalți.

Iată deci, că și în această acțiune, nu este un merit specific al meu, cât mai ales al împrejurărilor știut fiind că, de cele mai multe ori, prilejul și poziția formează pe erou.

Ați luat însă această stăruință a mea ca o chie-zășie pentru lucrul de mâine și mi-ați arătat toată dragostea îngăduitoare, ridicându-mă alătura de

Înalt Prea Sfinția Voastră și de Prea Sfințiile Voastre cu alegerea de Arhiepiscop Vicar și membru al Sf. Sinod.

*Înalt Prea Sfințite Stăpâne.
Prea Sfințiți Părinți,*

Nu fără sguđuire sufletească am primit această înăltă taină dela reprezentanții Sf. Sinod în frunte cu I. P. Sfințitul Mitropolit al Moldovei, stăpânul meu de acum.

Nu fără emoție și ezitare pășesc astăzi pragul Sf. Sinod și intru în rândurile Prea Sfințiilor Voastre.

Față de dragostea încrezătoare, ce mi-ați arătat, întreaga mea ființă este cuprinsă, la această primă înfățișare, de recunoștința mulțumitoare de fiu și frate întru Hristos—recunoștința, ce isbucnește și din adâncul sufletului meu și din calitatea numelui ce-l port.

Dacă, la exprimarea recunoștinței mulțumitoare, pare că aș da drumul la toată puterea strigătului meu,... cu multă sfială și timiditate însă, îmi iau asupra-mi garanția lucrului de mâine...

Mă prezint cu sfială, pentru-că demnitatea-i mare, lucrul e covârșitor, iar pregătirea și puterile îmi sunt cu totul mici!.. Arhiepiscop?... Membru al Sf. Sinod!?... E mare lucru!... E... cu ceva mai puțin decât îngeri!... Ce voi face?..

a) Putea-voiu duce austeritatea persoanei mele după pilda Prototipului nostru,—măcar până la dru-

mul arzător al apostolatului zilnic, cu resemnarea la auzirea vorbelor de ocară și chiar la primirea de lovituri și scuipări pentru învățatura evangheliei?... Căci de o încoronare cu spini,—și de întinsul mâinilor pe cruce... e prea greu să mai vorbim noi—muritorii de astăzi!...

b) Fi voiu eu în stare—ca, să acopăr cu aripi de serafim greșalele și slăbiciunile frățești, cu dragostea însuflețită de acelaș Prototip dumnezeesc, căutând să mă vindec întâi cu toată asprimea pe mine—și apoi cu toată îngăduința pe aproapele meu?...

c) Ș'apoi, putea-voiu îndeplini făgăduința psalmistului,—care, în momentul de față este și a mea,—să învăț pe cei ce sunt în fără de legi căile Domnului și pe cei necredincioși să-i întorc la Dumnezeu?...

Ce voiu face?!... Nu pentru o desăvârșire în aceste trei rosturi arhieresti, căci aș fi prea pretențios!... Dar pentru o zilnică străduință și o continuă preocupare!

* * *

Imi pare însă, Inalt Prea Sfințite Stăpâne și Prea Sfințiți Părinți,—că sunt și unul dintre slujitorii norocoși!... Sunt sfințit și mă primiți în mijlocul Prea Sfințiilor Voastre, tocmai când din viața neamului nostru țășnesc, ca și din stânca pustiului Sinaiei, mai multe izvoare de îndrumare creștină, în chip tot așa de minunat, de unde mă pot adăpa!...

Și tocmai, când pe întinsul țării românești,—ca și altă dată la muntele Horeb,—apar mai multe ruguri arzând cu flăcări nemistuitoare, care sunt tot atâtea înboldiri de a pleca în numele Domnului să scoatem pe credincioșii noștri din robia păcatului.

Intru în Sf. Sinod, când austeritatea strămoșilor și jertfele lor ne aduce unirea în cugete și în simțiri a tuturor creștinilor ortodoxi din România mare...

S'a împlinit vremea, când să nu ne mai socotim unii ai lui Pavel, alții ai lui Apolo, alții a lui Chefa, căci toți suntem ai lui Hristos!..¹⁾). Nici să se mai vorbească de Biserică basarabeană, bucovineană, ardeleană, de oare ce toți suntem fiii aceluiaș neam, ale cărui jertfe de veacuri astăzi se răsplătesc cu belșug.

Pășesc apoi în acest înalt așezământ creștinesc și românesc, când acele izvoare de credință strămoșască, încălzite astăzi prin unirea dragostei frățești, ne dau înălțarea Bisericei noastre la rangul de patriarhat.

Dacă ne ajută bunul Dumnezeu, ca ortodoxia noastră, fără deosebire de neam și țară, să se poată înflăcăra la o reînviere străbună și prin unirea sobornicească din preajma sfântului mormânt, așa după cum se pune la cale... sunt trei ruguri arzătoare, care îmi reduc orișice gângăveală, trimițându-mă la predicare cu timp și fără timp, ca să scot din robia neștiinței și a păcatului pe credincioșii neamului meu...

1) I Corint. 1, 12.

Cu încredere nestrămutată în ajutorul lui Dumnezeu care, totdeauna, pe cele neputincioase le întărește și pe cele cu lipsă le împlinește,... adăpat de numeroasele isvoare de credință strămoșască, cari își fac loc astăzi cu atâta putere pe întinsa pajiste a neamului românesc... încălzit de cele trei ruguri rzătoare dar nemistuitoare, din mijlocul cărora glasul dumnezeesc ne trimite la predicarea și izbăvirea neamului... sub abluirea plină de dragoste părintească și frățască a Inalt Prea Sfinției Voastre și a Prea Sfințiilor Voastre, pășesc astăzi aicea pentru lucrul cel sfânt. Iau cu multă însuflețire arhierescul jug al Mântuitorului Hristos...

Ca membru al Sf. Sinod, nu pot avea altă concepție decât un respect plin de dragoste și îngăduință.

Uniți în numele Mântuitorului Hristos, nu mi pot închipui să mă mișc altfel decât în direcția evanghelică impusă de el... Nu-mi permit a mă gândi, că aș putea lucra în afară de luminile evanghelice venite asupra-mi prin unirea în numele lui Iisus Hristos și prin acea dragostea creștinească plină de iertare și îngăduință.

Recunoștința mulțumitoare față de toți membrii Sf. Sinod, până la alte acte externe, îmi voi manifesta-o, cu toată conștiințiositatea, în forul intern al slujbelor mele arhieresti.

Cu aceste puține și slabe cuvinte, ca mărturisire de credință, îmi fac intrarea în Sobornicescul așezământ al Sf. Sinod.

Rog pe bunul Dumnezeu să Vă dăruinască sănătate cu puterea desăvârșită a învinegrii personale și unirei frățești, ca astfel, uniți în cugete și în simțiri în numele Mântuitorului Hristos, să ne învrednicim a lăsa neamului nostru aceia ce cere măreția vremurilor în care trăim...

Amin.

4 Februarie 1925.

CE ESTE PRIMUL PĂTRAR DIN VEACUL AL XX-lea

**Cuvânt ținut în catedrala metropolitană din Iași
la 24 Ianuarie 1925.**

Acum, când pășim sfertul de veac al secolului al XX-lea, sărbătorim a șase zeci și șasea aniversare dela începutul Unirii românești (1859) și a șaptea dela complectarea ei geografică și etnografică (1918), prin alipirea tuturor provinciilor supuse dominațiilor streine.

Iașul,—în care s'au făurit toate aceste mari acte naționale,— are mândria și dreptul de a rămâna orașul clasic al neamului românesc.

Dar,—sărbătorind șase zeci și șase de ani dela Unirea celor două principate Muntenia și Moldova, și șapte ani dela alipirea celorlalte provincii: Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banatul, Maramureșul,—trebuie să știm și pentru aceasta trebuie s'o spunem, că nu suntem decât la jumătatea operei de adevărată unificare românească.

Biserica creștină ortodoxă a neamului românesc,—pe lângă școala pregătitoare—nu vede mântuirea decât alătura de crucea Mântuitorului Hristos, căci numai la umbra ei ni se arată cu totul lămurit principiul vieții și al progresului: lupta și jertfa...

Numai grupați împrejurul acestui steag cu austeritatea morală, cu productivitatea reală și cu dragostea frățască, ce o indică însuși origina și măreția lui, neamul românesc poate ajunge la acea forță strămoșească, care a biruit toate greutățile vremurilor și ne-a adus unirea pe care-o sărbătorim astăzi.

Dacă împrejurările politice și situația geografică a țării noastre se află la așa răspântie, în cât nu trebuie să uităm și deviza „*Si vis pacem para bellum*“... Biserica ortodoxă română își cunoaște drumul și în astfel de împrejurări dureroase. Ea știe să aline suferințele și să insuflă nădejdea viitorului, prin răbdarea și munca până la jertfă, pentru binele și ajutorarea deaproapelui.

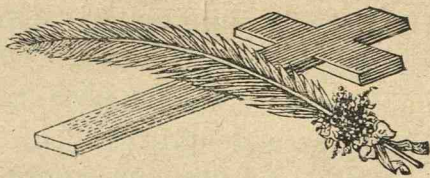
Sărbătorind însă trecutul, nu trebuie să pierdem din vedere nici un moment viitorul, știind că trecutul este oglinda neamului românesc.

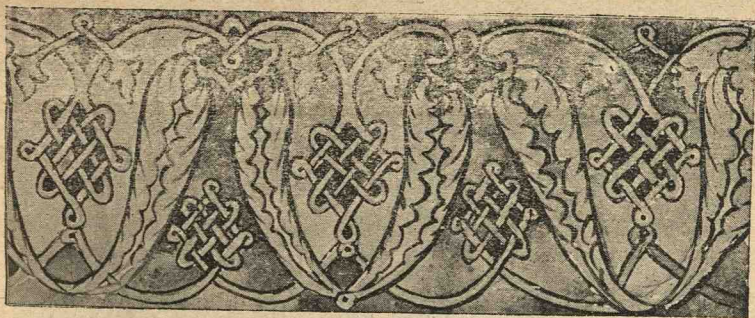
Primul pătrar din secolul al XX-lea nu poate fi decât începutul unirei și pregătirea gloriei viitoare a neamului românesc.

Iașul, care are atâta experiență în pregătirea evenimentelor și realizarea aspirațiilor naționale, cu

mulțimea monumentelor și instituțiilor culturale ce-i formează gloria trecutului și nădejdea viitorului, va ști să fie și premărgătorul desăvârșirii în unificarea și tăria sufletească a neamului românesc.

Noi, slujitorii Bisericei noastre strămoșești, înălțăm astăzi rugi fierbinți către Atotputernicul Creator pentru această desăvârșire în unirea sufletească cu tăria vieții morale, singura forță ocrotitoare, ce ne îndrumază—cu binecuvântare cerească—spre scopul urmărit. Înălțăm aceste mișcătoare rugăciuni, care—în așa momente de sfânt entuziasm creștinesc și românesc—ne transportă cu totul spre supracelesul sanctuar al Tatălui ceresc, după ce mai întâi cu toată smerenia de fii îi mulțumim că ne-a răsplătit așa de bogat jertfele strămoșești. Amin.

FERICIREA VECINICĂ

**Un prim cuvânt ca Arhiereu în catedrala metropolitană din Iași la 18 Ianuarie 1925.
Duminica a XXIX după Rusalii.**

Frații mei!

În calitate de Arhiereu Vicar al așezei sfinte Metropolii, pentru întâia dată ies la predicare înaintea D-voastră.

Am o situațiune cu totul grea...

Întâi, eu nu vă cunosc nevoile D-voastre, ca să vă pot ajuta în lipsurile ce aveți.

Al doilea D-voastră nu mă cunoașteți pe mine și momentan nu puteți avea o încredere absolută în cuvântul meu.

Al treilea nu am nici puterea cuvântului și frumusețea lui ca un Ioan Gură de Aur, nici pilduitoarele și atrăgătoarele exemple practice ca un Antime Ivireanul, ierarhul prin excelență predicator al voevodului muntean Constantin Brancoveanu, nici

51567

autoritatea morală de părinte cunoscut și iubit ca un Veniamin Costache.

Aceste trei elemente : predicatorul să cunoască nevoile ascultătorilor săi, credincioșii să cunoască în totul personalitatea predicatorului lor, plus calitățile de predicator, sunt de absolută nevoie ca o predică să fie ascultată cu atenție, având în acelaș timp și folosul ei real în viața credincioșilor ascultători.

Intru cât nu cunosc și nu mă cunoașteți, încep predicarea mea cu o temă de interes general, pe care mi-o dă bucata sau pericopa din „Apostolul“ citit astăzi.

„*Fraților—zice sf. ap. Pavel cărtă Coloseni—când se va arăta Hristos, viața noastră, atunci și voi cu dânsul împreună vă veți arăta întru slavă. Dar pentru aceia omorâți mădularele noastre, cele de pe pământ, desfrânarea, necurăția, patimile, pofta cea rea și lăcomia de bani, care este slujirea idolilor, pentru care vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării*“ . (cap. III, vers 4).

Frații mei,

Problema ce-mi propun să dezvolt înaintea D-voastre este îndrăzneată... Da! Este cu totul îndrăzneată, pentru că eu ființa de o zi, mă încerc să fiu una cu ființa eternă, deși mă aflu sub păcat! Vreau să fiu și eu întru slavă alături de Mântuitorul Hristos! Această dorință, în clipa de acum,

mi-o insuflă sf. apostol Pavel. Imi pune însă condițiuni pentru realizarea dorinței mele... Să îndeplinesc în totul învățăturile Sf-tei Evanghelii și să viețuesc în spiritul sfinților apostoli. Intr'un termen consacrat astăzi, să fiu bun creștin. Căci, dacă sunt un adevărat creștin însuflețit numai de cele cerești, nu trăesc în timp și spațiu, decât ca să lupt pentru infinit și vecinicie.

Fericirea vecinică, ce izvorăște din dragostea desăvârșită, iată principiul creștinismului.

În concepția vremelnică a traiului de astăzi însă, cu drept cuvânt îmi veți zice: Ce ne vorbești nouă de infinit, vecinicie și fericire vecinică, când pe noi ne rod nevoile vieții sociale și scumpetea crescândă a traiului zilnic?! Dă-ne leacul vindecării acestor nevoi, de care suferim. Arată-ne izvorul belșugului pământesc și mai iartă-ne cu fericirea cerească.

Prind adevărul ziselor mele de pe fețele D-voastre. Și, nu-i mirare. Criza socială de după război a încetățenit concepția vieții cu belșugul traiului economic, ca singura fericire omenească. De aci materialismul hidos, ce ne-au orbit complect pe deo parte,—iar pe de alta o ignorare totală a vieții morale.

Rezultatele?... Le și vedem! Le și simțim!

Și puținii înbogățiți și majoritatea sărăcită, duc greul traiului zilnic. Și unii și alții nu au acea mulțumire sufletească, care face fericit și pe cel mai lipsit muritor. Exemplul clasic îl avem în isto-

rioara cu cămașa fericituii. Nu o au, pentru că mulțumirea sufletească nu o poate avea decât acei ce trăesc în nădejdea unei fericiri cerești, aproape ignorând mulțimea trebuințelor pământești. Numai acela este mulțumit, care calcă peste nevoile zilnice, le ignorează, printr'o abstenență mucenicească și, înălțându-se ușurat de toate patimile omenești, vrea să se arăte și el întru slavă alături de Mântuitorul său Iisus Hristos, cum făgăduiește sf. apostol Pavel Colosenilor.

Să vedem acum—frații mei—nu cumva această tendință către fericirea cerească, ne aduce și binele pământesc, după care ne străduim zi și noapte?!..

Să trecem peste negațiunile vieții morale enunțate de sf. apostol Pavel: desfrânarea, necurăția patimile, lăcomia și banii,—apoi mânia, iuțimea răutatea, hula etc., cari sunt negații dureroase și pentru traiul nostru zilnic. Le lăsăm, căci dovedirea cu aceste probe este supărătoare pentru auzul nostru.

Mă voi încerca să conving cu afirmații plăcute, cu argumentele pozitive, că tendința către fericirea cerească ne aduce și binele pământesc.

* * *

Cum trăește un bun creștin, care—fiind mulțumit sufletește în rosturile lui pământești—urmărește fericirea cerească?..

În primul rând, în tot timpul și locul, este

însuflețit de dragostea ideală față de Dumnezeu, cu frica de a nu supăra bunătatea Tatălui ceresc.

Al doilea este preocupat cu îndeplinirea poruncilor divine: Să nuucidă; să nu fie desfrânat; să nu fure; să nu dea mărturie minciunoasă; prin care el arată dragostea reală față de aproapele său... Dragostea reală o desăvârșește apoi prin ajutorul efectiv al aproapelui în nevoie cu sfatul, cu osteneala și cu obolul său.

Aceasta o cere și sf. apostol Pavel Colosenilor pentru aceeași slavă cerească. „Deci—zice el în același capitol — *„îmbrăcați-vă ca niște aleși ai lui Dumnezeu sfinți și iubiți înt. u milostivirile îndurărilor, întru bunătate, întru smerenie, întru blândeță, întru îndelungă răbdare, suferind unul pentru altul și iertând unul altuia“* (Cap. III vers. 12).

Cu alte cuvinte bunul creștin se simte obligat de Tatăl ceresc, nu numai să nu facă nici un rău aproapelui său,—dar să-l ajute în toate împrejurările vieții cu roadele străduințelor sale, fiind bun, blând, și îndelung răbdător.

De altfel acesta este principiul fundamental al legii noastre creștinești: *dragostea față de Dumnezeu dovedită prin dragostea către aproapele.*

Cine se va îndulci de acest miez al creștinismului nu numai că nu-i va lipsi nimic pământesc, dar va avea totul cu îmbelșugare, plus acea scară către fericirea cerească, mulțumirea sufletească.

Nu-i va lipsi nimic, pentru că traiul lui, fiind

prin eselență moral și auster, nu va întrebuința decât strictul necesar. Departe de la el lucrul imoralităților și împrăștierea nechibzuinței

Va avea totul din belșug, pentru că el nu poate decât să producă prin viața lui de muncă cinstită și chibzuită.

Deci adevăratul creștin prin munca incordată produce; prin viața cinstită iconomisește; prin dragostea frățească ajută pe aproapele și înmulțește binefacerile sociale.

Este această gândire și această viețuire în societatea noastră de astăzi?

Nu cred că îmi puteți răspunde afirmativ!

Și nu numai că nu îmi puteți răspunde afirmativ, ci din contra constatăm cu durere că raportul juridic personal dela om la om este astăzi de vrăjmășie și nici de cum de frăție. Gândirea e păgână: *homo homini lupus*, nu creștină: „*Cel ce are două haine să dea una celui ce nu are*“.

Aproape zilnic auzim tânguirea lipsurilor și a scumpetei. De prisosuri binefăcătoare nu poate fi vorba. Ș'atunci o întrebare: oare acum o sută—două—trei și chiar patru de ani în urmă erau mai multe mijloace de traiu în țara noastră ca astăzi?.. Și totuș, când s'au făcut cele mai multe biserici, monastiri, spitale etc.?

Pare-mi-se că astăzi nu suntem în stare să întreținem ceia ce au făcut strămoșii noștri în acele grele vremuri!..

Ș'acum altă întrebare: Cum aceloră, în nesiguranta vremurilor de atunci, le prisoseau făcând așa ctitorii nemuritoare, și nouă astăzi nu ne ajunge?

De ce? Pentru că atâția ierarhi, boeri, domni și domnițe, năzuind la fericirea cerească, trăiau în austeritatea pămâneasă,—iar din munca cinstită de zi și noapte le rămâneau prisosuri ce le ofieroseau binelui obștesc și pentru calea fericirii cerești.

Nu vă mai atrag atențiunea asupra numeroaselor monumente și ctitorii ale Iașului, de care vă izbiți la fie-care pas, dar v'aș ruga să vizitați monastirea Secu ctitoria cronicarului Nestor Ureche, să vedeți ce a putut produce mâna Mitrofanei, soția cronicarului; și mai ales monastirea Putna a lui Ștefan cel mare, unde sunt atâtea minunății de poadoabe toate lucrute de mâinile domnițelor din acea vreme!?

De ce atunci era belșug, iar astăzi e sărăcie?

De ce atunci era și vreme și pricepere de a lucra așa opere, iar astăzi pare a nu fi nici pricepere nici vreme!?

De ce atunci s'au putut face atâtea ctitorii, iar astăzi nu se pot?!

Răspunsul rămâne să și-l dea fie-care lui însuși.

Iată deci că fericirea cerească, ne dă și belșugul pământesc.

Nici n'aș putea într'o singură predică, dar nici nu cred că mai este nevoie să demonstrez contrarul;

că numai simplul traiu pământesc, cu grija exclusivă a cerințelor trupești, nu ne dă nici măcar belșugul economic gospodăresc necum să ne mai înalțe la fericirea cerească.

Frații mei.

Tema predicii mele a fost prea îndrăzneță și nu cred că am reușit s'o dezvolt așa cum trebuia. Rog însă să vă convingeți, nu atât din argumentarea mea, cât mai ales din concentrarea sufletească a D-voastre, că adevărul acesta este. Aș dori să aibă urechi de auzit mai ales tineretul și școlăria, care sunt nădejdea neamului nostru de mâine.

Față de starea socială în care ne aflăm cu gândirea ce ne conduce, încheiu predica mea cu recomandarea sf. apostol Pavel din aceiaș scrisoare ce condiționează fericirea cerească: „*Dezbrăcându-vă de omul cel vechiu dimpreună cu faptele lui, îmbrăcați-vă în omul cel nou, care se înnoește spre cunoștință după chipul celui ce l'a zidit pe el*“. (Coloseni III, 4-5).

Iar pentru îndeplinirea tuturor nevoilor zilnice adaug și preceptul evanghelic: „*Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate celelalte se vor adauge vouă*“. (Mateiu VI 33).

Amin.

INSPIRAȚIA UNEI FONDAȚII CTITORICEȘTI.¹⁾

Domnilor Epitropi

Iubiți frați și fii în Domnul.

Ctitoria mării fundațiunii a Sf. Spiridon, de câte-va zeci de ani, se leagă de vicariatul mitropoliei Moldovei în privința ierarhiei bisericești dela între. S'a format o tradiție ca Arhiepiscopul Vicar al mitropoliei să fie egumenul Sf. Spiridon.

Astăzi este o unire de atribuțiuni cerută de împrejurările economice ale vremii. Nu se poate însă să nu fie și alte legături mai vechi de ordin duhovnicesc...

Credeți oare că acei donatori ctitori n'au fost întru nimic influențați de scaunul și slujba mitropolitană din acea vreme? Ș'apoi până la scopul văzut al fundației: biserici cu slujbe de arhiepiscop și preoți, spitale cu alinări de suferinți, nu socotiți că

1) Cuvântare ținută la instalarea ca egumen al Casei Sf. Spiridon, Duminică 15 Martie 1925.

au fost și alte motive de ordin intim, sufletesc, ca mântuirea personală prin dragostea față de Dumnezeu și îndeplinirea poruncilor lui de a iubi pe aproapele ca pe sine însuși?

Și unde a putut să li se insuflă această dragostea de Dumnezeu și de aproapele, dacă nu în Catedrala mitropolitană transportați de vr'o slujbă sau de vr'un cuvânr arhieresc?

Acesta este izvorul limpede al frumoaselor instituții ce formează însemnata fundație a Sf. Spiridon. Și tot în acest sfânt izvor se află și legătura ierarhică dintre vechea instituție de ocrotire creștină a neamului, mitropolia și ctitoria Sf. Spiridon.

Domnilor Epitropi,

Frați mei,

Pășesc în slujba acestei ctitorii însuflețit de aceiaș sfântă dragoste de mântuire sufletească și sănătate trupească a fraților și fiilor mei duhovnicești, la care s'au înălțat marii fondatori ai acestor instituții.

Față de concepția și cerința lumei de astăzi cu pregătirea ce o am, recunosc că e greu să pot radia în întreaga fundație a Sf-lui Spiridon acea sănătate și liniște sufletească, care să fie și chizășia sănătății trupești, singura căutată în vremurile noastre.

Greu îmi va fi, ca în mijlocul unei fundații spitalicești, unde primează numai sănătatea trupească,

să pot armoniza maccsima clasică anti creștină: „*Mens sana in corpore sano*“ cu principiul evanghelic: „*Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă*“ (Mt. VI ver. 33).

Și totuși acesta îmi este rolul. Ca să-mi pot duce carul misiunii mele, declar și acum ca și la hirotonia de arhieru, că sufletul neamului moștenit dela strămoși cu trupul moștenire părintească, ce-mi formează personalitatea, l'am îndreptat pe drumul crucei încă din frageda copilărie. M'am pregătit pentru preoție.

Dar îngreindu-mi-se răspunderea prin împrejurările ivite în cale, a trebuit să mă înarmez și cu austeritatea monahismului, ca astfel eu să mă pot izbăvi, iar pe cei încredințați păstoriei mele să-i pot îndrepta pe calea mântuirii.

Tocmai în această vreme a postului mare Sf. Biserică ne arată mai bine drumul crucei. Suntem în a două Duminică. După călătoria cu ajunare de 15 zile, ni se pune înainte exemplul tipic a Sf. Grigorie Palama, sărbătorit astăzi, care prin viața lui austeră întâi de simplu monah în muntele Athos, apoi de arhiepiscop al Tesalonicului, este un popas de odihnă pentru trecut și întărire pentru viitor. El a fost o bună călăuză al creștinilor pe drumul crucei; de aceia și biserica l'a pus ca un stegar îndrumător spre mântuire în a doua Duminică din postul mare.

Față de gândirea și substratul moral al traiului de astăzi, mulți din D-voastră veți fi zâmbind, când eu îndrăznesc să mai aduc în discuție postul și austeritatea monahală, ca probleme de interes pentru binele și progresul neamului nostru.

Domnilor Epitropi
Iubiți credincioși.

Totuși îndrăsnesc să afirm mai departe că drumul crucei curățit și petruit cu post și austeritate, este singura cale de progres și ușurare a vieții noastre sociale.

În decursul vremurilor multe drumuri au fost arătate omenirii și de făuritori de religii și de legiuitori, și de filosofi etc... Toate s'au sfârșit în infernul pământesc. Singura cale de mântuire, ce ne duce în raiul ceresc a deschis-o lumii Mântuitorul Hristos prin ducerea crucei sale la Golgota și răstignirea pe ea!...

Cui se dămorește redeșteptarea și luminarea popoarelor, dacă nu acestui drum larg croit de Mântuitorul, pe care l'a stropit cu sângele ranelor sale și l'a bătut cu palmele țintuite în crucea suferinței..

El și după El sumedenia de martiri, ne-au dovedit cu exemplul vieții lor, că numai cu străpânirea de sine prin ruga sfântă și cu austeritatea dusă chiar până la crucificare, ne putem mântui pe noi și mai ales izbăvi pe aproapele nostru. Și—Doamne!—în ce credeți că constă binele și progresul

social, dacă nu în a ne osteni și jertfei unul pentru altul?

Hotărât deci, numai drumul către Golgota, cu postul și ruga sfântă în toată austeritatea monahală, ne ușurează viața, ne aduce binele după care umblăm zi și noapte ca cerbul după izvoarele apelor cum zice Scriptura.

Știut este că liniștea sau turburarea sufletească, mulțumirea sau nemulțumirea noastră intimă ne îndreptează spre rai sau spre iad, așa după cum avem una sau alta în calea noastră.

Ei bine, eu fiind pe acest drum al crucei, voi fi liniștit, căci totdeauna voi auzi depe Golgota dumnezeieștile cuvinte: „*Părintele meu iartă-le lor, căci nu știu ce fac!*“

În ori și ce suferință m'aș afla, voi fi și mângâiat de acelaș Mântuitor cu vorbele evanghelice: „*Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâea*“

Ș'apoi nu sunteți convinși, că sănătatea sau slăbiciunea noastră trupească, bogăția sau sărăcia noastră atârnă în mare parte dela abstenența sau imoralitatea noastră, dela munca austeră sau dela risipa în mijlocul lucșului și al petrecerilor continui?

Și aicea, mie calea crucei îmi impune austeritatea cu regimul alimentar dătător de sănătate și îmi cere munca, care îmi dă belșugul și iconomia.

Dacă am încerca o cercetare socială, oare unde am găsi sănătatea, binele și belșugul? Le vom afla în familiile unde deviza este petrecerea, necin-

stea și imoralitatea ori unde domină frica de Dumnezeu și dragostea de aproapele cu munca cinstită productivă și cu iconomia vieții austere?

Nu credeți D-voastră că dacă astăzi nu avem nici pâinea zilnică, deși trăim în cea mai bogată țară agricolă, este din cauza felului nostru de a concepe viața?

Ș'atunci, iubiții mei frați, dacă acesta este adevărul sfânt, de ce să ne legăm la ochi și să ignorăm biserica și a ei învățătură creștină, când ea nu urmărește decât ca priu post și austeritate să ne facă sănătoși, și voioși, iar prin munca ce ne-o cere bogați și binecuvântați?

De ce să nu ascultăm și să nu ne supunem de bună voie la aștinare și austeritate, care ne face și sănătoși și voioși și am lăsa ca în urmă să fim forțați la un pat spitalicesc și la o intervenție chirurgicală, care, de cele mai multe ori, ne poate fi fatală?

Pentru ce să nu ne impunem o viață de contemplație cerească, cu o productivă muncă pământească, care ne aduce belșugul, curăția și mulțumirea sufletească—și să trăim o viață neproductivă, numai în josnicii pamântești, care nu ne poate duce de cât la patul durerei dintr'un spital ctitoricesc, și ferească Dumnezeu, la camașa de forță a unui ospiciu sau în celula cu gratii a unei închisori!?!..

Un exemplu tipic cu totul mișcător și convingător îl avem chiar în această mare fundație ctito-

ricească. Ar fi eșit oare atâtea biserici mângâitoare și îndrumătoare, atâtea spitale alinătoare și vindecătoare dintr'o viață cu concepția noastră de astăzi?..

Noi nu ne învrednicim să le întreținem pe acestea moștenite și să ne câștigăm pâinea zilnică, dar ca să mai lăsăm ctitorii de pomenire veșnică!

Faptele noastre sunt tot atât de pământești și trecătoare, ca și viața ce o concepem.

Viața strămoșilor ctitori era în totul pe urmele lui Hristos. Traiul lor era întru totul auster, plin de evlavie și productivitate. Mulțumirea vieții lor, ce le dădea fericirea vremelnică din această lume, o găseau numai pe drumul crucei, în cântările înălțătoare ale bisericei, în învățămintele sfinte ale slujitorilor și apoi în ocupațiunea producătoare și singura izbăvitoare.

Cred că dacă am ceti și printre rânduri testamentele acestor mari fondatori, pe lângă frumoasele lor donații, ne-ar însufleți acest duh povățuitor și acest substrat moral îndrumător.

Iată de ce mi-am ales și eu drumul crucei, și iată pentru ce îl prețuesc așa de mult.

*Domnilor Epitropi
Iubiți credincioși.*

In cuvântarea mea de instalare ca egumen al Casei sf. Spiridon, am îndrăsnit să vă înfățișez o problemă, ce ar forma interesul vital al neamului

nostru. Nu poate fi vorba de un așa cuvânt de predică, care să schimbe drumul unui traiu în durere.

Nu am pretenția să vă pot convinge de adevărul lucrurilor numai într'o simplă cuvântare de instalare... Imi lipsește și frumusețea cuvântului și tăria lui. Nu am nici puterea oratorică ca un Ioan Gură de Aur, nici autoritatea morală convingătoare, ca un Varlaam, Veniamin Costache și alții...

Aș fi cu totul mulțumit, dacă aș fi putut motivă măcar o meditare și o contemplare asupra acestei probleme, de la care atârnă binele și fericirea noastră.

Eu, de la primul pas ce am făcut în acest sfânt locaș ctitoricesc, ca arhiereu slujitor la Botezul Domnului, am simțit obligația străbună de a nu mă abate din drumul crucei. Nădăjduesc că moștenirea sufletului strămoșesc, ce ne inspiră de evlavie și în această sfântă biserică, mă va ajuta să nu șovăesc câtuși de cât pe calea ce am pornit.

Nădăjduesc apoi în îndrumarea călăuzitoare a arhipăstorului nostru I. P. S. Mitropolit al Moldovei, care mă și instalează prin P. C. Sa părintele Valeriu Lordăchescu, directorul seminarului Veniamin.

În ce privește pentru îndeplinirea obligațiilor de egumen al acestei ctitorii, nu mă îndoesc un moment de buna voința onoratei Epitropii și a întregului aparat administrativ.

Cel mai mare ajutor nu-l putem nădăjdui, și nu-l putem avea de cât de la acela, care ne-a arătat calea izbăvirei, dela Mântuitorul Hristos

carele, totdeauna, pe cele neputincioase le vindecă și pe cele de lipsă le împlinește...

Mulțumesc I. P. S. Mitropolit și reprezentantului Înalt Prea Sfinției Sale, pentru binecuvântarea și osteneala instalării.

Mulțumesc onoratei Epitropii, pentru încrederea arătată slabelor mele puteri în conducerea acestei egumenii.

Mulțumesc întregului personal slujitor în frunte cu prea cucernicii preoți, pentru dragostea, cu care m'a primit în mijlocul lor.

Fiind pe calea crucei și întărit de moștenirea strămoșilor, care, cu sufletul lor mare, ne-a dat cea mai bogată țară în fundațiuni ctitoricești, mă voi strădui să fiu nota împăciuitoare pentru prezent și cea însuflețitoare pentru viitor.

Lipsindu-mi puterea înăscută a cuvântului și frumusețea convingătoare a lui, mă voi sili să completez această lipsă printr'o dragoste creștină, care să radieze cât mai multă căldură și însuflețire în îndeplinirea orânduelilor ctitoricești.

Cu aceste gândiri și dorinți de bine, să ridicăm rugile noastre către Atotputernicul Creator pentru Augusta noastră familie regală, ca întru sănătatea și liniștea lor, viață lină și fără gâlceavă să viețuim întru toată buna credință și curăție; iar pe Înalt Prea Sfințitul nostru Mitropolit să-l dăruiască sfintei sale biserici în pace, întreg, sănătos, drept îndreptând cuvântul adevărului Său. Amin.

„Să zicem—fraților—și celorce ne urăsc
pe noi!...
Să iertăm toate pentru Inviere!“
(Slava dela Paști).

HRISTOS A INVIAT.

Ziua Invierii! Să ne luminăm! Și unu pe altul să ne îmbrățișăm! Să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi! Să iertăm toate pentru Inviere. (Slava Invierei).

Așa a răsunaat cântarea de înfrățire, cântarea păcii, cântarea de bucurie mântuitoare în noapte Invierii Domnului. Este trâmbița de mântuire, ce trezește pe cei ce zac în întuneric și în umbra morții.

Slăvirea prăznuirii și măreția sărbătoarei ne impune tăcerea contemplatoare și admiratoare. Dar și cârja arhierescă îmi cere să strig cu apostolul: „Deșteaptă-te cela ce dormi și te scoală din morți și te va lumina Hristos. (Efes. V, 14).

Frații mei,

Când a venit plinirea vremii, din cerul salvator... dela Tatăl ceresc s'a auzit cuvintele sfinte:

„Acesta este Fiul meu cel iubit... — pe acesta să-l ascultați“ (Mt. XVIII, 5).

Și iată un om ca toți oamenii începe să grăească tuturor: „*Eu sunt lumina lumii!*“ (Ioan VIII, 12).

Și într'adevăr... din viața lui... din vorba lui... din ființa lui... pleacă raze de lumină.

Nici mânie, nici ură, nici viclenie, nici minciună, nici înșelătorie, nici prefăcătorie... Nimic... nimic din cele ale întunericului sălășluite în ceilalți oameni nu s'a văzut la El.

Din contra:

„*El orbilor le dă lumină,
Și munților le dă cuvânt,
Pe cei infirmi îi întărește,
Pe morții îi scoală din mormânt!*“

(Vlăhuță).

Lumină strălucitoare era viața Lui în mijlocul întunericului în care lumea rătăcea.

Era cu adevărat Fiul lui Dumnezeu întrupat în omul Iisus Hristos. Lumina Lui pătrundea omenirea făcând-o să se îngrozească de întunericul ce-l vedea acum în inima ei; să-l urmeze cu frica celui ce se află în noaptea rătăcirii, și cu șiroare de lacrimi să-l strige „*Domnul meu și Dumnezeul meu!*“ (Ioan XX, 28).

Dar întunecimea patimilor se întronase pentru veșnică domnie. Acum tulburată în stăpânirea ei de razele mântuitoare strigă cu desnădăjduire: *Să piară lumina!..*

*Să se răstignească!.. Să se răstignească! ce-
rut'au sutele de glasuri ale întunericului.*

Și lumina a pierit... pogorându-se în cele mai
de jos ale pământului...

*„Aduceți piatra cea mai mare,
Mormântul să-l acoperiți
Chemați ostașii cei mai ageri
Și străji de noapte rânduiviți!*

Așa au răsunat poruncile fariseilor în preajma
Paștelui lor, nădăjduind într'o continuă petrecere
netulburată.

Dar se putea oare ca lumina vieții, cuvântul
mântuitor să rămână în întunericul veșniciei?..

Să putea oare ca izvorul dătător de viață să
nu ne cheme în noaptea sfântă: *„Veniți să bem bă-
utură nouă, nu din piatră stearpă făcută cu minune
ci din mormântul lui Hristos.*

Să putea ca lumina lumii să se nimicească
într'un mormânt omenesc?

Nu! Nu se putea! Hristos a înviat și lumii
viață a dăruit!

De atunci razele Lui izbăvitoare pătrund pu-
ternic sufletele tuturor și întunericul patimilor nu
poate să mai dăinuească.

Ura, viclenia, minciuna, înșelătoria, prefăcă-
toria, și atâtea alte flice ale întunericului *pier*, la
lumina Domnului, *precum piere fumul... se topesc,
precum se topește ceara de fața focului.*

Fug să ascund dela fața lui Dumnezeu, pentru că strălucirea Invierii le orbește, le arde, le ucide!

Acesta-i adevărul sfânt, căruia popoarele se închină în măsura reînvierii din somnul cel de moarte al păcatului.

* * *

Dar lumina mântuitoare n'a pătruns toate unghiurile lumii și toate ascunzișurile sufletului omnesc. Nu ne-am îndrumat încă toți pe adevărata cale a vieții.

Tot mai rătăcim prin întunericul de altă dată, care ne împarte, ne învrăjbește și ne distruge.

Pentru aceasta, sărbătoarea sfântă în fiecare an ne pune înaintea măreția Invierii Domnului, când noi toți... cu voia și fără voia noastră... ne îndreptăm pașii spre locașurile de slujbă dumnezeiască. Lumina Invierii ne cheamă la izbăvirea din mijlocul valurilor grele de purtat ale plăcerilor, de pe marea cea sarată a acestei vieți.

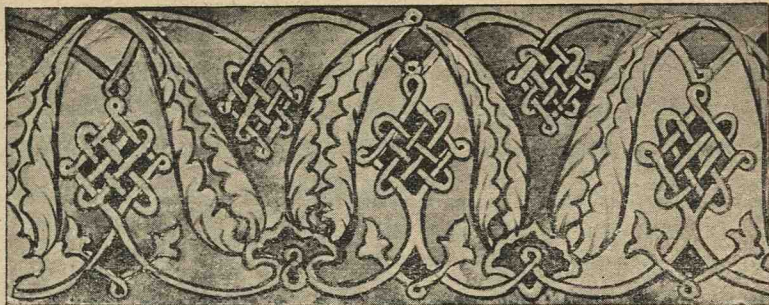
Voiți într'adevăr fericirea?.. Voiți într'adevăr mântuirea?.. Voiți într'adevăr vinedecarea patimelor suftetești și trupești?

Veniți cu încredere la mormântul Mântuitorului Hristos. Urmați farului de lumină ce veșnic strălucește pe piatra mormântului Său, în Biserica ce-l reprezintă... Și nu vă îndreptați pașii numai pentru o clipă de plăcere, cum poate faceți în sfânta noapte a Invierii.

Să ne deschidem larg porțile sufletelor noastre, ca lumina Lui mântuitoare să pătrundă în toate încheeturile—spre a ne deștepta... spre a ne încălzi până la jertfă... spre a ne izbăvi.

Numai astfel, dela o așa slujbă sfântă, ne vom întoarce la căminurile noastre reînoiți, refăcuți, și cu dragostea desăvârșită unul față de altul în urmărirea cântării sfinte: *„Ziua Invierii să ne luminăm! Și unul pe altul să ne îbrățișăm! Să zicem fraților, și celor ce ne urăsc pe noi! Și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți cu moartea pre moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le. Amin.*

ISPĂSIREA ȘI SLĂVIREA PRIN MUNCĂ ȘI JERTFĂ.

Cuvânt la Înălțarea Domnului și Ziua Eroilor.

„Nu este al vostru a ști anii sau vremurile, pe care Tatăl le-a pus întru a Sa stăpânire; ci veți lua putere dela Duhul Sfânt, când se va pogori peste voi ¹⁾“.

Frații mei,

Măreția sărbătoarei de astăzi ne însuflețește și ne uimește prin îndoita ei binecuvântare pogorâtă asupra noastră de la Tatăl ceresc.

Înălțarea Domnului Iisus Hristos, prăznuită de veacuri, eternizează mântuirea și izbăvirea lumii.

Pomenirea eroilor, ce sărbătorim după războiul prin care am trecut, eternizează unirea tuturor Românilor și îndrumarea pe adevărata cale a progresului.

La temelia Înălțării Domnului, stă jertfa cea mai presus de fire cu suferința crucii și a morții.

1) Apostolul „Înălțării Domnului“ Faatele Apost. c. I, 7—8.

Pomenind și sărbătorind acestea, ce ne-a adus în această grădină de veșnică odihnă și ce ne mișcă până la lacrimi, dacă nu jertfa celor 800.000 eroi, în marele război?

Asemănarea e cum nu se poate mai zguduitoare, mai îndrumătoare—și mai povățuitoare.

Omenirea și-a ispășit robia vieții sociale din mii de generații, cu traiul în păcat și păgânătate... prin multe jertfe... Să ne gândim numai la martirul proorocului Isaia, tăiat cu ferestrăul de lemn, sau la paharul de otravă luat cu atâta sânge rece de filosoful Socrate!.. Apoi să ne amintim de tăerea capului sf. Ioan Botezătorul pentru moralismul său, sau de exilarea lui Aristide pentru dreptatea sa!.. Și câte alte mucenicii.

Lucrul însă fiind mai presus de puterile omenеști a trebuit și pecetea unei jertfe supraomenеști... A trebuit ca măreața operă a mântuirii să fie pecetluită cu jertfa de pe Golgota, a Dumnezeescului Fiu Iisus Hristos.

Numai moartea Lui de o clipă, în eternitatea ce-L caracterizează, ne-a adus Slăvita Inviere și reînvierea în totul și în toate.

Numai principiul îndumnezeit și încetățanit prin sfintele cuvinte: „*Amin, grăesc vouă, grăunțul de grâu căzând pe pământ, de nu va muri, el singur va rămâne; iar de va muri el multă roadă aduce*“¹⁾ ne-a dat după patruzeci de zile de la Invierea Mântuito-

1) Ioan XII, v. 24.

rului Hristos, însuflețitoarea Înălțare prăznuită astăzi, ce ne transportă și pe noi spre sferile cerești cu puterea Duhului sfânt.

Voiți asemănare cu ziua eroilor în izbăvirea și unificarea neamului românesc?..

Principiul e acelaș... ispășirea prin suferință...

„Fii binecuvântată fecundă suferință,
Tu ce ne ești trimisă de veșnica Dreptate
Să curăți neamul nostru de vechile păcate
Să faci din el o 'ntreagă și singură ființă“
Și apoi...

„Celor ce crează în chinuri...

Le stă în cale slava“¹⁾).

Ispășirea s'a făcut... Grăunțul de grâu a putrezit... Căci—Slavă Domnului,—este oare colțușor din România Mare, dela Nistru și până la Tisa, din Carpați și până la mare, care să nu fie plămădit cu sânge martiric românesc?!

Să ne gândim numai la jertfa simbolică a unificării neamului *Mihai Viteazul*, fără să mai vorbim de un *Avram Iancu*, de un *Tudor Vladimirescu* și atâtea alții!.. Dar dacă mai amintim de martirul lui *Horia*, *Cloșca* și *Crișan* și de toată frământarea și durerea românească din întregul veac al XIX-lea... 1821... 1848... 1856—59... 1877—78?!

Ce sunt acestea toate, dacă nu ispășire și creare în chinuri?..

Dar când s'au mai adăugat și cei 800.000 eroi.. motivul îndoitei sărbători de astăzi?!

1) Vlăhuță poeziile „Din zile“ și „Durerea“.

Se putea oare, iubiții mei frați, ca din așa jertfe și sguduiuri de veacuri, să nu răsără astfel de roade?.. Se putea oare să nu se săvârșească minunea minunilor... prăbușirea vulturilor răpitori diu răsărit și apus, apoi reînvierea și reîntregirea neamului românesc?..

E drept, că mare ne-a fost durerea... Și să ne mărturisim păcatul—așteptarea neîncrezătoare!?..

*„Vai de biet Român săracul
Inapoi tot dă ca racul,...
Nici îi merge, nici se 'ndemnă,
Nici îi este toamna toamnă,...
Nici e vară vara lui,
Și-i străin în țara lui“...*

Cântă poetul în doină plângătoare starea des-nădăjduită a poporului său¹⁾.

Acum însă, când jertfele ne-au fost răsplătite cu toată binecuvântarea cerească... și când visul de veacuri ni s'a îndeplinit, smeriți rămânem la sfințele și dojenitoarele cuvinte din apostolul de astăzi rostite de Mântuitorul: *„Nu este al vostru a ști anii sau vremurile pe care le-a pus întru a Sa stăpânire, ci veți lua putere din Duhul Sfânt când se va pogori peste voi“.*

Și într'adevăr, putere au luat și sfinții Apostoli după dumnezeiasca Înălțare la pogorârea Duhului Sfânt?.. Insuflețitune-am și noi acum după Unirea tuturor Românilor!

1) Eminescu „Doina“.

Dar... Sfinții Apostoli, ca și urmașii lor, și-au legitimat puterea și însuflețirea și prin slăvirea dumnezeescului Învățător și prin propovăduirea învățurii Lui până la jertfă.

Fi-vom și noi în stare, fericita generație de astăzi, să atingem aceleași înălțimi în slăvirea trecutului și cu întărirea viitorului?

Iubiții mei frați.

Dacă voim ca să ne întărim viitorul trebuie să ne slăvim trecutul!

Trecutul nostru e mare prin jertfa de care s'a învrednicit. Eroii noștri sunt mari, prin virtuțile la care s'au ridicat, învrednicindu-se de aceeași sărbătorire sfântă, ca și Mântuitorul nostru Iisus Hristos...

Pentru aceasta, cu închinăciune să ne plecăm genunchii pe ale lor morminte, ce sunt și trebuie să fie o grădină pe întinsul țării românești. Deapururi să le păstrăm icoana lor în miutea noastră. Numele lor să fie scris nu numai pe monumente și în cripte, ci mai ales pe lespeda sufletelor noastre, făcându-ne fiecare din noi, altarul de pomenire prin însăși viața noastră. Să-i pomenim nu numai la astfel de solemnități, ci în toată vremea și în tot ceasul, la sate și orașe, ajutând pe cei fără de brațe, fiind sprijinitorul celor săraci și bolnavi și ocrotitorul văduvilor și micilor lor orfani.

Pomenindu-i astfel, să-i slăvim apoi și în ceiace au avut ei mai sfânt... *munca și jertfa la umbra sfintei credinți strămoșești...*

Numai cu o așa pomenire și cu o așa slăvire vom întări și viitorul, scopul acestor sărbători.

Și acum, iubii mei frați, când pe întregul cuprins al țării românești, preoțimea și poporul înalță rugi către cel Atotputernic, nu atât pentru ostașii eroi, a căror suflete sunt deja în preajma Tatălui ceresc, ispășite prin însăși jertfa lor, cât mai ales pentru învrednicirea noastră de aceste mari vremuri,... se cuvine să ne reculegem și noi o clipă...

Să ne coborâm în adâncul sufletului nostru, și concentrându-ne, să vărsăm o lacrimă pentru jertfa lor și unirea noastră, asigurându-ne viitorul măcar cu câte un punct, din înaltele lor virtuți strămoșești.

Înălțatu-S'a mântuitorul Hristos pentru mântuirea lumii prin jertfa cea mai presus de fire!..

Înălțatu-s'au și ostașii noștri eroi la jertfa mântuitoare pentru desrobirea și unificarea neamului!

Înălțatu-ne-am și noi prin jertfa lor...

* * *

Cu sufletele curate să ne ridicăm ochii plin de lacrimi, spre acela a cărui Înălțare o prăznuim astăzi și să-L rugăm fierbinte, ca să ne facă vrednici și de a Lui Înălțare și de ai noștri eroi, acoperindu-ne cu scutul slavei Sale, și apărându-ne cu brațul Său cel atotputernic, acum și pururea și în vecii vecilor...

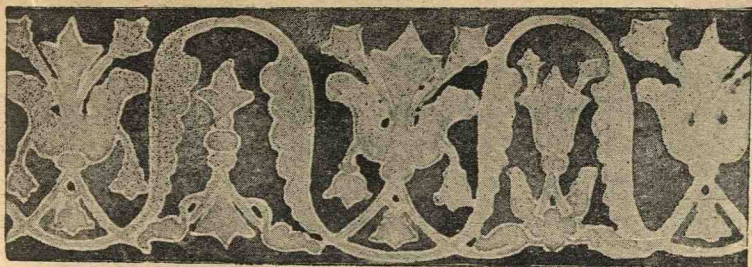
Iar eroilor pomeniți, să cuvine în aceste momente înălțătoare să le rostim închinăciunea poetică.

*Și astăzi, cu simțirea pe veci însângerată,
Spre voi, spre cei mai falnici, mai dragi și mai
iubiți...*

*Ne înălțăm mândria și lacrima curată,
Vouă ce ați căzut... și totuși știu bine că trăiți...
Nu! N'ați murit. . știu bine... Nu e nici o putere
Să 'nfrângă uriașa pornire de eroi:
Când sunteți fii unui popor ce 'n veci nu piere,
Cum ar putea să moară vre-unul dintre voi? ¹⁾
Amin.*

1) Mircea Rădulescu „Inchinăciune“.

O INFRĂȚIRE

Primirea Basarabenilor la Iași. Înălțarea Domnului și Ziua Eroilor.¹⁾

Când, poate pentru prima dată, un număr așa pe mare, de frați basarabeni, vin să se însuflețească de duhul strămoșesc, ce transpiră cu bogăție din fiecare monument istoric al Iașului și să desăvârșască acea unire frățească, cu care neamul românesc a isbutit să învingă toate greutățile de veacuri,—o puternică emoție mă cuprinde și fără să vreau esclam împreună cu psalmistul :

„Mare ești Doamne și minunate sunt lucrurile tale, și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor tale“.

¹⁾ În primăvara anului 1925 Ateneul Tătărași de sub conducerea D-lui Const. Itrim a organizat vizita unui număr ce peste una mie basarabeni la Iași. Această înălțătoare sărbătoare a fost în ziua Înălțării Domnului, și a Eroilor, joi 27 Mai, când s'a făcut și cea mai măreață procesiune urmată de un prasnici strămoșesc în curtea bisericii sf. Voevozi.

Și cum să nu rostesc aceste cuvinte, frații mei, când nici noi, nici voi nu îndrăsnem nici să gândim la așa slobozenie și înfrățire. Cum să nu mă mișc zicând așa cuvinte sfinte, când bietul Prut devenise râul blăstămat despărțitor de frați, fără nici o nădejde de a i se schimba blestemul în binecuvântare!?

Și — Doamne — cum să nu plâng de bucurie astăzi, când eri doineam cu jale:

*Prutul are vădurele,
Le cunoaștem noi pe ele
Ș'am treci la neamureli
Neamureli iubițeli,
Noaptea ne videm cu eli!?*

Tot în fața aceluiaș râu ne umileam ca și înaintea unui despărțitor de frați și rugători îi ziceam:

*Prutule dacă ai seca,
Frați de cruce, frați de sânge,
Noi ca frații ne-am avea,
După nimeni n'am mai plânge.*

Dar când durerea ne pătrundea și dragostea ne entuziasma, ajungeam și la amenințarea :

*„Dar ne-om pune noi cândva
Și cu gura-l vom seca
Să nu mai fim despărțiți
De ai noștri frați iubiți.*

Astăzi nu i se mai pândesc vadurile în nopți întunecoase, nu i se mai imploră mila, nici nu mai

este amenințat cu secarea, căci ca o pânză de paianjăn s'a întins peste el mulțimea podurilor dela Noua Suliță și până la Reni.

Frații mei,

În totdeauna vremurile de biruință și entusiasm amintesc pe cele de jertfă și durere.

În toamna anului 1903 studentul Gheorghe C. Leu, a trebuit să verse lacrimi înaintea slujbașilor ruși din Ungheni și Călărași pentru a-i viza pașaportul de trecere a Prutului și reîntoarcere dela studii în țara mamă. Astăzi, același, în calitatea arhierelui ce vă vorbește, plânge de bucurie că vă poate întâmpina fără pășapoarte, fără vize și fără treceri furișe prin vaduri de noapte.

Astăzi Prutul nu ne mai cere lacrimi, ci dragoste și înfrățire. El vrea să-și spele în totul osânda de altă dată. Pentru aceasta a impus leșenilor, grupați în jurul ateneului popular din Tătărași, să vie în Brsarabia cu ploștile pline de cântări de veselie ca la o nuntă de împărat și să vă poftască la praznicul împărătesc de astăzi, ca să vedeți aidoma legătura veche moldovenească, dintre noi și voi. V'au chemat, ca în această catedrală metropolitană să vă inspirați și voi de marea personalitate a unui mitropolit Veniamin Costache, care, până la 1812, a fost și al vostru și care a plâns cu lacrimi de sânge despărțirea voastră din trupul Moldovei lui Ștefan cel mare. V'au chemat apoi să auziți cum

acest mare mitropolit a pecetluit legătura dintre noi și voi și după 1812, prin suferința unor zile petrecute în Călincăuții Basarabiei, între 1821 și 1823 din cauza eteriei grecești, unde a tradus „Istoria Scripturei V. Testament“, „Istoria Scripturei N. Testament“ și Funia întreită ca simboale de veșnică frăție moldovenească.

Tot în această sfântă catedrală metropolitană vedeți și singurul motiv sfânt de trecerea Prutului și întâlnire—motiv ce nu l’au putut contesta stăpânitorii ruși—„Moaștele cuvioasei Parascheva“. Să vă închinați lor cu toată venerația, căci numai ele au mai făcut legătură frățească în acest veac de despărțire.

Dar ce mă opresc eu numai la acestea!?

Din fiecare biserică a Iașului și chiar din fiecare palmac de pământ al acestui oraș transpiră duhul unui strămoș, care tresaltă de bucuria acestei reuniri și reînfrățiri și ne binecuvintează cu vorbele biblice: „*Intru răbdarea voastră—cu unirea în dragostea frățească—veți dobândi sufletele și izbândirea voastră*“.

Vitregia vremurilor făcuse pe Prut despărțitor de frați, iar slăbiciunea noastră ne-a înstreinat pământul Iașului scump nouă pentru motivele arătate.

Dacă dreptatea dumnezeiască, cu răsplata jertfelor strămoșești, a șters blestemul Prutului, înmul-

țirea noastră creștinească și unirea frățască în cugete și în simțiri trebuie să romanizeze palmacele de sfânt pământ strămoșesc.

Frații mei,

Vremea reînvierei a sosit.. Nu putem sta pe loc, pentru că nu ne lasă duhul strămoșilor, ce ne strigă și ne blagoslovește din fie care colț și din fie care brazdă cu vorbe de îndemn la unire și progres. Noi astăzi—cu voia și fără voia noastră—nu facem altă ceva, decât călcăm pe urmele de dragoste frățască ale strămoșilor de altă dată.

Ce poate fi vizita voastră de astăzi, dacă nu venirea răzășilor Soroceni, a călăreților Orheeni ș, a arcașilor pârcałabi dela Hotin, în capitala țării lor pentru a-și face datoria de ostași sub steagul țării, sau să-și susțină drepturile înaintea divanurilor domnești?!

Ce poate fi chiar împrejurarea binecuvântătoare, ca eu să vă primesc la Iași în calitate de arhieru, după ce am fost la voi ca învățător și îndrumător de școală românească după unire, dacă nu o repetire a istoriei dela începutul veacului al XIX-lea!? Cum mitropolitul Munteniei *Grigorie al IV* petrece câți-va ani în Basarabia surghiunit de Ruși de unde își conduce țara și biserica—și reîntors, lasă acele urme neperitoare alătura de personalitatea lui Veneamin Costache din Moldova

Iubiți frați.

Înțeleptul Solomon în pildele sale ne spune:
„Cei ce nu au stăpânire cad ca frunzele, iar
mântuirea vine dela mulțimea celor cu bun sfat“
(c. XI V.—14).

Cei ce nu au avut dreapta stăpânire au căzut. Noi însă suntem mulțimea care voim să avem adevărata stăpânire și căutăm să ne mântuim cu bunul sfat și punerea la cale.

În calitatea mea de cel mai tânăr arhiereu român¹⁾ binecuvintez acest bun sfat, această frățască întâlnire și românească punere la cale.

Rog pe bunul Dumnezeu să ne întărească pașii și să-i îndrepte spre culmile de aur ale țării noastre, pentru izbăvirea neamului românesc și pacea Europei, așa cum ne-a hărăzit dela început Atotputernicul Creator.

Bine ați venit, frați Basarabeni, și Dumnezeu să ne ajute în sfatul nostru frățesc și în româneasca noastră punere la cale..

Amin.

¹⁾ În Mai, 1925 cel ce a cuvântat la primirea Basarabenilor și scrie aceste rânduri era cel mai tânăr arhiereu în sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

RUGA SFÂNTĂ SI AEROPLANELE DUSMANE.

Cuvânt rostit în biserica Banu din Iași cu ocazia sfințirii unui Epitaf și a mai multor clopote.

Frații mei,

Intr'o veche ctitorie, biserica Banu, a cărei primă construire de lemn se urcă pela 1709, iar refacerea de zidărie la 1800, luăm parte astăzi la o însemnată sărbătoare.

Se sfințesc și se inaugurează pentru serviciul acestei biserici un Epitaf și mai multe clopote.

Sfințirea acestor odoare sacre este cu atât mai însuflețitoare, cu cât se împerechează evenimente ce pot direcționa educația noastră creștină și națională.

În primul loc, mărinimia sufletească a ctitorilor fondatori: Banul Savin dela 1709 și Mitropolitul Iacob Stamate dela 1800 se întâlnește cu

dărnicia și îngrijirea gospodărească a epitropiei de astăzi.

Al doilea, sfințirea acestor odoare bisericești, care ne transportă spre cele cerești și ne cheamă la rugă, că a fost anume rânduită în acest timp al postului pare mare (Duminica a V-lea) când biserica tocmai ne îndeamnă mai stăruitor la rugăciune și ne impune o meditare mai adâncă asupra vieții noastre.

Că istoria să repetă și faptele mărețe se întâlnesc, e spre cinstea celor prezenți, cari, prin aceleași acte sfinte, vor să readucă tăria sufletească din vremea fondatorilor. Fac acest lucru, întrucât sunt convinși, că progresul cultural de astăzi numai atunci va avea rezultatul practic dorit de noi, când va fi însuflețit de tăria faptelor morale, ca la strămoșii de altădată... Acea însuflețire nu vom avea-o, decât pătrunzând înseamnăta actelor creștine, care cu întregul serviciu divin complectat cu simbolismul atâtor obiecte sfinte, ne arată binele, adevărul și frumosul mântuitor.

Sfântul Epitaf reprezintă pogorîrea de pe cruce a Mântuitorului Hristos și înmormântarea Lui, în cele patru colțuri având pe sfinții Evangheliști ca binevestitori ai învățături creștinești. Este icoana sfântă, cu care se slujește și se prăznuește înmormântarea Mântuitorului Vineri noaptea înainte de Paști. Introdus în slujba bisericească din primele veacuri creștine, „Epitaful“ ne impune o gândire filosofică, asupra felului cum trebuie să înțelegem

viața după directiva dată de Mântuitorul Hristos cu jertfa Lui și ne cere rugăciunea contemplativă, pentru a putea pași pe calea arătată.

Din ceia ce reprezintă această icoană sfântă, iese în relief valoarea jertfei, care pare a fi o normă de viață. Ni se arată apoi puterea rugăciunii, care, cu partea ei contemplativă, este singura ce ne poate îndrepta pe o astfel de cale.

Poate la mulți din D-voastră să se nască întrebarea: ce să fie acea rugă și contemplare, căreia îi atribuim atâta putere? *„Este firul electric ce ne leagă cu Dumnezeu, și face să pătrundă în noi o putere suprafirească, care schimbă toată ființa noastră spre mai bine și care ne aprinde ca un far de îndrumare și de izbăvire“.*

Ea ne înviorează, îndepărtând din sufletul nostru tot ce este rău și întunecat. Ne luminează mintea, ne îndulcește simțirile, ne întărește voința, ne limpezește conștiința, liniștește întreg sufletul nostru, rânduind chiar și trupul, ca să nu mai pară așa de pământesc și greoiu.

„Se se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămâia înaintea ta“, cântă biserica în tot timpul postului mare. După cum fumul binecuvântat al tămâiei aprinse se îndreaptă numai decât spre înălțimile bolților bisericesti și cerești, tot așa cugetele și simțimintele noastre să zboare spre aceleași înălțimi mântuitoare în ruga mângâitoare a sfintelor cântări.

Când un Epitaf, simbolul contemplărei și al rugii, se sfințește tocmai în timpul când biserica mai mult ne cheamă la astfel de acte de evlavie și pietate, este un motiv mai puternic a ne concentra și a ne înălța către sferile cerești, legându-ne de divinitate prin acelaș fir, cu aceiaș lumină mântuitoare de fapte mărețe ca și strămoșii noștri.

II.

Dar împerecherea cu strămoșii nu se termină aici. După mărturia sfinților părinți, cel cuprins de focul rugăciunii este ca un metal înroșit, de care nu se poate lipi nici o murdărie. Atragerea însă către ruga sfântă, ca și electrizarea până la înroșirea de a arde ori-ce vițiu, ne-o fac clopotele, ce tot acum le sfințim pentru inaugurare în chemarea lor izbăvitoare.

Înalta menire a clopotului a inspirat și pe cei mai mari poeți ai lumii, dând viersuri ca cele când tate de Schiller în poesia: „*Der Lieb von der Gloche*“, cu tema: „*Vivos voco-mortuos plango-fulgura flango*“.

Clopotele au un istoric mai sigur și o însemnătate mult mai înțeleasă.

Pentru întâia dată a început să se vestească serviciile divine cu clopote în provincia „*Campania*“ din Italia, fiind episcop „*Paulin de Nola*“ pela anul 700 d. Hr. Până la această dată chemările la slujbă se făceau cu toaca și cu trâmbița.

În Orient s'au introdus după aproape două sute de ani cu următoarea împrejurare: Un duce de

Veneția *Ursus Patricianus*, a trimis ca dar împăratului Mihail al Constantinopolului un clopot. Împăratul cu mai marii bisericești l'au așezat în frumoasa Sf-ta Sofia. Chemarea prin sunet de clopot la ruga sfântă a plăcut așa de mult credincioșilor, încât se introduse la toate bisericile în scurtă vreme.

De atunci și până astăzi, clopotul face parte integrală din obiectele bisericești, cu menirea sfântă cântată și de Schiller, de a chema pe cei vii la rugă, de a plânge pe cei morți și de a frânge fulgerile: *Vivos voco—mārtuos plango—fulgura frango*. Este după cum citim în psalmul dela sfințire: (28) *Glasul Domnului peste ape;—glasul Domnului întru tărie;—glasul Domnului pentru mare cuviință;—glasul Domnului cel ce sfurmă chedrii;—glasul Domnului cel ce taie para focului;—glasul Domnului ce, ce clătește pustiul.*

Valoarea religioasă a clopotului este așa de mare, încât nu se poate concepe biserică fără el. Clopotul a ajuns să aibă și a însemnătatea socială...

Oare pe cine n'a impresionat și mișcat până la lacrimi sunetul clopotelor din noaptea de 15 August 1916?! Nu cred ca să fi rămas cinevă rece, fie că-și temeă viața lui de egoist, fie că se avânta în entuziasmul național.

Dar ce frumos iese în relief menirea și însemnătatea clopotului, prin exemplul tipic simțit de noi în vestirea aeroplanelor dușmane!?...

Frații mei,

Clopotele ne vestesc pericolele vieții și ne cheamă la mântuire, nu numai în vremea războaelor, de aeroplanelle dușmane văzute, ce zbârnâe pe deasupra noastră... ci în tot timpul și în tot locul...

Cevă mai mult, pericolul unei morți trupești și a unei nenorociri naționale este vremelnice și trecător, pe când amenințarea distrugerii noastre morale și a epuizării naționale este permanentă.

În toată vremea și în tot ceasul fâlfâe pe deasupra noastră aeroplanelle dușmane nevăzute ale ispitelor și ale patimilor, cari ne distrug fără milă sufletește, apoi și trupește—întâi pe câte unul, apoi în grupe ca neam.

Frații mei,

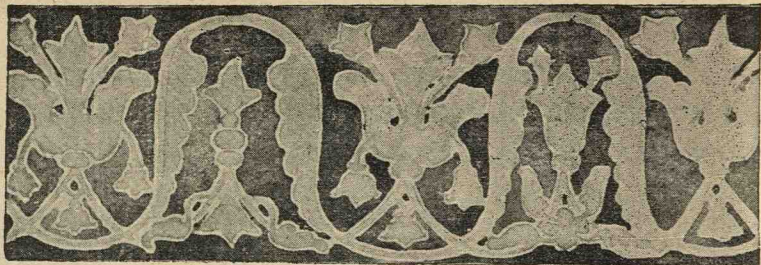
N'am putut decât sumar să arăt însemnătatea sărbătoarei de astăzi, descriind în scurte cuvinte și odoarele ce s'au sfințit.

Donațiile și îngrijirile gospodărești cu aceste sfinte obiecte ne-a trezit din somnul cel de moarte al materialismului hidos, care distruge în noi toată valoarea binelui, adevărului și frumosului. Ne-am reamintit de acele mari acte strămoșești, cari ne-au dat tăria neamului și măreția vremurilor, ce trăim.

Dea Domnul ca vederea Sfântului Epitaf să ne convingă că frumusețea vieții și măreția ei este jertfa, la care ne duce ruga contemplativă, iar sunetul clopotelor să ne fie pentru totdeauna un îndemn de a intra în siguranța căsuței noastre morale.

Trasul clopotelor să ne amintească, că vecinic fâlfâie pe deasupra noastră: „*duhul trândăviei, al grijei de multe, al iubirei de stăpânire și al grăirei de rău...* Și să ne vestească apoi că noi să ne adăpostim de pericolul acestor vrăjmașe aeroplane distrugătoare cu: „*duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei*“. Amin.

UN DIRECTOR DE SEMINAR ȘI SLUJITOR AL MITROPOLIEI MOLDOVEI ¹⁾

„Fericită este calea întru care mergi astăzi,
suflete, că s'a gătit ție loc de odihnă“.

Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a zise ucenicilor săi: „*Lazăr prietenul nostru a adormit*“... (Ioan XI, V. 11). Și eu am durere a vă vesti că: părintele Pavel Savin conliturghisitorul, profesorul și îndrumătorul multora din noi a adormit întru Domnul nostru Iisus Hristos!

Da... părintele Pavel Savin a adormit întru Domnul! Somnul acesta însă este despărțirea eternă de pe lumea aceasta, căci noi nu putem continua zisa Mântuitorului în cazul lui Lazăr: „*mă duc ca să-l deștept*“. Noi nu-l mai putem deșteptă pe părintele Savin. Dar după sf. ap. Pavel Mântuitorul Hristos, care a sculat pe Lazăr din morți, ne va sculă și pe noi cu puterea sa.

Legăturile pământene însă sunt așa de puternice, încât astfel de despărțiri ne storc lacrimi de

¹⁾ Cuvânt ținut la moartea pâr. Econom Pavel Savin fost director al Seminarului Veniamin dela 1898 până la 1921.

durere, cu toate că la fiecare caz, apostolul ne mângâie zicând: „*Fraților nu voesc să nu știți voi pentru cei ce au adormit, ca să nu vă întristați ca și ceilalți ce n'au nădejde*“ (I Tesal. IV, 13).

După lunga suferință, moartea părintelui Pavel Savin este într'adevăr odihnă, îndeplinindu-se în totul zicerea Eclesiastului: „*Mai bună este ziua morții decât ziua nașterii, căci nașterea este începutul durerilor, iar moartea începutul vieții fericite*. (Cap. VII, V. 2.)

Osteneli și pătimiri crude au apăsât fruntea lui severă și a plecat'o la odihnă eternă. Pentru aceasta despărțirea ne este și mai dureroasă.

Dar să cercetăm mai de aproape prețul pierderii noastre.

Intristați frați,

Înainte Domnului este scumpă moartea cuvioșilor. Scumpă este și pentru noi moartea aceluia care s'a pătruns dela crucea Mântuitorului Hristos, că viața este o jertfă pentru binele aproapelui, pentru biserica și neamul său. Mîntea sănătoasă ne arată, că valorile sociale se deosebesc și se înalță tocmai prin jertfa pentru binele general...

Părintele Savin a înțeles aceasta, pentru care fapt moartea lui ne este dureroasă și scumpă...

Viața i-a fost o jertfă pentru înflorirea bisericii și pentru a crește zeci de generații de seminaști.. Cum să nu ne fie scumpă moartea părintelui

Pavel Savin, când Mitropolia Moldovei nu mai are pe slujitorul, care a fost o adevărată podoabă bisericească peste treizeci de ani !?

Ce credincios nu plutea în sferile cerești, când sus în cafas cânta corul maestrului Muzicescu în adevărată piositate creștină, iar la altar slujea răposatul, alătura de arhidiaconul, carele—astăzi—îi aduce cel din urmă prinos, de cântări dumnezeiești cu cea mai dureroasă despărțire !?

Cu toate multiplele sale ocupațiuni, nu eră oficiere mai însemnată unde el să nu fie chemat.

Slujbele de pe vremuri din această Mitropolie, erau adevărate predici îndrumătoare și însuflețitoare, după cum real trebuie să fie orice oficiere divină.

Cine putea să rămână rece și să plece fără sguarduri sufletești dela slujba Sfinlțeor Patimi, când vede pe părintele Savin scoțind Sf-ta Cruce împreună cu ceilalți slujitori și-l auzea rostind cu însuflețire: „Astăzi se spânzură pe lemn, cea ce ține pământul pe ape“

Noi—foștii lui elevi—dacă mai avem ceva din focul sacru și din însuflețirea artistică a slujbelor divine, sunt înfiltrări de atunci, când în această catedrală tronă întru totul legătura sfântă dintre slujitori și divinitate !?

Și iarăș, cum să nu ne fie scumpă moartea părintelui Savin, când școala lui Veniamin Costachi petrece astăzi la locul de veșnică odihnă pe cel mai rezistent director al ei !?

Timp de 23 an a înfruntat toate greutățile legate de acea epocă, pe care o putem numi epoca de experiență a școalei bisericești. Și dacă este un adevăr sfânt zice-ra biblică, că pomul bun după roade se cunoaște, făcând bilanțul celor 23 ani de directorat, nu cred că poate cineva contesta bogatele și frumoasele sale roade... Unde mai punem că acea epocă, a fost cea mai critică pentru o educație de piositate religioasă,— întreaga atmosferă socială fiind dacă nu ateistă în tot cazul absolut indiferentă..!

În educație părintele Savin avea deviza că pe copil să nu-l săruți decât numai în somn.

Și'ntr'adevăr, pe față părea un tiran, în realitatea ascunsă însă, era un adevărat părinte.

N'am cunoscut un alt director de școală, care să fi avut mai multe conflicte cu colegii profesori ca el, din cauza aprecierii și notificării elevilor... În conferințele de sfârșit de an, era mama iubitoare, ce nu alegea armele pentru ocrotirea elevilor săi...

Nu atacă problemele pedagogice în tratarea lor, dar simțul practic de părinte i-a dat rezultate invidiate de cei mai mari teoreticieni.

Intr'o vreme toți directorii de Seminarii din vechiul Regat erau foștii elevi ai săi, cari—în parte—nu-l puteau întrece în disciplină și gospodărie. Astăzi chiar cele cinci seminarii din Moldova unul din Basarabia și unul din Oltenia, sunt conduse de foștii săi elevi¹⁾. Ei bine, nu știm dacă

1) În luna Mai, 1926 când a murit.

rezultate' e ucenicilor, pentru biserica și neamul nostru, vor fi mai superioare ceor de altă dată ale fostului dascăl!?

Disciplina, uniformitatea și întreaga gospodărie de internat erau neîntrecute

Acest fel de a fi a răposatului nostru director ne-a făcut oamenii de ordine, ce am putut și încă înfruntăm greaua criză a reînvierei creștine.

Ori-ce lipsuri pedagogice le suplinea prisositor prin ochiul de părinte veghetor, nelipsit din mijlocul elevilor săi. Atât clopoțelul de sculare cât și rugăciunea de culcare îl găsea în picioare. Nimic nu se mișcă în internat fără știrea sa.

Format și pus director în vremea de tradițională religiozitate a bătrânului mitropolit Iosif Naniescu, fiind om al datoriei și al supunerii, rând pe rând a trecut ca sfetnic de încredere și sub urmașii arhipăstori până la bolnăvirea sa. Munca și străduința l'a adus la paralizia, ce l'a făcut să sufere aproape cinci ani de zile.

Pe lângă activitatea rodnică de aproape patru zeci de ani, suferințele sale ultime au fost focul curățitor, ce-l învrednicesc să se prezinte înaintea Atotputernicului Creator, rostind ca și sf. ap. Pavel:

„Lupta cea bună m'am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit, de aci încolo îmi stă înaintea cununa dreptății (I.I Timotei IV, 7—8).

În calitatea de Arhiereu Vicar al mitropoliei Moldovei și în numele Înalt Prea Sfințitului Mitropolit îi aduc

omagiul și binecuvântarea cuvenită pentru activitatea de peste treizeci de ani în ogorul neamului și al școlii bisericești.

Ca fost elev și ucenic, depun la sicriul său o lacrimă de recunoștință și de rugă pentru ertarea păcatelor lui celor de voe și celor fără de voe, cu convingerea că: *„Fericită îi este calea în care merge astăzi, căci i s'a gătit loc de odihnă“*.

Amin!

ADEVĂRATA CALE DE PROGRES.

Cuvântare ținută la desvelirea busturilor foștilor directori, ai Creditului Urban din Iași, Gh. Botez și Gr. Buicliu, Duminică, 24 Oct. 1926.

*Inalt Prea Sfințite,
Domnilor Miniștri¹⁾,
Domnilor.*

În decursul vremurilor viața socială oscilează între două înțelesuri de a trăi. Unul egoist de regres, când fiecare se crede un copil răsfățat cu dreptul de a folosi dela toți pe căi pezișe, fără ca el să dea nimic și fără să producă nimic. Acestea sunt epocile istorice de anarhie și revoluție socială, când fratele urmărește pe frate și fiul să răscoală asupra tatălui, pentru că fiecare vede în celălalt un dușman, întrucât nu-i dă totul fără să se ostenească.

¹⁾ Eră I. P. S. Mitropolit Fimen, D-nii Miniștri C. Maisner și Gr. Trancu-Iași.

Alt înțeles este principiul creștinesc alturist de progres. Acesta formează epocile fericite când fiecare se crede obligat a munci pentru binele aproapelui, deci pentru al instituțiilor și al neamului, întrucât ca frate, cu toți fiind fii ai aceluiaș Tată ceresc, pe lângă porunca dumnezeiască, starea fericită este de a se ajuta unul pe altul.

În aceste vremuri este pace; în aceste vremuri este belșug; în aceste vremuri este progres real. Omenirea binecuvântează aceste epoci și slăvește cu atât mai mult personalitățile îndrumătoare din acel timp, cu cât traiul prezentului înclină spre panta contrară.

Așa fiind, se naște întrebarea: Ce și pe cine sărbătorim noi astăzi cu atâta festivitate?

Sărbătorim o instituție—deși financiară de credit funciar—totuși cu caracter alturist de progres și în special două personalități decedate, care și-au închinat viața pentru progresul acestei instituții și deci binelui obștesc. Li immortalizăm prin aceste busturi, pentru a căror desvelire și sfințire, sărbătoarea este cu atât mai mare, cu cât viața noastră actuală în munca și în jertfa pentru binele aproapelui și progresul instituțiilor este cu atât mai mic!

Domnilor,

Nui-i o întâmplare că la o asemenea sărbătoare iau parte atâtea personalități marcante în frunte cu un Mitropolit și doi Miniștri! Nu... deși poate condu-

cătorii de astăzi ce-și fac o cinste din a sărbători și a urma, nu se așteptau la așa ceva.

Este o rânduire divină pentru a eși mai mult în relief personalitatea acestor foști directori „Gh. Botez și Gr. Buicliu“ și jertfa lor pentru binele general,— ca noi cei de astăzi, care nu ne prea putem ridica la ast fel de înălțimi, să luăm aminte!

Se luăm aminte, că numai întru atât vom progresa și numai întru atât vom fi în belșug cu pace și liniște, cu cât ne vom ridica la idealul de producție maximă, de ajutor reciproc și de jertfire pentru instituția din care facem parte și pentru țara în care trăim.

Ni se pun aceste busturi înaintea noastră, pentru că sunt o lumină. Și sunt o lumină, pentru că cei reprezentați „Gh. Botez și Gr. Buicliu“ în vremea lor au pătruns adânc cuvintele Evangheliei, ce se se citesc la astfel de ocazii: „*Așa să lumineze lumina voastră înaintea omenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri*“ (Mat. V 16) și au ținut să le urmeze.

Să dea Domnul, ca aceste cuvinte evanghelice să formeze un ecou în sufletele tuturor și mai ales în ale conducătorilor și învățătorilor, ca astfel și subalternii să nu șovăească întru nimic la auzul altor cuvinte biblice, cetite tot la astfel de solemnități în apostolul „*Ascultați pe conducătorii voștri și vă supuneți lor, căci ei priveghează pentru sufletele voastre*“ (Ebrei XIII, 17).

Domnilor,

Ca Arhiereu, ce am fericitul prilej să officiez la o așa solemnitate, afirm cu toată tăria, că numai în combinarea acestor citate cu îndeplinirea lor: Ca șefii să fie lumină, iar subalternii să asculte de conducătorii lor, stă toată legea și profeții, cum zice cartea noastră sfântă. Adică întru această armonizare și traiul ei constă progresul real cu pace și liniște al ori și cărei instituții în special și al neamului nostru românesc în general

Astăzi pare a fi o zi fericită și normativă pentru orașul Iași.

În acest local restaurat, desvelind busturile lui „Gh. Botez și Gr. Buicliu“, sărbătorim principiul armonizării sociale ca șefii să fie lumină prin viața și faptele lor de jertfă pentru binele general, iar subalternii să asculte pe conducătorii lor, ca cei ce vor să dea seamă...

Alătura la câteva sute de metri, se va pune temelia palatului muncii tot printr'o rugă sfântă ¹⁾. Principiul armonizator al vieții sociale, expus ca singura normă de progres real, se desăvârșește prin îndrumarea și ajutorarea celei mai numeroase clase a muncitorimei.

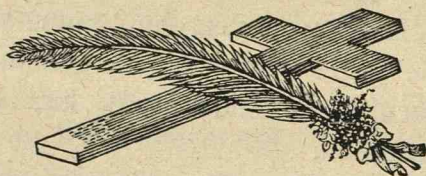
La cele două citate biblice rostite ca principiu de armonizare socială și progres real, pentru desă-

1) În aceiași zi s'a pus temelia palatului muncii, fiind față aceleiaș personalități.

vârșire, se adaugă al treilea foarte categoric: „*Dacă cineva nu voește să lucreze, nici să nu mănânce*“.
(II Tes. III 10).

Să dea Dumnezeu ca și ecoul acestui întreit răsunset biblic, care este cel mai desăvârșit principiu de progres social, să pătrundă întreaga suflare românească.

Ș'acum pentru însuflețirea noastră să desvelim și să binecuvântăm cu apa sfințită chipurile celor ce au fost „Gh. Botez și Gr. Buicliu“. Amin.

O SĂRBĂTOARE DE ENTUSIASM PASTORAL

(Cuvânt ținut în biserica parohială din Băișești, jud. Fălci-
ceni, cu ocaziunea hirotoniei în preot a parohului acelei
parohii, teologul **Alexandru M. Grigoraș**, Duminică
10 Iulie 1926).

„Noi,—cei tari, — datori suntem să purtăm
slăbiciunile celor neputincioși (Rom. XV. 1)

Frații mei,

Sărbătorirea Duminicii de astăzi are o mare în-
semnătate atât pentru noi cei bisericești cât mai
ales pentru D-voastră enoriașii acestei parohii.

Noi—clerul—sărbătorim intrarea în lucrul sfânt
la via Bisericii noastre creștine ortodoxe române a
doi lucrători bine pregătiți: Tânărul Alexandru Mih.

NOTĂ. Pentru intrarea cu entusiasm în preoție am ținut să fac
totdeauna din hirotonie o adevărată sărbătoare. Când a fost cu puțință
m'am transportat în parohia viitorului paroh și am oficiat slujba și
hirotonia în biserica parohială. Era și o mare sărbătoare cu rezultate
creștinești hotărâtoare... dar în aceste vremuri de încordări și demo-
cratizm—se stabileau raporturi de preot și enoriași. Băișeștii fiind o
parohie trecută din Eparhia Bucovinei la a Moldovei a fost și prilejul
unei noi adăptări și înfrățiri...

Grigoraș ca paroh al acestei parohii și Neculai Tomazin pentru parohia Concești—Darabani, jud. Dorohoi ¹⁾).

Prin punerea mâinilor și ruga noastră ca arhiepiscop, Dumnezeuescul Duh, care pe cele neputincioase vindecă și pe cele de lipsă le împlinește, a sfințit pe cel dintâi preot, pe al doilea diacon, împuternicindu-i pentru slujirea, celor sfinte și predicarea cu timp și fără timp. Pentru noi este o mare bucurie... căci secerișul este mult iar lucrătorii puțini, cum zice Sf. Evanghelie...

Pentru D-voastră, enoriașii acestei parohii, nu poate fi o sărbătoare mai mare.

Vi se hirotonește, vi se sfințește preutul paroh chiar în biserica parohială a acestei parohii. Noul paroh își ea asuprași slujba de preot cu jurământ, făgăduind că va sluji lui Dumnezeu pentru binele acestei parohii până la jertfă, după prototipul creștinismului „Mântuitorul Hristos“.

Și... o iubiți credincioși... cum rânduiește Atotputernicul Creator toate! Slujba de astăzi,—cu apostolul și Evanghelia zilei,—pare că ar fi fost anume potrivite pentru hirotoniile făcute. „*Toate cu înțelepciune le-ai făcut*“ rostește uimit psalmistul (Psalmul 103).

Nu se putea motive mai sfinte de îndrumare și învățătură fără nici o gândire și alegere omenească!..

1) Ca sărbătoarea să fie și mai măreață am făcut și hirotonia în diacon a tânărului N. Tomaziu.

Aceasta să fie pentru tinerii hirotoniți sămnul cel mai vădit că degetul lui Dumnezeu îi va conduce în toate rosturilor misionare și pastorale.

„Noi cei tari să purtăm neputințele celor slabi și nu nouă să plăcem, ci fiecare din noi să facă spre plăcerea vecinului ceia ce este bine și spre întărire“, se zice în apostolul ce l'ați auzit astăzi.

Ce poate fi mai de recomandat unui nou preot, decât ca el să poarte neputințele celor slabi ca un adevărat părinte, tare fiind prin învățătura și pregătirea lui !?.. Dacă sf. apostol Pavel face acest îndemn tuturor credincioșilor creștini, pentru binele și pacea lumii, cu atât mai bine se potrivește sfatul păstorilor sufletești. Exemplul prototip îl dă sfântul apostol pe însuși Mântuitorul Hristos, carele, nu lui și-a făcut spre plăcere, ci a luat asupra sa toate păcatele și ocările lumii, după prezicerea psalmistului: *„Ocările celor ce te ocărăsc pe tine a căzut asupra mea“* (Rom. XV 1—3 și Ps. LXVIII)

Trecând la Evanghelia Duminicii, ni se istorisește chiar un exemplu de ajutorare și purtare a slăbiciunilor în vindecarea celor doi orbi și a surdomutului demonisat.

Și—Doamne! Ce prevenire... ce pregătire... ce învăț pentru noi hirotoniți..! Că vor avea greutate mari în păstoria lor!.. Că adesea și faptele lor cele mai sfinte vor fi puse la îndoială!..

Lumea e aceeași... Dacă fariseii de atunci, au îndrăsnit să pună la îndoială faptele minunate ale

Mântuitorului Hristos, spunând că ceia ce face El este o vrăjitorie... „*cu domnul dracilor scoate dracu*“... credeți oare că nu avem și noi astăzi fariseii noștri? Veți avea greutateți. Vor fi puse la îndoială și cele mai sfinte acte ale voastre, iubiiții mei fii duhovnicești!. Dar îndrăsniți, căci „*eu am biruit lumea*“— zice Mântuitorul... Și 'ntradevăr,... nu poate fi exemplu mai întăritor în lupta vieții pastorale, ca rezistența Mântuitorului până la jertfă. Nu ia în samă nimic din cârtelile cârturarilor și fariseilor, ci străbate cetățile și satele predicând evanghelia învățătorei și vindecând orice boală și orice neputință în popor.

Iată după ce norme trebuie să se conducă noii hirotoniți... și de ce răutăți farisaice trebuie să vă feriți voi... frații mei...

* * *

Dar nu putem rămâne numai la atât învățământ din întreaga sărbătoare de astăzi... Greutatea misiunii preoțești e mare... și nu putem și nici nu trebuie să trecem așa ușor peste marele act al investirei ei...

După un învățământ de atâtea ani, noul preot este hirotonit cu atâtea sărbătorire și i se pun atâtea angajamente! Ce va face?

Fie-care părinte gospodar se simte mai mult sau mai puțin îngreuiat în conducerea familiei lui după numărul copiilor ce are...

Ce grijă însă trebuie să aibă un preot pentru sutele și miile de suflete, ce-i sunt încredințate odată cu hirotonia!? Numai o veșnică veghere și

gândire cu ruga de zi și noapte cătră dumnezeescul prototip Mântuitorul Hristos îl va îndruma, înțări și povățui...

* * *

Pe lângă pregătirea și înțelepciunea lui însă, pe lângă inspirarea și ajutorul Atotputernicului Creator, după cum ați auzit în sf. Evanghelie de astăzi, se cere și încrederea voastră ca fii duhovnicești.

Acei orbi venind la Mântuitorul Hristos cu strigătul de: „*Fiul lui David miluește-ne*“, Mântuitorul i-a întrebat: „*Credeți că pot să fac eu aceasta?*“

Numai după răspunsul lor plin de credință „*da Doamne*“ s'a atins de ochii lor și le-a zis: „*după credința voastră facă-se vouă!*“ Și s'a deschis ochii lor. Preotul are îndatorirea, impusă de Mântuitorul prin hirotonia de astăzi, de a Vă îndemna și a Vă ajuta în toate împrejurările vieței... Dar și voi să veniți la dânsul cu încrederea orbilor din evanghelie. Să nu-i împedecați entuziasmul tinereței, neascultându-i învățătura și punându-i la îndoială gândurile de părinte sufletesc, cum au făcut fariseii cu Mântuitorul Hristos.

Veți fi necăjiți... Veți fi îngreuiți de traiul zilnic.. Veți fi orbiți de patimile vieței... Cu încrederea și dragostea de fii să alergați la preotul vostru, ascultându-i sfatul și urmându-i povața... Izbăvirea va veni mai 'nainte de cum Vă așteptați.

Și acestea, iubiții mei frați și fii în Domnul,—nu dela mine le spun, ci din cărțile sfinte, care,—după

cuvintele apostolului de astăzi,—s'au scris pentru învățatura noastră, ca prin răbdare și mângâerea scripturilor nădejde să avem.

Deci,—după ce Sf. Evanghelie Vă arată, prin exemplul orbilor, *credința* ce trebuie să aveți în Mântuitorul Hristos și în preutul ce vi s'a hirotont, apostolul Vă vorbește de ceialtă virtute izbăvitoare *nădejdea*, ce trebuie să aveți prin răbdare și mângâerea scripturilor.

Și amândouă aceste virtuți, *credința* și *nădejdea*, vă vor desăvârși prin „*dragostea*“ de fii ascultători față de păstorul vostru...

* * *

Ș'acum, voi, tineri păstori, care v'ați încărcat cu o așa grea povară, și v'ați luat o așa grea răspundere de a cârmui miile de suflete, care se vor cere din mâinele voastre... „*Vedeți ca nimenea să nu disprețuiască tinerețele voastră... ci faceți-vă exemplu credincioșilor în cuvânt, în petrecere, în dragoste în creștinătate... în curăție*“—cum spune Sf. ap. Pavel lui Timotei (I Ep. IV 12—13)... Căci „*de dorește cineva preuția bun lucru dorește, dar preutul trebuie să fie fără prihană, bărbat al unei femei, treaz, prudent, cuviincios, iubitor de streini, vrednic de a învăța, nebețiv, nebătăuș, nedoritor de câștig neonest, blând, neiuibitor de ceartă, nesgârcit*“... etc. (I. Tim. III 1—3).

Nu uitați apoi obligațiile cu jurământ puse de

Sf. Ap. Pavel de a predica cuvântul cu timp și fără timp, de a muștra, a certa, a îndemna cu toată îndelunga răbdare (II Timot. IV 1—2), culminând în însuflețirea de a Vă jertfi pentru îndeplinirea acestei sfinte misiuni (II Timot. II 3).

Cu cât veți ști să Vă jertfiți, cu atât Vă veți îndeplini calitatea și rostul de preot, ce nu înșamnă de cât jertfă. Ca prototip divin avem pe Mântuitorul Hristos.

Și dacă în fața unui așa exemplu am avea motivul neputinței omenești, dați-mi voie să vă pun înainte un exemplu nou,—nou de tot... Un misionar ce s'a jertfit pentru predicarea creștinismului, în fața căruia cad ori ce argumente de vechime și neputință omenească.

Este misionarul idian *Sundar Singh* trecut la creștinism după îndelungate munci sufletești, a căror cunună a fost arătarea Domnului. El a trebuit să-și părăsească familia nobilă, întru cât se lepădase de religia părinților. Familia nu-l mai putea suferi într'o așa stare și pentru aceasta îi otrăviră mâncarea pentru drum. Un tovarăș mâncând din această mâncare moare. Și el să îmbolnăvește așa de greu, încât doctorul spune că adouazi va veni la înmormântare. Nu numai că nu moare, dar la cuvintele lui convingătoare se face și doctorul creștin, citind și inspirându-se din Noul Testament,

Desculț apoi și numai cu N. Testament în mână, cutreeră India dela arșița sudului până la gerurile

grozave ale Tibetului, propoveduind unirea cu Dumnezeu, prin credința în Iisus Hristos, ca și apostolii de altădată. În drumul său vede doi călători; unul repede se prefăce mort. Este învelit de tovarășul său, care cere trecătorului un ajutor pentru înmormântare!

Sundar îi dă singurii doi bănuți, ce-i avea pentru a plăti trecerea unui pod și își continuă drumul. Prefăcutul moare cu adevărat; tovarășul aleargă după Sundar, își cere ertare mărturisind adevărul. Crezându-l de om sfânt se interesează de credința lui și înțelegând pedeapsa celui nevăzut, se face și el creștin.

Populația superstițioasă a Indiei îl urmărește pretutinderea îl, bate și-l gonește. El însă, chiar când are fața sângerată, convertește pe foarte mulți la creștinism. Mergând în Tibet, unde este oprită orice propagandă religioasă, el totuși predică pe Hristos.

Este prins și aruncat într'un puț foarte adânc, astupat cu căpat de fier și încueat cu lacăt, unde erau aruncați toți condamnații la moarte. Nu mai trăgea nădejde să mai iasă de aicea, unde picioarele i se afundau în cadavrele putrezite, iar mirosul îi scurta viața secundă cu secundă. A treia noapte, când puțin mai avea de trăit, aude o voce, care îi spune să se apuce de funie. El mai găsește putere să se apuce de funie și să fie scos afară.

Puțul se închide la loc, se încue, dar pe Mântuitor nu-l zărește.

Văzând minunea, începe iarăș să predice și cu mai multă putere. Dus din nou la preutul păgân, singurul, care avea cheia de la puț și o purta la brâu și când dormea, acesta se sperie. Crede că Sundar are un Dumnezeu, care le poate face rău, îl eliberară și-l condusă afară din țară...

Nenumărate sunt miracolele acestui apostol modern, care a fost adus și în Europa.

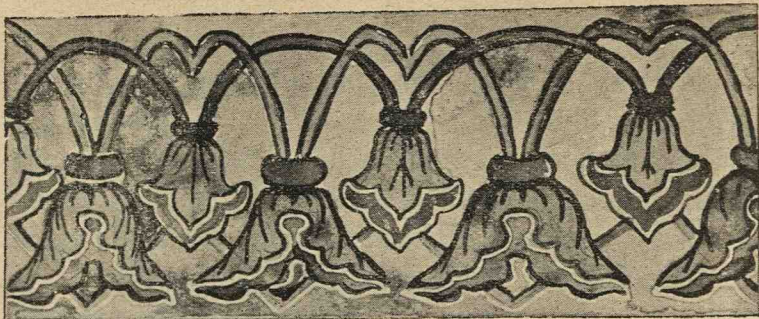
Iubiții mei frați și fii în Domnul,

M'am silit să Vă arăt cât mai multe învățăminte, cu prilejul acestei marii sărbători, învățăminte scoase din frumoasa slujbă de astăzi. Numai Dumnezeu să împliniască slăbiciunile noastre și să ne miște până la lacrimi pentru mântuire.

Plecând din acest sfânt locaș,—într'o așa mărețată sărbătoare,—cu învățăminte din Apostol și Evanghelie cum nu se poate mai potrivite împrejurărei binecuvântate, mereu să le medităm, adâncindu-ne în sfintele scripturi.

Pentru noii hirotoniți, sărbătoarea de astăzi să fie steaua călăuzitoare a vieței lor, având icoana specială în Apostolul și Evanghelia Duminicii.

Pentru voi enoriașii, această sărbătoare să fie un îndemn mai mult cătră o viață cât mai rodnică, plină de credință, nădejde și dragoste cu preutul și a tuturoră în Dumnezeu... ca astfel, uniți într'un suflet și într'o simțire, într'un graiu și într'o înțelegere, să slăviți pe Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

O CUVÂNTARE CU TÂLC

La sfințirea drapelului și a căminului dela „Liceul Național“ din Iași ¹⁾

*Domnule Ministru,
Domnule Președinte al Comitetului școlar
Domnule Director,
Doamnelor și Domnilor,*

Din vremuri Biblice (turnul lui Babel) omenirea împărțindu-se în grupe, după regiuni, grai și deprinderi, s'a îngrijit de progresul generațiilor viitoare.

Cu cât aceste grupe de națiuni s'au înmulțit și s'au ciocnit, cu atât au căutat să se întrecă prin pregătirea viitorului.

Cel întâi mijloc de întărire și pregătire a urmașilor a fost înfrânarea vitalității fizice prin cul-

¹⁾ A fost publicată și comentată în ziarul „Opimia“ și revista „Zorile“ din Iași, apoi în revista oficială „Biserica Ortodoxă“ București.

tura teocratică. Creșterea religioasă a fost mijlocul cel mai propriu de a rânduî pe individ, a-l face sociabil și capabil de progres prin înobilarea sentimentelor.

Religiunea însă care duce omenirea la adevăratul progres este creștinismul.

El stabilește principiul unitar al acțiunei omenști. Intru atât omul progresează, cât tinde către originea sa Dumnezeu și ține legătura cu El.

„*Eu sunt buciumul viții, voi mlădițile*“, zice Mântuitorul Hristos. „*Cela ce rămâne întru mine și Eu întru el, acela aduce roadă multă*“ (Ioan XV, 5).

Deci numai atât cât vom trăi în frica de Dumnezeu cu dragoste respectoasă de fii, vom avea pacea și liniștea, chizășia progresului. Atât... pentrucă fiind frați ca fii ai aceluiași părinte ceresc, trăim în dragoste, muncind pentru a ne ajuta unii pe alții. Iar munca, desvoltată prin știință, nu-i decât pătrunderea tainelor creatoare pentru ușurarea traiului nostru... Deci munca științifică ne întoarce iarăși la Divinitatea de unde avem începutul .

Tot același principiu unitar de progres ni-l stabilește creștinismului prin binecuvântarea autorităților ca rânduite dela Dumnezeu. „*Tot sufletul să se supună stăpânirilor celor mai înalte*“... Zice sf. Apost. Pavel către Romani.

Fiecare șef de autoritate întru atât reprezintă un progres real în erarhia lui, cât formează veriga unității sfinte... în sus prin supunere și ascultare față

de superiori, până la Atotputernicia creatoare..... în jos prin conducerea cu dragoste părintească, până la cel din urmă slujitor și elev... Acest principiu, de progres real al omenirii, s'a dezvoltat prin biserică și școală. Biserica îl cultivă pe cale mistică, școala prin învățatură...

Aceste două instituții însă se completează una pe alta. Nici biserica nu poate neglija învățatura și nici școala nu poate ignora misticismul, piositatea religioasă. Nici odată n'a fost o anarhie mai mare, decât în acele epoci și în acele țări, unde s'au încercat și s'au rupt legăturile dintre biserică și școală, prin imprudența reprezentanților respectivi.

Exemplul cel mai tipic ne izbește în Rusia Sovietică... Și, ce să ne mai uităm peste Nistru, când nici noi nu stăm pe roze cu educația?!

Ce sunt acele focuri în depozite... acele falimente... acele fraude? Ce însemnează acele falșificări de acte, certificate și diplome... plus mulțimea proletarilor intelectuali cerșetori de slujbe și venituri fără merite și fără muncă, dacă nu rezultatul unei școli fără Dumnezeu, a unei școli ce ignorează biserica și religia... *cum, din nenorocire se tinde și astăzi?* Ce însemnează încodrarea socială de astăzi, și vrăjmășia dela om la om și dela o clasă socială la alta, dacă nu rezultatul școalei filosofice ateiste de altă dată, în care principiul educativ al dragostei creștine, cu jertfa pentru binele aproapelui, fusese înlocuit prin cultura clasică, cu principiul

păgân al luptei pentru existență „*Homo homini lupus esi*“.

Domnilor... Dacă biserica, care a complinit și școala în începuturile ei și apoi a născut-o, nu poate neglija pe fiica ei... cu atât mai mult școala. Amarnic a rătăcit și va rătăci generațiile viitoare, când a ignorat și va ignora biserica cu forța ei religioasă. Să nu se uite apoi un lucru, că dacă au fost vremuri când indivizi și popoare au putut trăi fără știința școlii, nici odată n'a putut viețui un popor fără înblânzirea, fără inobilarea educativă religioasă a unei biserici...

Acesta fiind adevărul sfânt și inatacabil, se naște întrebarea: ce sărbătorim noi astăzi cu atâta festivitate?!

Domnilor... sărbătorim tocmai un progres al Moldovei, în special al Iașului, în pregătirea generațiilor viitoare.

Biserica, cu misticismul ei educativ, sfințește reînoirea steagului simbolic al celei mai vechi conlucrătoare din Moldova.

Sfințește steagul reînviat al fostei „Academii Mihăilene“, astăzi „Liceul Național“ și binecuvintează dezvoltarea lui cu căminul ajutător în creșterea fiilor Moldovei...

Odată cu partea mistică sfințitoare și binecuvântătoare, Biserica nu perde din vedere să trâmbițeze și principiul unitar al progresului cu forma potrivită împrejurării.

În pericopa biblică citită la apostol, ați auzit accentuarea plină de învățământ a sf. Ap. Pavel...

„Noi n'am umblat fără rânduială între voi, nici n'am mâncat de la cineva pâne în dar“ (II Tesal. III 7, 8).

Nici unul dintre noi, îndrumătorii sociali și învățătorii școlari, nu putem rămânea răci la răsunetul acestor vorbe... Ceva mai mult!.. Ni se impune, față de vremurile în care trăim, să ni le însușim și să le rostim cu toată căldura adevărului.

Unitatea principiului de progres se dezvoltă apoi așa de frumos și pătrunzător în pericopa evanghelică cu acea formă arhaică de parabolă, unde se împart talanții după puterea fiecăruia. Unuia i se dă cinci, altuia doi, altuia unu, și fiecăruia i se cere înmulțirea prin acea muncă sfântă dătătoare de viață și noroc.

Ce poate fi mai educativ pentru elevi, la o sărbătoare așa de măreață?

Profesorii,—rostind cu o însuflețire cuvintele sf. Ap. Pavel enunțate mai sus,—sunt oameni care-și împart în tot timpul avuția lor intelectuală elevilor după puterea fiecăruia...

În vremea examenelor, și mai apoi în diferitele cerinți ale vieții sociale, se fac socotelile... Mare este bucuria profesorului și înălțătoare răsplata elevului, care și-a îndoit talanții științei prin muncă.

După ce se arată în această formă religioasă conlucrarea armonică pentru pregătirea de mâine,

tot în slujba de astăzi sf. Ap. Pavel stabilește definitiv și punctul culminat al progresului...

„*Dacă cineva nu vroește să lucreze, nici să nu mănânce* (II Tesal. III, 18).

Domnilor,

Sărbătorind sfințirea steagului refăcut și a căminului ocrotitor, în realitate nu facem alt ceva, decât binecuvântăm munca depusă de generațiile de profesori și elevi simbolizată în steagul ce se reînoește... Ș'apoi slăvim substratul moral creștinesc și românesc al comitetului școlar, care s'a străduit a clădi căminul alăturat, pentru a ușura și elevilor săraci pregătirea prin munca sfântă instructivă și educativă.

Ca slujitor al bisericei, care am fericitul prilej să officiez la o așa sărbătoare, accentuez cu putere, binecuvântând acest punct culminant de progres, „*munca:*“

Numai învățați cu ea din școală, numai însuflețiți cu ea în ajutorarea aproapelui prin biserică, ne putem urca cu pași gigantici, plini de belșug, pace și fericire către Atotputernicul Creator, singurul izvor de adevăr pentru D-Voastră oamenii de știință, sigurul izvor de bine pentru noi oamenii religiei, singurul izvor de frumos moral pentru artiștii omenirii.

Să dea Dumnezeu ca ecoul acestor adevăruri sfinte să aibă răsunetul puternic în viața fiecăruia din noi, dar mai ales în viața acestei vechi școli moldovenești, pe care o sărbătorim astăzi cu o sfințire de steag și o inaugurare de cămin...

Domnul Președinte al Comitetului ca și Dom-

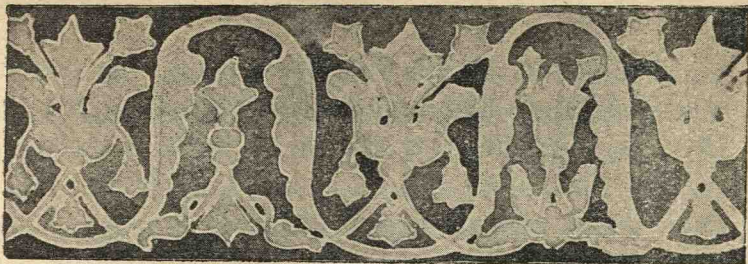
nul Director al școalei, împreună cu întreg Comitetul și Consiliul școlar, să aibă mulțumirea sufletească, că această sărbătoare este o etapă de odihnă în viața de progres a neamului.

Ca niște călători osârguitori pe un drum de stepă, au ajuns la o oază, care, prin izvorul răcoritor și umbra ocrotitoare, le permite a se bucura de calea făcută și a se reconforta pentru înaintare;

Dumnezeu să binecuvinteze această pepinieră, iar pe conductori și muncitori să-i încarce de toată mulțumirea sufletească cu belșugul cerut de vremurile în care trăim.

Cât privește pentru chizășia viitorului, să se desfășoare noul steag, ca—prin oficiul nostru—să-i dăm însuflețirea mistică de a aminti totdeauna celor ce-l vor urma îndatoririle ce au. Amin.

INVĂȚĂMANT DELA O PRĂZNUIRE CTITORICEASCĂ.

Cuvânt rostit la ziua sf. Spiridon 12 Decembrie 1926
în biserica fundației spitalicești din Iași.

„Ca fiii luminei să umblați“ (Efeseni V, 9)

Frații mei,

Trăim vremuri de mari frământări sociale.
Lumea a eșit din făgașul ei de pace și progres.

Nu se știe ce ne aduce ziua de mâine. La această stare generală, ca o pedeapsă sau poate ca o nouă redeșteptare, mai vin și suferinți speciale cum e boala regelui nostru, ce mai mult ne sgudue și ne înfricoșează ¹⁾).

Dacă acesta este adevărul, sărbătoarea Sfântului Spiridon,—însemnată mai ales în orașul nostru pentru că patronază o așa instituție,—pare a fi o alinare și o îndrumare.

1) Boala regelui Ferdinand I al României începuse să se manifeste amenințător.

În durerea și sbuciumul ce'l avem, noi slujim și D-voastră vă rugați cu nădejdi intime fiecăruia. Unii, cu sâtea de a pătrunde slujbele și sfintele scripturi, ne concentrăm cu toată încordarea sufletului nostru mișcați până la lacrimi și ajungem la ușurări sufletești și hotărâri mântuitoare. Alții, cu un aparat critic dezvoltat, urmărim mai mult partea externă și cerem aproape numai frumosul și plăcutul pentru binele vieții.

Pe toți însă ne apasă marea durere a neamului, pentru care ecoul tainic din apostolul de astăzi: „*Ca fiii luminei să umblați, căci roada duhului este întru toate bunătatea, dreptatea și adevărul*“ (Efe-seni V, v. 9), ne pătrunde până în adâncul suflete-lor noastre.

Fraților,

Sărbătoarea Sf-lui Spiridon, anul acesta întâmplată în zi de Duminică, pare că vrea să fie mai hotărâtoare în îndrumarea pașilor noștri. Zic aceasta pentru că lumea de acum se oglindește foarte bine în parabola evangheliei de astăzi.¹⁾ Fiind chemați la ospățul mântuirii, toți găsim motive de refuz. Unii am cumpărat moșii și ne ducem să le vedem; alții am cumpărat boi și îi punem la probă, iar alții suntem ocupați cu nunțile și petrecerile. Nici unii nu ne gândim să ne îndreptăm pașii spre adevă-rata cină întăritoare și îndrumătoare.

¹⁾ Duminica a XXVIII după Pogorârea Duhului Sfânt. „Parabola cu cei chemați la cină“.

Nu am destulă tărie în cuvânt, ca să vă pot descri convingător și sguduitor cum lumea se află astăzi în grozava luptă cu valurile cele grele de purtat ale plăcerilor. În secolul luminei științifice, orbocăim într'un întunec moral așa de îngrozitor, încât la fiecare pas ne amenință prăpăstia. Vă voi cita ceia ce spune, nu un moralist, ci un literat cu ocazia vizitei la București a marelui cugetător indian *Rabindranat Tagore*¹⁾ După ce arată concepția mistică a acestui cugetător, adaugă: „Noi Europeanii nu avem nici un spirit unitar și specific astăzi, nici o civilizație complectă de înalte principii morale. De peste șase decenii filosofia materialistă pustiește imensa majoritate a elitelor europene. **Negăm ființa lui Dumnezeu și existența sufletului.**

Aceste două noțiuni sunt obiectul sarcasmului mânjitor și sălbatec al oricărui pletos îngânfat, perorând prin cafenele Avem mașini extraordinare de perfecționate. Auzim la mari depărtări și sburăm prin aer. Suntem cuceritori invincibili și brutali ai puterilor nevăzute. Trăim însă o viață nenorocită, ocnași ai vieței febrile și ai vârtejului amețitor de fapte îmbulsite... Traiu sălbatec redus la instinct... De aceia anarhia în spirite e generală... Toți tehnicienii statelor mari lucrează în taină și născo-

1) N. Lenguceanu „R. Tagore“ Neamul Românesc No. XXI din 6 Decembrie 1926.

cesc în șir noi instrumente infernale de ucidere. Moartea stă aplecată la spatele inginerilor militari, rânjește, se uită la formulele lor complicate, apoi și ascute coasa cu nețarmurită voluptate. Organizațiile sociale pârâe, trosnesc la toate încheieturile. Vine uraganul... Ce poate fi ziua de mâine, când elitele intelectuale sunt pustiite de filosofia materialistă? Cine va scoate țipătul de jale, trezind masa europeanilor amenințați de ruina totală?“

Iată starea în care ne aflăm. Și dacă mai adăugăm și jalea noastră românească, nu știm de e durere mai mare și prăpăstie mai amenințătoare!..

Noi, din acest sfânt locaș de închinare, ne sforțăm să scoatem un țipăt de jale într'o astfel de sărbătoare măcar pentru Iașul nostru, rostind cuvintele biblice tot din apostolul de astăzi: „*Deșteaptă-te cela ce dormi și te scoală din morți și te va lumina Hristos*“ (Efeseni V, 14).

Frații mei,

„*Nimic nu este nou sub soare. Toate cele ce au fost iarăși vor mai fi... și cele ce s'au făcut, acelea iarăși se vor face*“ zice Eclesiastul (cap. I, v. 9). Și, sfinte îi sunt cuvintele. Dacă pătrundem istoria trecutului, vedem că vremuri ca acestea au mai fost... și încă mult mai grele. Cine ș'a ispășit păcatele în lupta cu greutatea vieții, înălțându-se cât mai mult către eternitate prin ruga sfântă și

traul creștin,—s'a izbăvit... Cine nu... cu sunet i-a fost peirea ca la Sodoma și Gomora!

Ce exemple frumoase avem în trecutul neamului nostru!?. Ce ispășire mai înălțătoare decât suferințele strămoșilor, care într'adevăr îi deștepta din somnul păcatului? Și ca urmare, ce ridicare, ce sculare ca și din morți și luminare întru Hristos poate fi mai izbitoare ca a neamului românesc? Să ne gândim numai la înfăptuirea unității neamului nostru în România Mare, după grozava stare din vara anului 1917..!?

Lumina lui Hristos s'a pogorât, pentru că și strămoșii s'au sculat din moartea păcatului și s'au înălțat spre virtuțile cerești. Urmele vieții lor de pietate, de rugă și de legătură sfântă cu Dumnezeu sunt presărate pe întregul cuprins al României. Sunt monumentele sfinte de rugă, *bisericile* și cele de binefacere *spitalele* și *ospiciile*.

Chiar noi acum ne aflăm într'un astfel de monument și de rugă și de caritate, al cărui patron îl sărbătorim. Ctitoria Sf-lui Spiridon, în lumina creștinismului, ne-a dat cea mai bogată roadă de bunătate și dreptate în trecutul neamului nostru.

În acele vremuri grele, câți-va călugări, pătrunși de evlavie cu dragostea cătră aproapele, au făcut câteva barăci în dealul Copoului, la umbra făcătoare de minuni a Sfântului Spiridon, pentru ajutorarea și îngrijirea celor suferinzi. Ei erau și medici și îngrijitori. Căldura sufletului lor topea

ori-ce durere, alina orice suferință. Zelul creștin al acestor călugări a atras luarea aminte domnitorilor și boerilor de pe vremuri, cari și-au vărsat cu largă dărnicie prisosul lor. Astfel s'a format cea mai mare instituție spitalicească din Moldoua.

Fraților,

Ce au fost strămoșii s'a văzut... Ca fiii luminii au umblat având ca roadă *bunătatea* de a le fi milă de suferinzi, apoi *dreptatea* și *adevărul* până la a forma astfel de instituții prin dărnicia lor și a le conduce ca totul să se înmulțască.

Iar ca rezultat a luminei și legăturii lor cu Dumnezeu este România mare de astăzi.

Ce suntem noi,—iarăși se vede. Să ne amintim citatul literatului de mai 'nainte.

Care mai poate fi „țipătul de jale“ pentru mântuirea noastră și izbăvirea neamului nostru ?

Nu poate fi altul decât întoarcerea la Mântuitorul Hristos prin rugă și evlavie. Acest țipăt de jale îl dă un alt indian profetul *Sundar Singt*, care a vizitat Europa în anul 1922.

„Voi Europeanii—zice el—nu Vă dați seama de fericirea pe care o aveți de a Vă finăscut creștini. Este cea mai mare fericire la care poate râvni un muritor. Pentrucă ori-ce creștin adevărat are o forță mai mare de cât toate puterile omenești *rugăciunea*. Numai prin rugăciune creștinul poate cobări în sufletul lui nemărginita putere a Dumnezeirei, așa

cum—numai prin fir conduci lumina dela izvor la luminător“.

Stâlpii de legătură între noi și Dumnezeire sunt sfinții și martirii. Unul dintre aceștia este și Sfântul „*Spiridon*“ al cărui patron îl sărbătorim.

Prin smerenia și ruga lui mistică, ajunge—din simplu păstor de oi cu soție și copii—episcop al Trimitundeii. Și nu un episcop oare-care. A fost o putere minunată de apărare a credinței în acele grele vremuri și de ajutorare a celor din nevoi. Și toate acestea le-a făcut numai prin ruga sfântă în legătură tainică cu Dumnezeu. Viața lui este o lumină îndrumătoare, bogată și în bunătate și în dreptare și în adevăr.

Bunătatea o arată cu prisosință săracului, căruia îi dă șarpele, prefăcut în aur, să'l pună zălog, spre a 'și lua bucate și să nu moară de foame în acea vreme de cumplită săcetă. Dreptatea și adevărul, cu lupta până la jertfă, formează întreaga lui viață plină de minuni.

Puterea binefăcătoare a sfântului Spiridon a îndemnat și pe strămoșii noștri să-i închine atâtea milostenii, formând întreaga instituție spitalicească așa de bogată pe vremuri. Ocrotirea lui a fost minunată și hotărâtoare, atâta timp cât ruga sfântă a format legătură cu Dumnezeirea, prin el stâlpul puternic al ortodoxiei.

Frații mei,

Când două personalități venite din acele părți, unde tehnica și filosofia materialistă nu a pustiit încă sufletele de o viață lăuntrică, ne arată starea în care ne aflăm și mijloacele de izbăvire,... să luăm aminte!

Să luăm aminte și să ne silim a ne înălța cât mai mult dela cele pământești spre cele cerești, prin ruga cu evlavie sfântă. Să răscumpărăm vremea, căci zilele sunt grele. Pe lângă alte dureri ale neamului, știm că avem greu bolnav și pe acela ce simbolizează și unitatea și progresul și tăria țării noastre.

Să luăm aminte și ca fii ai luminei să umblăm. Să nu ne încredem numai în lumina de licurici a tehnicii moderne, care—ca și lumina acelei găze—mai tare ne afundă în bezna întunericului. Să nu uităm că, tot ce iese din ascuțimea minții noastre cu combinațiile ei chimice și tehnice fără legătură cu firul electric divin prin ruga sfântă, este numai iătăcire și numai spre peire.

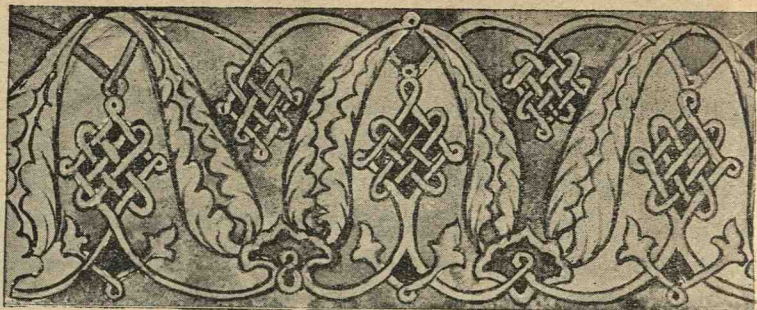
Numai lumina dumnezeiască,—propoveduită de Sf. ap. Pavel, urmată cu sfințenie de sf. Spiridon și de atâtea generații—este mântuitoare, pentru că numai aceasta are la baza ei bunătatea, dreptatea și adevarul. Lumina filosofiei materialiste și a tehnicii moderne, urmărind numai ura și distrugerea, nu poate fi decât întunecime: „uciderea în massă bruscă — neprevăzută — viziune apocaliptică“ cum spune autorul articolului citat.

Să se știe că numai acea lumină este mântuitoare, care se naște din căldura dragostei creștine. În afară de această căldură, ori ce lumină este apariția rătăcitoare în besna întunericului a stafiilor îngrozitoare, formate sau din fosforesența descompunerii corpurilor animale sau din iluziile noastre optice. Să ne punem în legătură cu divinitatea prin firul electric al rugei sfinte și vom aduce din nou raiul pe pământ. Minunile sf. Spiridon se vor repeta prin noi și în mijlocul nostru. Ca dovadă puternică de cele ce afirm sunt faptele profetului oriental Sundar Singt, despre care am vorbit, comentate pe personalități cu reputație universală.

Față de frământările vremii, cu teama viitorului ce ne cuprinde pe zi ce trece, mi-am luat greaua sarcină de a scoate „țipătul de jale“.

Nu nădăjduesc însă nici în glasul meu, nici în puterea de convingere personală. Țipăt și aripi de vultur îmi dau cărțile sfinte cu inspirația lor dumnezeiască. De aceia termin încercarea mea de răscolire sufletească, cu alarma „țipătului de jale“ și avântul spre cele cerești cu alte cuvinte, tot din apostolul de astăzi, care sunt o completare a celor arătate.

„Luați aminte cum să umblați, nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți, rescumpărând vremea, căci zilele rele sunt“. (Efeseni V v. 15—16). Amin.

RENAȘTEREA NOASTRĂ PRIN SMERENIE.

Predică la Nașterea Domnului ținută în biserică Sf. Spiridon din Iași în anul 1926.

Fraților,

Timpul de odihnă și veselie al ernei sunt sărbătorile Nașterii și Botezului Domnului nostru Iisus Hristos. În noi toți e o frământare mai mult sau mai puțin sufletească, după concepția vremii și creșterea fiecăruia. Frământarea noastră de acum—din preajma unor astfel de sărbători—este asemănătoare cu cea de acum 1926 de ani, când s'a născut Mântuitorul Hristos.

Atunci lumea orbocăia într'o întunecime socială groaznică. Ceia ce trebuia să fie de cinste, era de mare ocară, și ceia ce era de rușine se afla în mare onoare. Erau sărbători de desfrân și sălbătăcie în toată puterea cuvântului. Erau sărbători de prostituție pecetluite cu jertfele de copii aruncați în gu-

ra statuei lui Moloh, un cuptor tot așa de infernal, ca și faptele ce se săvârșau. Starea nu mai putea dăinui. Toți erau în așteptarea unui mântuitor prezis din vremuri vechi.

Când și cum era să vină însă, nimeni nu concepea și nici nu se aștepta.

Mântuitorul a venit în lume, tocmai când întunerecul moral era tot așa de nepătruns, ca și besna din noaptea nașterii Sale.

Pentru aceasta și apariția Lui în Betleemul Iudeei este însoțită de cântarea îngerească ce arată calea mântuirii: „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, și între oameni bună învoire*“ (Luca II 14).

Frații mei,

Economia dumnezeiască face ca Mântuitorul Hristos să se nască în învâlmășagul unor rânduiri împărătești. Cesar August, care stăpânea din Roma toată lumea cunoscută pe atunci, dăte poruncă să se înscrie toți locuitorii țărilor supuse, fie-care în orașele de unde își trăgeau neamul. Următor acestei porunci au fost și bătrânul Iosif—tâmplarul din Nazaret—cu logodnica sa Sf. Fecioară Maria. Ambii fiind din neamul lui David, deci din cetatea Betleem, a trebuit să meargă cale depărtată, tocmai în acest oraș.

Pe față ei erau soți, bărbat și femeie. În partea tainică însă, necunoscută lumii, Sf. Fecioară Ma-

ria era aleasă din eternitate și binevestită din timp de naștere supranaturală. Bătrânul Iosif—tot prin rânduire dumnezeiască—își îndeplinea cu sfințenie rolul de ocrotitor al Sf-tei Fecioare...

Era vreme de iarnă. Cine nu știe cât de anevoioasă este călătoria unor oameni săraci iarna, fie chiar și în Palestina! Dar pentru o femeie aproape de naștere cum era Sf. Fecioară Maria, cât de grea și dureroasă trebuie să fi fost această călătorie!

Uzi de ploae, plini de noroi și obosiți de drum, iată-i ajunși în vreme de seară în orașul de unde își trăgeau neamul...

Betleemul gema de lume, căci urmașii lui David erau mulți, și răspândiți în toate părțile. Zadar nicădată Iosif un sălaș pentru slăbita fecioară, care începuse să simtă și durerile nașterii. Nimeni nu mai avea loc de primire nici în clădirile de pe lângă casă. Neavând ce face, Iosif și Maria s'au dus și s'au sălășluit într'o peșteră de la marginea orașelului, unde era staul pentru vite. Păstorii cu turmele lor erau pe câmp în preajma aceluia adăpost, căci cum era în Palestina, timpul ploios al iernei, este prielnic pentru pășuratul vitelor.

În aceasta peșteră,—în acest staul sărăcăcios,—în eslea vitelor, pe paele și nutrețul rămas dela ele, Prea Curata Fecioară naște în miez de noapte pe Mântuitorul lumii... pe Iisus Hristos.

Cerul să deschide, Lumina dumnezeiască pătrunde în întunerecul lumii pământești, iar cântarea îngerească: „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu*

și pe pământ pace și între oameni bună învoire“, răsună în liniștea nopții tot așa de tainică, ca și faptul ce se petrecea.

Păstorii cad cu fețele la pământ... Apoi, urmând vestirei îngeresci, aleargă cu turmele lor la staulul cu minunea. Mielușeii, oile, boii și asinii văd întâi pe noul născut. Firea necuvântătoare privește în adorare mută pe Mântuitorul lumii. Vin apoi păstorii cu inimile lor curate și-și pleacă genunchile în fața pruncului dumnezeesc. Dar iată sosesc din zări albastre și reprezentanții învățaților și ai crailor stăpânilor de neamuri și cetăți. Magii, înțelepți ai răsăritului, cetitori de stele, au plecat calea lungă, atrași de steaua minunată, trecând râuri, pustiuri și munți, ca să aștearnă la picioarele noului născut craiu ceresc darurile lor bogate și cu adânci înțalesuri: aur, tămâe și smirnă.

Priviți acum măreția tabloului!?

Un prunc strălucitor înfășat în scutece sărăcicioase și culcat într'o esle și mai sărăcicioasă... În admirație stă o lume necuvântătoare: oile, boii, asinii, încălzind pe noul născut cu suflarea lor firească și nevinovată. Alături de acestea se închină păstorii, după cari, cad în genunchi magii.

Nimeni nu se rușinează de umilința, sărăcia și înjosirea eslelor.

Frații mei,

Sărbătorirea Sf. Nașteri din vremea noastră nu se face în împrejurări mult deosebitoare de cele de

acum 1926 de ani, când s'a săvârșit minunea nașterii, ce o sărbătorim. Frământarea socială e ca și atunci. Și în aceste vremuri aproape am ajuns, că se ocărăște, ceia ce trebuie să fie de cinste și se află în mare onoare persoane și fapte de adevărată rușine.

„*Trăim o viață nenorocită, ocași ai vieții febrile și ai vârtejului amețitor de fapte îmbulsite... Traiu sălbatec redus la instinct*“ zice un literat din vremea noastră¹⁾.

Sărbătoarea Nașterii Domnului are deci aceeași înfățișare și acum. O îndrumare pentru mântuire ne trebuie și acum, după cum a trebuit și atunci, când totul se afla în haosul neștiinței și al ignoranței.

Leacul adus omenirii prin această sărbătoare, e tot așa de binevenit acum ca și atunci când s'a născut Mântuitorul Hristos.

Atunci era mândria despotismului în conducătorii de popoare cu slujitorii lor. Astăzi este disprețul de cele sfinte la o întreagă societate, care ignorează totul și blamează totul, bazată pe o superficială pătrundere științifică. Atunci, traiul sălbatec redus la instinct era numai partea acelor despoți și slujitori, cari—bizuindu-se pe mulțimea robilor și a lor bogăție—își permiteau acel lux în trai, ajuns legendar în decursul vremurilor. Astăzi,—după cum ne spune literatul citat,—o întreagă societate

¹⁾ N. Lenguceanu „Rabindranat Tagore“, Neamul Românesc Nr. XXI din 1926.

trăim o viață nenorocită și suntem niște ocași ai vieței febrile și ai vârtejului amețitor de fapte îmbulsite...

Ceia ce atunci traiul înpăcat era partea trecătoare a unei mici pături conducătoare... astăzi pare a fi o formație sufletească permanentă a majorității.

Iată de ce zic, că smerenia față de Atotputernicul Creator, ce se încetățenește cu umila naștere a Mântuitorului Hristos, este—dacă nu mai mult—tot așa de îndrumătoare și mântuitoare astăzi, ca și atunci.

Astăzi ca și atunci, numai evlavie și smerenia în fața măreției Nașterii ce o sărbătorim—măreție, ce reesă tocmai din forma umilă în care ne apare—ne poate izbăvi din starea în care ne aflăm.

Dar, pentru ca această măreție a Nașterii Domnului să ne smerească și să ne mântuiască, trebuie să îngenunchiem înaintea ei după următorul exemplu tipic: Un profesor renumit vizitând capitala Danemarcei Copenhaga, s'a dus să vadă și să admire niște picturi și statui cu renume celebru dintr'o biserică. Incepând de la intrare se uită la figurile apostolilor... Ajunse mai apoi la figura Mântuitorului. Multă vreme stătu cu privire ațintită, fără ca fața lui să exprime vr'o mulțămire. O fetiță, care ștergea praful în biserică, observând desamăgirea lui, să apropie de el și îi zise: „Domnule, ca să vezi bine pe Hristos, trebuie să îngenunchi și apoi să te uiți la El“. Dânsul îi ascultă sfatul și abia atunci simți

efectul covârșitor al minunatei opere, care înfățișează pe Mântuitorul Hristos chemând la sine omenirea căzută și suferindă.

Deci, numai căzând în genunchi la eslea umilă și sărăcioasă în care s'a născut Mântuitorul lumii, ne vom pătrunde de măreția faptului. Cuprinși apoi de admirare, ne vom convinge și de micimea noastră și ne vom smeri. Iar smerindu-ne prin contemplația Divinității și slăvirea ei, vom încetățeni și dragostea frățescă și pacea lumii, pentru care a venit Mântuitorul pe pământ, plan ceresc cântat de îngeri la dumnezeiasca Naștere prin cuvintele: „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace și între oameni bună învoire*“.

Amin.

C U V Â N T

la slujba de reîntâlnire colegială după 25 ani rostit
în catedrala mitropolitană Duminică 8 Mai 1927.

Frații mei,

Sărbătoarea de astăzi, când o generație de slujitori bisericești se întâlnesc după un sfert de veac dela despărțirea de pe băncile școlii și împrăștierea pe câmpul de păstorie al ortodoxismului românesc, e mare și mișcătoare până la lacrimi.

Slujba înălțătoare a 12 colegi în frunte cu un arhieru, din această catedrală evocătoare de mărețe figuri ierarhice, ne transportă către sferele cerești, când se mai consacră și un candidat cu puterea Duhului Sfânt pentru păstoria de mâine și când o întreagă generație tânără condusă de un bătrân luptător profesor cere binecuvântarea bisericii pentru izbândirea luptei dusă pentru Hristos, Rege și neam ¹⁾).

1) In aceiaș Duminică printr'o rânduire divină a fost și hirotonia unui tânăr seminarist și întrunirea ligei apărării creștine de sub conducerea domnului profesor A. C. Cuza.

Un trecut glorios de tărie românească prin credința strămoșească, în care s'a plămădit o generație ce astăzi să reînsuflețește, să leagă de un viitor plin de mari nădejdi prin întreita binecuvântare, ce se cere acum sub această măreață cupolă mitropolitană.

Pentru ca legătura să fie și mai puternică, idealul viitorului și mai cu sorți de izbândă, centralizăm sărbătoarea noastră printr'o prăznuire a trecutului pomenind pe profesorii noștri trecuți către Domnul și pe colegii noștri, cari—în timpul celor douăzeci și cinci de ani—au căzut pe câmpul de luptă al vieții pastorale și misionare.

Este o reculegere, este o refacere a noastră a celor ce ne întrunim astăzi după un sfert de veac de aprigă luptă pe câmpul vieții pentru slăvirea Mântuitorului Hristos și întărirea neamului românesc.

Pomenind pe profesorii și colegii noștri înaintea acestui sfânt altar, unde cu trei decenii în urmă ne-am oțelit sufletele sub povața celor dintâi și în dragostea frățească a celorlalți, sufletele noastre ale tuturor—profesori și elevi—din nou se întâlnesc sub cupola de eternitate a acestei mărețe catedrale, pentru ca pe noi cei rămași din lupta vieții să ne refacă într'o izbândire hotărâtoare pentru biserică, neam și lege.

Pe lângă umbra ocrotitoare și îndrumătoare a celorlalți profesori, aici ne apar figurile mărețe de slujitori ai asestei sfinte mitropolii, a fostului nostru director preotul Pavel Savin și a fostului nostru pro-

fesor de cântări Grigorie Gheorghiu. Sufletul lor, ce transpiră din fiecare loc unde atunci se transportau întru cele sfinte, ca și sufletele celorlalți profesori ce ne apar pe catedrele îndrumătoare de altă dată,, reaprind focul sacru, care ne dă puteri noi de muncă întru predicarea cuvântului adevărului pentru unificarea neamului și întărirea bisericii noastre ortodoxe.

Căutăm astăzi această reînsuflețire la mormântul profesorilor și colegilor noștri, după cum și mironosițiile cu lacrimi în ochi căutau mângâerea și întărirea lor la mormântul Mântuitorului Hristos, fapt pe care sfânta noastră biserică îl prăznuște tot astăzi ¹⁾. Este o coincidență binecuvântătoare și îndrumătoare...

Frații mei,

Măreția slujbei și a sărbătoarei nu-mi permite să grăesc mult, pentrucă ajunge sufletelor noastre contemplarea trecutului și însuflețirea la care ne înalță evocarea în prăznuirea ce facem.

Noului hirotonit, care a avut fericirea să fie sfințit la o astfel de sărbătoare, îi încredințez depozitul învățătorei sfinte²⁾, ca adâncindu-se în sfințele scripturi să se convingă și din prăznuirea de astăzi, că numai întru atât se va desăvârși, cât va fi în stare să se ridice spre Golgota, către prototipul jertfei, Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

1) Serbarea a fost în Duminica Mironosițelor.

2) E tânărul Ștefan Tuleașcă hirotonit preot pentru parohia Lunca, jud. Fălțiceni. I-am dăruit un „Nou Testament“, cum obicinuesc să fac cu fiecare nou hirotonit.

Pentru noi toți,—pe lângă figurile celor răposați părinți și frați ai noștri acum pomeniți,—să ne sgdue până în adâncul sufletelor noastre și să ne miște până la lacrimi, căutând a ne învrednici de așa sfârșit creștin și următorul exemplu de pe ale noastre meleaguri românești :

„In una din feroasele lupte ale marelui nostru războiu, căzu grav rănit un soldat credincios. In clipa când brancardierii îl găsiră singur luptându-se cu moartea, îl auziră gemând și strigând „Aici“...

— Ce dorești, camarade?—îl întrebară ei.

— St!.. liniște!..—zise el cât putu de tare, ridicându-și mâinile în sus... Să strigă apelul cerului și trebuie să răspund „aici“ când voi auzi numele meu...

Și îndată părăsindu-l puterile, zise în șoaptă: „Aici“ și adormi somnul cel vecinic...“¹⁾.

Așa au repauzat cei pomeniți ai noștri, fiindcă întotdeauna ca și în clipa morței, prezenți la apelul ceresc...

După exemplul lor, ajută-ne și nouă Doamne!
Amin.

1) Ca confesor militar astfel de cazuri mi s'au istorisit pe front. Așa redactat e publicat de pr. M. Ionescu în lucrarea „Colectare de material omiletic și catihetic“ pag. 119.

ADORMIREA MAICEI DOMNULUI
frescă din secolul al XVII dela Ștefan Tomșa.

Bucură-te cea plină de har, care întru adormirea ta nu ne lași pe noi.
(Din acatist).

„O MAMĂ”.
Cum au trăit strămoșii 1)

„Fericiți cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzese pe dânsul.

Frații mei,

Sărbătorim în catedrala acestui oraș două evenimente foarte însemnate. Primul e rar de tot... una sută de ani de la întemeierea și sfințirea acestei biserici. Al doilea este anual... patronul sau hramul acestei catedrale cu marea sărbătoare creștină „Adormirea Maicei Domnului“.

Și unul și altul ne dau motive de înălțare pe culmile idealismului creștin, unde ne așteaptă puteri prisositoare de mântuire.

Numai pe aceste înălțimi găsim refacerea și siguranța scopului vieții noastre, pentru că numai pe aceste culmi putem vedea clar adevărata cale a progresului.

1) Cuvântare ținută în Catedrala orașului Fălticeni la 15 August 1927 cu ocazia hramului și a jubileului de una sută ani.

Da—iubiți credincioși—numai în astfel de sărbători ne putem despărți de grijile pământești cu caracterul lor îngreuetor și trecător. Ne despărțim de acestea, pentru că astfel de momente ne fac să pășim cu oarecare încredere spre eternitatea divină, singura ce ne ușurează și ne întărește traiul.

Numai în astfel de momente ne vedem dualitatea persoanei noastre. Vedem, că în noi nu este numai omul trupesc care aleargă după traiul zilnic cu acea furie de a distruge totul în a sa cale, ca apoi, la urma urmelor, să cadă și el sub aceiași greutate ce-i taie firul vieții. Nu!.. ci simțim alături de eul nostru distrugător și trecător prin patimile lui, pe omul sufletesc, etern, înnoit după chipul creatorului său, care apropie și construiește cu principiul creștin al dragostei față de Dumnezeu și față de aproapele.

Trupește distrugem totul în calea noastră, pentru a ne lărgi traiul, ca la urma urmelor să ajungem fiecare: „Un pumn de țărână pe o scândură de brad“.

Sufletește apropiem și construim prin acea dragoste, frăție și ajutor creștin, pentru că toți suntem fii ai aceluiași părinte ceresc, care plouă și peste cei buni și peste cei răi, încălzește și pe cei vrednici și pe cei nemernici

Sărbătorim centenarul acestei catedrale... Acei strămoși vor fi trăit și trupește. Vor fi avut și ei lupte de pasiuni distrugătoare... Dar au avut putere

de a se înălța pe culmile idealismului creștin, de unde într'o eternă privighere, să ne cuprindă și pe noi, cei de peste una sută de ani. Construind această biserică, au unit într'un mănunchi de înfrățire și întărire creștină română, toate generațiile din veacul acesta.

Noi, cei ce sărbătorim acest centenar, astăzi petrecem sufletește cu ctitorii fondatori. Noi îi pomenim și ne rugăm lui Dumnezeu pentru ertarea păcatelor lor,—iar ei, din sferele cerești, ne luminează calea vieții cu luminele eterne ale sufletelor lor.

Și dacă ar fi să atingem și valoarea culturală a sărbătorii de astăzi, trebuie să se știe că noi sărbătorim acum și o tradiție... Tradiția însă înseamnă o sumă de valori spirituale concentrate și deci o suverană disciplină spirituală, fără de care nu se poate produce o cultură valabilă, o cultură adevărată¹⁾.

Marea sărbătoare cu slujba ostenitoare nu ne îngăduie vorba și graiul prea mult asupra acestuil punct. Centenarul ce-l sărbătorim, cu caracteru său etern, ne leagă în sărbătoarea de astăzi de un alt act creștin și mai etern: „Adormirea Maicei Domnului“.

Și ne leagă nu atât de sărbătoarea Adormirii, cât mai ales de persoana sărbătorită: „Sfânta Fecioara Maria Maica Domnului“.

1) Preot R. Cristescu „Prin Hristos la cultură“ pag. 52.

Și iarăși, eternitatea centenarului sărbătorit este legat nu atât de persoana Sfintei Fecioare Maria, cât mai ales de principiul ce-l reprezintă ea: inocența, castitatea și maternitatea.

O!.. ce izvor adânc de gândire și învățământ, pentru toate creștinele noastre: tinere și bătrâne, fecioare și gospodine, în fața problemelor vieții noastre sociale de astăzi!? „*Fericit este pântecul ce te-a purtat și țâțele ce ai supt!*“ aude Mântuitorul Hristos din mijlocul norodului ce-l îmbulzea...

„*Fericiți cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc pe dânsul!*“ ! răspunde Mântuitorul aceluia glas, complectându-se în totul și fericirea și eternitatea.

Fericită este mama ce te-a născut, exclamați D-voastră cu entuziasm față de un orator, față de un artist, față de un om de știință și în sfârșit față de orișicare personalitate, ce s'a putut înălța cu puteri prisositoare dela patimile pământești spre virtuțile cerești. Și toți aceștia în chip virtual răspund ca și Mântuitorul „*Fericiți cari ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc pe dânsul!*“

Ce mamă poate fi mai fericită decât aceia ce-și vede fiul urcat pe culmele idealului creștin!? Și unde se poate găsi fericirea eternă decât în ascultarea cuvântului lui Dumnezeu, care ne-a creat cu porunca: creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul!

Văd că am răspuns unei întrebări, ce o prind cu privirea din diferitele părți, dar pare că ați vrea deslușiri și aprecieri mai amănunțite asupra vieții noastre de astăzi.

Frații mei și fii mei duhovnicești.

Nu mi-ar fi greu să le dau, căci cruda realitate ne izbește la fiecare pas. Vreau însă numai să construiesc, pentru a fi mai aproape de eternitate. Dărâmarea negației vine dela sine prin patimile noastre.

Ș'atunci, vă pun înainte pe Sfânta Fecioară Maria, a cărei pomenire o sărbătorim. Născută din rugă și austeritate, este hărăzită aceluiaș principii.

Trăind în și pentru virtutea cerească, se învrednicește de a fi mamă aceluia, care—Dumnezeu fiind—îndumnezește dragostea și jertfa, pentru care aude cuvintele, la care ar trebui să tindă ori-și ce mamă ori cât de modestă: „*Fericit pântecel ce te-a purtat și țâțele ce ai supt*“.

În negația trecătoare a vremurilor în care trăim, dacă aș exemplifica deprinderile și traiul nostru așa de pătimăș și distrugător, desigur că aș fi mult mai bine înțeles. Repet însă, vreau să pășesc numai pe calea eternă a construirii pozitive, presărată cu frumoasele flori creștine ale dragostei, ale păcii și ale binelui.

Mă opresc numai asupra unui exemplu...

Un grup de eleve, dela un liceu din Banat, a făcut o excursie pe la monumentele noastre religioase și istorice din Moldova și Bucovina.

Multe frumuseți au văzut prin mănăstirile noastre, unde au petrecut sfintele sărbători ale Invierii.

Ajungând însă la Putna, au rămas uimite de cusăturile și arta veșmintelor sfinte lucrate de Domnițele de altă dată. Una din ele nu se poate reține și cu lacrimile în ochi se adresează profesorului conducător: „Domnule Părinte¹⁾ după sute de ani noi admirăm, ne entusiasmăm și ne hrănim sufletește cu operele de virtute eternă ale strămoșelor noastre... Cu ce se vor hrăni și entuziasma oare strănepoatele noastre depe ale noastre urme?“...

Nu vă pot descri uimirea provocată de această dureroasă întrebare. Atât vă pot spune, că preotul catehet sărutându-și eleva, plângea d'abinelea, umezând și ochii tuturor elevelor excursioniste.

Ș'acum, dați-mi voe să fac aplicarea.

Jubileul de una sută de ani dela construirea și sfințirea acestei catedrale, unindu-ne într'o convețuire eternă cu strămoșii ctitori prin acea adevărată cultură bazată pe tradiția valorilor concentrate, ne asigurăm eternitatea neamului nostru.

Pe strămoșii noștri ctitori îi putem ferici, că s'au învrednici de așa înălțimi sufletești.

Dar strămoșii ctitori au fost atrași la astfel de înălțimi de o altă culme și mai eternă, din care a izvorât mântuirea neamului omenesc în general și binele nostru al fiește-căruia în special. Au fost

1) Erau conduse de profesorul de religie și în Transilvania și Banat așa se adresează.

atrași de Sfânta Fecioară Maria, a căreia adormir
o sărbătorim astăzi.

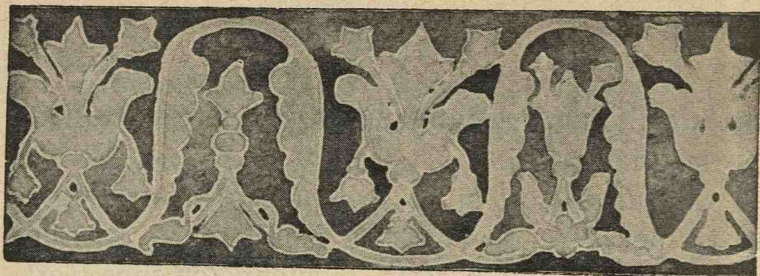
Ce putem dori și ce putem cere în dureroasa
noastră decădere de moravuri familiare și sociale
care ne amenință în fiecare moment, cu clipa pier-
zării? Ce? Decât ca personalitatea Sfintei Fecioare
Maria, cu castitatea și maternitatea ei mântuitoare
și eternă, să miște până la lacrimi pe orișice creștină...

Toate... dar absolut toate, în mijlocul vieți
trecătoare de astăzi pline de patimi, să-și pună
aceiaș întrebare cași eleva bănățeancă, în fața
virtuților eterne de care s'a învrednicit Sf. Fecioară
Maria.

Noi bărbații să ne ridicăm cu faptele noastre
spre înălțimile morale, la care au ajuns strămoșii
ctitori ai acestei biserici.

D-voastră femeile, cu puterea jertfei eterne de
mamă ce vă caracterizează, aveți o cale mult mai
luminoasă. În acest ipostas strălucitor și mișcător
până la lacrimi, vă găsim numai ca mame alături
de Maica Domnului îngenunchiate la leagănul unui
fiu, care să vă învrednicească de cuvintele: „*Ferici-
cit este pântecul ce te-a purtat și țâțele ce ai supt*“,
iar noi toți să auzim dela El: „*Fericiți toți cari
ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc pe dânsul*“.

Amin.

COMEMORAREA LUI ION I. C. BRĂTIANU LA IASI ¹⁾

Frații mei,

Încă suntem în sărbătorile ce binecuvintează, începuturile unui an nou plin de nădejdi. Ne-am făcut și încă ne facem urări de ani mulți, sănătate belșug și fericire.

Dar și la începutul anului care a trecut, urările n'au fost mai puține și nădejdiile n'au fost mai mici.

Și... Doamne... câte deziluzii și câte dureri!? Ce-am pierdut, acum prețuim... Și sunt valori, ce nu se mai pot căpăta... Cine să-ți mai poată da un tată sau o mamă iubită, un fiu sau un soț devotat, un rege viteaz cu un sfetnic înțelept, care au plecat cătră Domnul?

Și totuși, nădăjdile viitorului sunt cu atât mai mari, cu cât pierderile trecutului au fost mai însămnate și mai dureroase...

¹⁾ Publicată în ziarul „Mișcarea din Iași la 10 Ianuarie 1928.

Nu știm dacă neamul românesc a avut vr'odată pierderi mai riscante ca în anul încheiat 1927!?

Pentru acest fapt nu cred că este personalitate cu simțul răspunderii de viitorul acestui neam și nu cred că există român doritor de binele țării care, gândindu-se la ce-am pierdut și în ce situație suntem, să nu-și fi făcut urările pentru viitor cu lacrimile în ochi...!?

Nădejdea e la marele cârmaciu, care totdeauna a condus barca neamului românesc prin cele mai primejdioase valuri și printre cele mai periculoase stânci...

Ș'acum, când într'o parte a Iașului istoric, care totdeauna a înfruntat vitejiile vremii, se face paras-tasul pentru un mare personaj trecut către Domnul... o clipă, cu lacrimile în ochi, să ne facem socoteala pierderilor, pentru ca urările noastre de viitorul neamului să fie cu atât mai evocatoare și mai pătrunzătoare până la cârmaciul divin mântuitor al corăbioarei noastre românești.

După o boală îndelungată și fără nădejdi de vindecare a trebuit să pierdem pe marele rege Ferdinand, înfăptuitorul integrității neamului.

Pericolul în care momentan ne-am găsit—cu țara fără rege—a dispărut și o răsuflare de liniștire a fost la tot neamul, când s'a văzut că la cârma țării a rămas sfetnicul înțelept și autoritar, conducător la închegarea României Mari, Ioan I. C. Brătianu.

Se adevărea în totul spusa unui adversar politic: „Noi îl combatem, dar când îl știm la cârma țării, ne culcăm și dormim în liniște“...

Dar, numai după patru luni de dormire liniștită, ca din senin săgeata cade și ne doboară stejarul falnic, pavază de neînving a pericolului ce ne amenință.

În timp de câteva zile numai... Ion I. C. Brătianu este răpus de o gălcă blestemată.

Pierderea nu se mai poate repara. Nu știm dacă mai este nevoie și nu știu dacă mai avem cuvinte să descriem această personalitate!?

În ziua Sf. Ioan Botezătorul—când în alți ani—curgeau urările și felicitările, pentru dormirea liniștită, astăzi avem durerea să-i facem pomenirea

Ce rugăciuni mai fierbinți am putea înălța către Atotputernicul Creator? Și ce cuvinte de deșteptare să rostim în toate unghiurile țării, pentru ca un nou onel Brătianu să se redice la cârma țării și să ne lfacă să dormim liniștiți?

Și acum, ce să spunem despre el?...

Că s'a născut dintr'un tată, care a încheat Regatul Român după 1866 și 1879?..

Că a fost crescut într'o atmosferă de austeritate morală cu simțul autorității până la jertfa pentru binele neamului?

Acestea le știe și le-a simțit o țară întreagă în timpul avântului național din cei 25 de ani din urmă.

Fiu al lui Ion Brătianu începătorul unității ro-

mânești, ca și Făt-Frumos din povesti, nu s'a lăsat până n'a desăvârșit opera nemuritorului său părinte.

După ce își face o cultură solidă în apasul Europei, colindă meleagurile românești și din Ardealul îndurerat ca simplu escursionist, și din țara slobodă de atunci ca inginer tehnic:

Din pătrunderea lor își croește drumul mântuirii neamului și descifrează tainele viitorului.

De aceia evenimentele nu l'au surprins niciodată. Când se declarau, deja erau prevăzute și avea măsurile gata pentru a le stăpâni. El a mai stăpânit situația și pentru că a știut a se stăpâni în primul rând pe sine.

Dar Ioan I. Brătianu a mai avut un isvor tainic de fortificare și îndrumare în urmărirea idealului său: mormântul tatălui său dela Florica.

Pe lângă inspirația ce primea în fiecare an în ziua parastasului, când îngenunchea pe însuflețitorul mormânt,—în clipele grele ale neamului ne surprindeau de multeori gazetele cu știrea plecării d-lui prim-ministru la Florica.

Dacă atunci erau și comentarii negative, acum ne dăm seama, că el se ducea la moșia părintească mănât și de un sentiment de evlavie, dar și de dorința de a se reculege sufletește, ascultând glasul mormântului singuratic de pe creștelul colinei unde marele I. Brătianu, tatăl, și-a ales locul de odihnă veșnică.

Iată farmecul puterii marelui dispărut Ioan I. Brătianu !

Iată pentru ce I. I. Brătianu în viață a fost totdeauna un biruitor și niciodată un biruit.

Era stăpânit de o voință hotărâtă, care nu cunoștea șovăire. Era autoritar în manifestații, necruțător dar drept cu adversarii, binevoitor și îndatoritor cu cei apropiați.

Față de evenimentele prin care am trecut, cu rezultatele la care am ajuns, întregirea neamului românesc, cu drept cuvânt putem face comparația:

Ceia ce a fost în Germania Bismarc alătura de împăratul Wilhelm I, este la noi I. I. Brătianu alătura de Regele Ferdinand I.

Cel dintăi a făurit, puternica Germanie de altădată... Brătianu, alătura de Regele Ferdinand, a făcut România mare de astăzi...

Dar, ca arhieru român, nu pot trece cu vederea și nota bisericească din personalitatea marelui dispărut.

Tineretul liberal după revoluția dela 1848,—format sufletește în Franța revoluționară și ateistă de atunci, și în luptă cu boerii conservatori habotnici ctitori de biserici și mănăstiri, în multe părți și stăpânitori de preoți,—și-au pus ca deviză o biserică săracă și un cler ignorant, pentru a scăpa de influența lui, cu o totală înlocuire prin școală și învățător...

Ei bine, I. I. Brătianu, cu toți conlucrători săi, a îndreptat această concepție și a ferit partidul de această slăbiciune, mai ales după minunea marelui război. S'a convins că, în progresul omenirii și în conducerea popoarelor, nu există alt imperativ cate-

goric decât Divinitatea cu fiica ascultătoare conștiințiozitatea. Apoi s'a mai convins, că biserica poate fi ajutată de școală, dar nici odată înlocuită.

Datorită acestui fapt, Biserica și clerul ei ș'a luat avântul, care poate este singura pârghie de a mai ridica pericolul ce ne amenință acum mai mult ca după pierderea regelui Ferdinand I. Pentru aceasta nu există cleric în întreaga Românie, care să nu fi vărsat o lacrimă, în rugile înălțate, pentru odihna marelui dispărut.

Concluzia la care ajungem este, că I. I. Brătianu a însemnat o epocă în viața acestui stat.

De aceia acum ne aflăm la începutul alteia nouă. Plângând pierderea lui... de trecut ne putem felicita...

Pentru viitor, să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să ne mai trimită un alt Ionel Brătianu, care—la vreme—să se pogoare în mormânt și să treacă către veșnicie cu aceeași cântare poetică de izbăvire a neamului.

*„Insângerat v'am răscolit cărarea
Cu inima, cu pumnii și cu dinții,
M'am îmbrăcat în neguri și pierzare
Ca să vă dau limanul biruinței...”*

*Când valul meu s'a revărsat pe aliți
O clipă abia, din larga lui năvală
Din mii de guri, din strigăte și suliți
I-am auzit cântarea triumfală¹⁾...*

8 Ianuarie 1928.

¹⁾ O. Goga „Profetul“.

AMINTIREA DESPRE MIHAI TOMIDA.¹⁾

Acțiunea lui în Basarabia.

*...Omul ca iarba
Zilele lui ca floarea câmpului (Ps. 102)*

Abia s'au terminat urările pentru anul nou 1928 și pierderile dureroase de personalități au început.

Oare nu-și vor fi dorit unul altuia ani mulți și zile fericite dascălul emerit Xenofon Gheorghiu cu Const. Pennescu, a căror petrecere cătră eternitate am făcut-o zilele trecute, și cu Mihail Tomida care acum doarme somnul de veci înaintea noastră?

Desigur că... da... Și totuși urările nu s'au realizat...!?

Nu e momentul să facem filosofie, că nu întru lungimea zilelor stă meritul și fericirea cuiva. Și... nu sunt vremurile sub cârma omului.

Că dorurile noastre se realizează în măsura înălțării dela cele pământești spre cele cerești, bine

1) Publicată în ziarul „Mișcarea“ din 15 Ianuarie 1928.

cuvântarea divină venind numai asupra urărilor de mântuire și de cunoștința adevărurilor.

Aceste reflecții ne pot servi de învățământ nouă, celor ce asistăm astăzi, așa cum și M. Tomida a luat parte eri la înmormântarea colegilor săi X. Gheorghiu și C. Pennescu.

Fiind momentul cel mai prielnic de gândire asupra misterului vieții, suntem siliți, cu lacrimile în ochi, să ne numărăm pierderile de personalități—în special ale Iașului.

O Doamne! Vechea capitală de jertfă a neamului românesc pare că e sortită să-și dea tributuri tot mai valoroase și tot mai numeroase ca o adevărată mamă plină de dragoste!

Fără să vrem, ne amintim de marea pierdere a lui Georgel Mârzescu, elevul răposatului ce ne stă în față, care nici n'apucase să numere 50 de primăveri, și dela care Iașul și țara așteptau mult.

După marea durere națională—cu pierderea Regelui glorios—Iașul își dă tributul imediat cu P. Fântânaru.

Și după ce neamul românesc încheie anul de durere și cu pierderea celui mai autoritar șef și consilier de tron I. I. Bratianu, Iașul începe un an nou cu tributul treimei valorilor X. Gheorghiu, C. Penescu și M. Tomida.

Ce pot spune despre profesorul M. Tomida, într'oscultă pareneză rostită în fața sicriului deschis?

Că a fost un bun profesor? Că a fost un devo-

tat director de școală? Că a fost un meritos primar al Iașului? Că a fost un statornic om politic?

Despre acestea vor vorbi foștii lui elevi, colegi și conducători—și mai competenți și mai cunoscători decât mine.

Ceia ce m'a îndemnat să iau și eu cuvântul la aceasta tristă solemnitate, este faptul că cunosc și eu o latură a vieții lui.

Am cunoscut pe M. Tomida în grelele împrejurări de după război, ca prefect al jud. Ismail.

Încă din Septembrie 1918 duceam greul luptei naționale în acele părți împreună cu alți câțiva români, unde fusesem detașat și apoi numit ca director al Seminarului local pentru organizare și romanizare.

Profesori nu erau. Dacă veneau, după o lună două plecau de groaza bolșevicilor. Localnicii recurgeau la toate mijloacele, că să ne înspaimânte.

Manifestele revoluționare se găseau în zori de zi—la fiecare ușă și în fie-care curte. Spargerile și amenințările deghizate erau la ordinea zilei.

La acestea se mai adăuga și mizeria economică cu dependența de Chișinău, pentru care am fost înzepreziți pe meleagurile Basarabiei de multe ori.

Ei bine... în această atmosferă înfricosătoare, odată cu razele calde ale primăverii din 1919, apare în calitate de prefect profesorul Mihai Tomida, ca un adevărat însuflețitor de mari nădejdi.

Liniștit și răbdător, cu spiritul său de bun administrator, ne deschide o cale largă de naționalizare.

Cei câți-va conducători de instituții, români grupați în jurul lui, am început lucrul efectiv. Nu mai aveam teama necunoscutului. Acum dormeam liniștiți, căci aveam un destoinic prefect, ce veghea neadormit. Lumina cărții românești răzbate în toate unghiurile de întunecime rusească. Primele transporturi de cărți românești, cu fondurile județului, făcuse din prefectura județului Ismail o librărie cu cărți aproape gratuite. Numai astfel au putut lua ființă apoi două librării românești.

După ce se asigură de romanizarea instituțiilor din capitală: magistratura, administrația, poliția, școlile, iesă cu avânt mare în județ.

Cu figura lui, de administrator integru, impunea respect și teamă streinilor. Iar cu căldura sufletului său de român, redeștepta la viața națională pe răsleții și umiliții moldovenii din sudul Basarabiei.

Era veșnic pe drumuri. Unde îl căutai, acolo îl găseai. Acum în părțile Chilie pentru a redeștepta pe moldoveni, acum la Bolgrad pentru a zădărnici planurile bulgarilor iredentiști, acum la Vâlcov pentru a închide porțile bolșevicilor, acum la Reni pentru a deschide larg porțile românilor peste Prut, acum la București și Chișinău pentru îndrumări și întăriri de forțe.

De câte ori n'am tremurat împreună ceasuri întregi pe malul Dunărei în așteptarea vaporului de

călătorie, fie la Ismail pentru pleoară, fie la Galați pentru întoarcere, simțindu-ne adesea—tot așa de înstreinați și înfrigurați—ca și Ovidiu în Tomisul de altă dată...!

În experiența de vechiu dascal și luptător politic, cu temperamentul său liniștit, totdeauna avea un cuvânt de mângâere și încurajare.

Toți duceau greul luptei la gurile Dunărei. Ținta atacurilor însă, eram eu directorul seminarului;—și pentru intransigența mea românească, dar mai mult pentru că luptam cu un principiu de autonomie provincială și streină. Noi catolicii din vechiul regat nu aveam ce căuta în pravoslavnică biserică basarăbeană. (!?)

După ce a trebuit să plece și arhiepiscopul Nicodim din fruntea bisericii basarabene, singurul sprijin și îndrumător, ca să mă poată înlătura și pe mine, congresul preoțesc din Chișinău declară desființat Seminarul din Ismail în Ianuarie 1920, odată cu alegerea I. P. S. Gurie.

Ei bine! cel care m'a ținut la postul de veghe, m'a încorajat și m'a ajutat ca școala să continue cu fonduri de stat, a fost prefectul M. Tomida.

Lucra cu dreptate și lucrarea dreptului duce la viață, cum zice înțeleptul Solomon. (Pr. X 16).

Pentru aceasta, se credea stăpân de situație numai după un an de prefectură.

Schimbându-se regimul politic în 1920, ne-a părăsit un timp, pentru a reveni cu noi puteri de munca, în 1922.

Acum părăndu-i-se că romanizare este asigurată, a început organizarea sistematică în administrația județului.

Dând de o societate a noastră de cultură românească prin muzică, intitulată „Gavril Muziceacu“, singura cu care am putut scoate la sărbătorile naționale pe toți localnicii streinii, a primit președinția de onoare și ne-a ajutat de am revoluționat spre românism întreg sudul Basarabiei. Corul acestei societăți, format de elemente locale și ajutat din fondurile prefecturii, ajunsese neîntrectuă.

M. Tomida s'a ocupat în aceasta perioadă; în special, cu înființarea și organizarea partidului în Ismail.

Toți cei dela nucele românești, „Seminarul Melchisodoc și soc. Gavril Muzisescu“, ne-am grupat în jurul său, pentru că nici un se putea altfel. În dorul lui de apropiere și contopire însă, s'a încrezut prea mult în localnici. Aceștia—cu prevederea și tenacitatea specific rusească—s'au înscris în mase și, după ce au prins tot mecanismul organizării, ne-au majorat și au început a ne izola.

Centrul șovăelnic ca întotdeauna pe chestii naționale, condus de alte interese, l'a și ne-a sacrificat pe altarul naționalizării.

Voit'am noi fiecare să ne mai întărim pe poziții în rosturile ce le aveam. Nu s'a mai putut.

Neînțelegerile de la centru ne-a slăbit și rezistența noastră la periferie și râud pe rând a trebuit să părăsim pozițiile de luptă.

Mihail Tomida însă n'a fost un învins, căci „dreptul niciodată nu se va clăti“ zice înțeleptul Solomon.

El a romanizat și organizat. Și toți cei cari au venit după el și vor mai veni, nu vor putea merge de cât pe drumul croit de dânsul.

După ce și-a făcut datoria cu prisosință în a tâtea rosturi de încredere, acum se retrăsese la liniștea catedrei, între ascultătorii săi elevi și între iubiții săi colegi.

Ca un filosof își privea trecutul și—mulțumind lui Dumuezeu de învrednicirile la care s'a ridicat, din acel trecut de vrednicie își împletea cununile de mulțumire ale anilor ce abea trecuse de șase zeci. Cu durerea de părinte, profesor și coleg, mai apoi rând pe rând și-a petrecut la eternitate și fiu și elevi și prieteni.

Acum, Atotputernicul Creator, crezându-l vrednic de calea mântuirii, l'a chemat la sine întrucât ajunsese cu totul la cunoștința adevărului după trecerea celor 61 ani de muncă și datorie.

Pentru aceasta și suferința despărțirii de cele pământești i-a fost scurtă.

Repezeciunea cu care profesorul Tomida își urmează prietenii, ce i-a petrecut zilele trecute la locașul de veci,.. ne convinge întru totul că: „*omul este ca iarba și zilele lui ca floarea câmpului*“, cum cântă psalmistul (Ps. 102 v. 15). Și nu mai ca parte eternă sufletească: „*Amintirea dreptului rămâne întru binecuvăntere*“. (Pilde X 7).

Veșnică să-l fie pomenirea!

EVOCAREA PERSONALITĂȚII LUI XENOFON GHEORGHIU ¹⁾.

(Cuvântare rostită în Duminica fiului risipitor, la parastasul de 40 de zile).

Frații mei,

În Duminica când Biserica noastră ne pune înaintea de un fiu risipitor un părinte ertător, s'au împlinit tocmai 40 zile dela moartea învățatului dascăl Xenofon Gheorghiu, pentru care îi facem și pomenirea.

Este o întâmplare dumnezeiască!..

Ce evanghelie poate avea un caracter mai educativ ca cea de astăzi?

Un fiu să îndărătnicește; nu vrea să mai asculte de tatăl său. Iși cere partea de moștenire și pleacă în țări străine, petrecându-și vremea și cheltuindu-și averea numai în chefuri și destrăbălări. Ajunge în starea de a dori să-și sature pântecul măcar de

1) Publicată în „Opinia“ din 15 Februarie 1928.

roșcovele ce mâncau porcii pe care îi păzea... și nu le avea...

Să trezește din somnul cel de moarte al păcatului și se gândește la bunătățile ce înconjurau virtutea tatălui său...

„*Câți argați nu are tatăl meu—zice el—îndes-tulați cu de toate și eu pier de joame aci!*“ Mă voiu întoarce cu rugămintea: „*Tată greșit'am la cer și înaintea ta, și nu mai sunt vrednic a mă chema fiul tău; primeștemă ca pe unul din argații tăi*“... Și a plecat... Nu cu luxul destrăbălării de altădată, ci cu sdrențele și slăbiciunea de nerecunoscut în care îl adusese risipa și păcatul.

Ochiul părintelui, ce încă de mult îl aștepta, îl zărește dela distanță. Cu nerăbdarea dragostei de tată îi esă în cale și nici nu aude cuvintele tremurânde ale păcătosului fecior: „*Tată greșit'am la cer și înaintea ta, nu m'oi sunt vrednic a mă numi fiul tău*“.

Poruncește să-i aducă hainele cele mai bune și să pregătească masa cea mai bogată, căci: „*Acest fiul al meu—zice el—mart a fost și a înviat, pierdut a fost și s'a aflat*“.

Frații mei,

Dacă parabola pilduitoare a evangheliei de astăzi ne vorbește de un fiu neascultător și de un părinte iertător, în cazul pomenirii noastre avem pe părin-

tele ideal întru totul iubitor și iertător, față de atâtea elevi neascultători ce-i vor fi trecut pe dinainte.

Intr'adevăr, X. Gheorghiu, pe lângă multe alte merite, avea marea calitate creștină de a iubi, de a erta și de a împăca...

Era figura reprezentativă a Iașului, care nu avea decât prieteni.

Om cu o cultură clasică superioară formată la catedrele Sorbonei, în vremuri când ateismul era în floare, s'a ridicat deasupra vremurilor și și'a format convingeri întru totul religioase. Aicea este superioritatea răposatului.

Marea calitate, de care am amintit, că era omul numai cu prieteni iubind, iertând și împăcând, o avea, pentru că era creștinul convins... Ajunsesse la o așa convingere prin studiul aprofundat al clasicismului...

Eu nu l'am cunoscut nici ca fost elev, nici ca fost sau actual coleg în profesorat... Nu... L'am cunoscut ca simplu creștin... Și nu ca un simplu, ci ca un devotat creștin...

Nu știu dacă am slujit vr'odată, să nu zăresc printre mulțimea credincioșilor și pe X. Gheorghiu!

Și iarăș, nu știu dacă am oficiat vr'o înmormântare a vr'unui fost elev sau coleg al său—unii personalități marcante cu câte 10—15 discursuri funebre, să nu apară și X. Gheorghiu cu rugămintea de a rosti și el câteva cuvinte. De obicei era predicatorul ultim la ușa mormântului.

Și, frații mei, aproape toate cuvântările nu aveau alt caracter decât pur pământesc, biografii cu laude omenești.

Singurul care se avânta pe aripile eternității, atingând probleme divine, era X. Gheorghiu. Această pătrundere creștină, pentru generația lui, era o mare calitate. Aș putea zice era unicul exemplar.

Toți intelectualii din generația lui, cari au numărat sau încă mai numără între 60 și 80 ani, au fost formați în țară la școala ateistă a lui Nădejde, iar în străinătate sub influența filosofiei materialiste și a luptei anticlericale din occident. Biserica ort. română și noi clerul ei nu am putut aștepta nimic dela această generație... Ceva mai mult... Ne-a *influențat* în rosturile noastre.

Ei bine... X. Gheorghiu a fost o excepție și nu o excepție neînsemnată...

Putem spune că a fost preotul convins și convingător al generației sale.

Era într'adevăr părintele iubitor și iertător din evanghelia de astăzi.

Nu știu cum va fi fost ca profesor, dar după cum l'am cunoscut, cred că era o excepție de bunătate părintească, nu o spaimă dascălească, cum este obiceiul tradițional al clasicilor. În viața socială însă, ca fost îndrumător a zeci de generații, nu-l vedeam decât ca tatăl din evanghelia de astăzi, plin de dragoste iertătoare față de toți.

Era un creștin convins, înarmat cu toată austeritatea.

Cuvintele biblice din apostolul de astăzi:

„*Toate îmi sunt iertate, dar nu toate îmi sunt de folos*“. *Toate îmi sunt iertate, dar nu mă voi lăsa biruit de nimic*“. (I Cor. VI 12) erau un ecou puternic în sufletul său,... și formau călăuza vieții sale.

Pentru aceasta a avut fericirea să vadă adunați și să serbeze anii trecuți și generația de elevi, care împlinise 40 de ani, dela absolviența liceului.

Frații mei,

Pe lângă slujba sfântă din Duminica Fiului risipitor ce o prăznuim, pomenirea profesorului X. Gheorghiu este o complectare prețioasă în propovăduirea noastră creștinească.

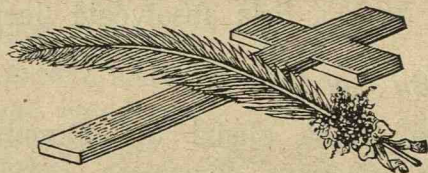
Dacă un fiu risipitor putem fi fiecare din noi, față de dragostea iertătoare a Tatălui ceresc, părinte iubitor, iertător și împăciuitor n'a putut fi decât răposatul X. Gheorghiu...

Pomenind amintirea lui, în Duminica ce ne pune înainte slujba de educație moralisatoare, să ne pătrundem de măreața lui personalitate, crezându-l alături de noi, aci lângă aceste strane, unde adesea se concentra... Și... ca un ultim omagiu pentru el, iar pentru noi folos real, pe lângă transportarea slujbei sfinte, să plecăm din acest sfânt locaș și dela această pomenire, cu deviza biblică auzită as-

tăzi, de care s'a condus și X. Gheorghiu de a ajuns
așa zile frumoase... că:

*„Toate ne sunt iertate, dar nu toate ne sunt
de folos.*

Amin.

ZIUA AVIAȚIEI LA IASI.

Cuvânt rostit la Florii pentru sărbătorirea Aviației și pomenirea eroilor ei. ¹⁾

Frații mei,

În Duminica Florilor, când noi prăznuim intrarea triumfală a M-torului Hristos în Ierusalim, anul acesta s'a rânduit și serbarea aviației cu pomenirea eroilor ei. Această sărbătoare și pomenire își are data fixă de 8 Aprilie. Că, la începutul ei, s'a întâmplat să coincidă cu sărbătoarea creștină „Intrarea M-torului în Ierusalim“ e o coincidență prevestitoare. Urmează că și rezultatul acestei pomeniri, să fie tot așa de triumfător.

În ambele sărbători principiul e jertfa, pentru măreția izbândeii.

Mântuitorul Hristos, după trei ani de predicare, își pregătea reîntoarcerea triumfală în ceruri, prin jertfirea Sa cea mai presus de fire. Și pentru

1) Publicată în „Opinia“ dela 12 Aprilie 1928.

că însuși jertfa Sa este o preamărire, în triumf călătorește spre ea.

Coborât din Galileia pentru a merge la Ierusalim de marea sărbătoare a Paștelor, unde avea să se facă și sacrificiul cel supra omenesc, pentru măreția faptului, Atotputernicia Creaătoare pregătește un simbol premergător. Acest simbol este pregătit înainte de intrarea triumfală în Ierusalim.

În Bretania, localitate aproape de Ierusalim, moare Lazăr. În casa acestuia Mântuitorul Iisus Hristos venea adesea pentru prietenia și credința lui. Aici era servit și ascultat de cele două surori ale lui Lazăr, Marta și Maria.

Mântuitorul sosește abia după trei zile dela moartea lui. Totuși îl înviază, săvârșind cea mai mare minune înainte de Învierea Sa.

Măreția faptului a fost și prezis de prooroci, iar acum este pregătit prin învierea lui Lazăr.

Mântuitorul își vestește intrarea în Ierusalim. Trimite să i se aducă un asin, permite să-i se aștearnă vestminte, să-L primească mulțimea cu stâlperi de finic și să strige: „*Osana, Fiul lui David! Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus!*“ (Mat. XXI-a).

Fariseii și cărturarii, care deja pusese la cale pieirea Mântuitorului, se înfricoșează de așa popularitate și, cu multe sfătuiri și mari chibzuiți, iau măsuri de prinderea și condamnarea Lui.

Mântuitorul știa toate acestea și, cu seninătatea ce-L caracteriza, contemplând, compătimea această mulțime, care, peste câte-va zile, era să-i facă cea-laltă primire măreață, cu strigătele puse la cale: „*Răstignește-l, răstignește-l!*“ (Luc. XXIII, 21).

Aceasta era să fie primirea spre jertfa cea de taină, care îi va deschide porțile iadului spre eliberarea celor din veac adormiți.

Frații mei,

Serbarea aviației, cu pomenirea celor jertfiți pentru ea, nu se putea să aibă un început mai semnificativ.

Un fapt, o operă e cu atât mai mare, cu cât e întemeiată pe mai multe și mai mari jertfe.

Creștinismul a mântuit lumea, punând-o pe calea adevăratului progres, pentru că a început—întru adevăr—prin mari și multe jertfe. Cel mai mare sacrificiu este a fiului dumnezeesc Iisus Hristos, către care merge cu seninătatea și triumful, pe care îl sărbătorim astăzi. Apoi au continuat miile de martiri, cari, după exemplul prototipului Invățător, primesc jertfirea pentru ideea sfântă în acelaș chip sărbătoresc.

Aviația are o mare asemănare cu creștinismul, atât în începuturile cât și în aspirațiile ei. Până în prezent întrece prin jertfele ei, toate operele și descoperile făcute în decursul vremurilor.

Nici o invenție nu a început cu un curaj mai

mare, cu un entuziasm mai sfidător de pericol și moarte, ca aviația. Și nici o descoperire n'a numărat la început mai multe jertfe omenești ca aviația.

Numai țara noastră numără, în scurtul timp de la 1912, și până astăzi, 112 martiri.

Curajul aviatorului, carele — sfidând pericolul și moartea— a cucerit văzduhul, este asemănător cu seninătatea plină de nădejde a martirului creștin la vestirea chinurilor și a morței, fiind bucuros că trece în ceata Mântuitorului.

Dar, aviația mai are și altă asemănare cu creștinismul. În substratul ei moral are rolul de apărare și izbăvire a neamului.

Trebue să recunoaștem însă, că aviația are duhul creștin numai la noi Români, unde întru adevăr este spre salvarea și progresul neamului.

Nu putem spune aceasta despre aviația altor popoare. În special nu putem afirma așa ceva, la cei ce ne înconjoară pe noi.

În începuturile ei aviația nu este de cât o operă științifică. Potrivit principiului ca prin muncă să se descopere cât mai mult din tainele creației pentru ușurința traiului în lume, descoperitorii s'au rădicat încă la o asemănare cu Dumnezeu: „*de a umbra pe aripele vânturilor*“ cum spune psalmistul.

Ce poate fi mai asigurător pentru traiul omului!? Pe pământ l'a așezat Dumnezeu dela început. Rând pe rând a descoperit mijloacele de transport, până la invenția cu totul nouă și a trăsurilor

fără cai, cu care omul poate călători așa de repede și sigur. Studiind apoi viața peștilor, a făcut căi de comunicație pe apă... Iar acum, studiind și sborul paserilor, a putut inventa mijloace de călătorie și prin aer.

Toate sunt bune celui bun... și omul, după sufletul lui, poate face împrejurul său raiul sau iadul.

Că popoarele au ajuns să transforme toate aceste mijloace de progres și fericire în arme de distrugere și nefericire, nu e vinovată Atotputernicia creatoare și binefăcătoare. Este slăbiciunea duhului creștin ignorat și alungat din lume, pentru a întrona iarăși duhul păgân de vrăjmășie și distrugere.

„Avem mașini extraordinar de perfecționate, auzim la mari depărtări și sburăm prin aer. Suntem cuceritori invincibili și brutali ai puterilor nevăzute... Trăim însă o viață nenorocită... Trai sălbatec redus la instinct... De aceia anarhia în spirite este generală“...

De ce această stare dureroasă?... „Pentru că toți tehnicienii statelor mari nu lucrează în taină, decât la născocirea de noi instrumente infernale de ucidere... În schimb, moartea stă aplecată la spatele acestor ingineri, rânjăște la formulele lor complicate, apoi își ascute coasa cu nețărmuită voluptare“!

(N. Lunguceanu în „Neamul Românesc“ din 6 Decembrie 1926 expunând părerile poetului spiritualist indian Rabindranat Tagore care ne-a vizitat atunci).

Că nu suntem pe calea unui creștinism constructiv de fericire și progres, este un adevăr sfânt.

Că trebuie să ne înarmăm pentru apărare, este o trebuință tot așa de sfântă.

Rămâne ca reacțiunea produsă în sufletele noastre, de nenorocirea prin care omenirea a trecut și trece, să fie cât mai puternică. Iar sfintele cuvinte „*pace vouă*“ să le facem să vieze în traiul nostru zilnic cât mai mult și să nu rămână numai un deziderat al tribunalului de pace și al Societății Națiunilor.

Să-L primim și noi cu drag în sufletele noastre pe Mântuitorul Hristos, singurul care ne poate arăta cum să folosim știința și descoperirile noastre.

Pomenind pe eroii aviatori, să jertfim și noi tot ce putem pentru aviație, având nădejdea, că în împrejurările în care ne aflăm ne va fi apărătoare, iar pentru viitor împăciuitoare și de progres în viața neamului nostru... Amin.

8 Aprilie 1928

ZECE ANI DELA UNIREA BASARABIEI

Cuvântare rostită în ziua serbării naționale din 29
Aprilie 1928, la Sf. Mitropolie din Iași.

La marea sărbătoare când se împlinesc zece de la unirea frățească, acum cu Basarabia, nu putem decât să exclamăm: „*Mare ești Doamne și minunate sunt lucrurile tale și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor tale*“. (Rugăciunea dela aghiazma mare).

Intru adevăr, măreția vremurilor ce trăim a schimbat în totul concepția sceptică de altă dată, exprimată prin gura poetului de atunci, că: „*Minuni în vremea noastră nu văd a se mai face*“ (Alexandrescu).

Cu drept cuvânt putem inversa cântarea poetică zicând: „*În vremea noastră vedem că minunile se fac*“, pentru că: „*N'am văzut pe dreptul părăsit nici seminția lui cerând pâine*“, și—în fața atotputerniciei eterne,—nu există suferință nerăsplătită și păcat nepedepsit...

Și.. Doamne!.. nu știm de mai există vr'un popor sub soare, care să fi suferit mai mult și să fi fost nedreptățit mai tare ca poporul român!?

Să ne amintim numai de mulțimea doinelor cu cântarea lor duioasă izvorâtă din suferințele de veacuri. Și—pentru că sărbătorim acum zece ani de la unirea Basarabiei cu patria mamă, după ce suferise jugul și biciul rusăsc 106 ani,—fără să vroim, ne vin în minte jalnicile poezii de după 1812, când ne-a fost răpită Basarabia: „Prutule râu blăstămat“ sau „Prutule apă amară“, cu versurile:

*Prutule dac'ai seca
Noi ca frați ne-am avea
Frați de cruce, frați de sânge
După nime n'am mai plânge!*

Da... frații mei... durerile au fost mari și nedreptățile strigătoare la cer!.. Pentru aceia, potrivit adevărului sfânt, că nu există suferință nerăsplătită și păcat nepedepsit, s'a produs minunea, care a sgu-duit din temelie aproape întreaga lume. Pe cei mândri i-a umilit D-zeu, iar pe cei smeriți i-a înălțat, pentru că așa scrie la cartea sfântă a Evangheliei, din care o iotă nu va trece, fără să nu se îndeplinească toate.

Ce cap diplomatic ar fi îndrăznit să cugete măcar, că Rusia se va prăbuși? Și care dintre noi, cei ce numărăm 40—50—60 de ierni, cu tot idea-

lismul din tinereța noastră, am fi putut să ne gândim vr'o dată, că vom fi generația fericită, care să ne vedem visul cu ochii? Să ne vedem visul cântat doar de unii poeți, în versuri tot de jale ca:

„*Dela Nistru pân' la Tîsa...*“ și
„*Din Carpați și pân' la mare..!*”

Sau unele cu mici prevederi profetice bazate pe aceeași dreptate divină:

„*Hotarele de astăzi sunt margini trecătoare... de
care timpul îdăde;*
„*Căci el pătrunde'n taina urșitei viitoare... când ele
s'or deschide!*”

Și, s'au deschis, fiind prevăzute în economia divină, pentru îndeplinirea dreptății și răsplătirea suferințelor. Faptul pentru noi muritorii, este și va fi o adevărată minune, pentru că cu cele slabe ale lumii a umilit Dumnezeu pe cei crezuți atotputernici și mândri...

Dar minunea reîntregirii neamului românesc—în chip simbolic — tot a fost prevăzută cu 300 de ani înainte, când gemetele de durere nu se putea să nu deschidă porțile cerești...!

Ce-a fost avântul lui Mihail Viteazul dela 1600, care, după ce se încoronează la Alba Iulia, trece din nou Carpații fără bani și fără arme; dar nu spre Muntenia, ci spre Moldova. Trece apoi și Prutul. Unește sub un singur sceptru întreaga suflare româ-

nească, și ține ca această unire frățească să fie binecuvântată și de un întreg sobor de ierarhi români!..

Și... Mihai Viteazul n'a fost numai un prezicător de o clipă, prin unirea efemeră de atunci!.. Nu!..

Craniul lui, în care s'a sălășluit acea minte de erou genial, a fost simbolul de unificare și un veșnic veghetor în mijlocul românizmului pentru îndeplinirea proorociei lui.

În vremea de durere a marelui război, când—și din mica Românie—un dușman atotputernic atunci ne ocupase aproape trei sferturi, iar un altul numit aliat al nostru, deja făcuse înțelegerea secretă cu celalalt, pe față adversari, pentru împărțirea micii României, după deprinderi vechi cum făcuse cu Polonia, capul lui Mihai Viteazul a fost purtat ca moaște sfinte pentru salvarea și reînvierea neamului nostru.

În durerile și grozăviile anului 1917, când ajunsesem să nu avem unde ne pleca capul, moaștele naționale ale acestui erou au ajuns până la Harcov, purtate cu sfințenie de Români, care încă mai nădăjduiau un adăpost în stepele Rusiei.

Pe când la purtătorii pietismului național era numal căutarea unei oaze de scăpare, craniul voevodului Mihai își îndeplinea solia, pentru a ne arăta dreptatea divină...

Acolo, la asupritorii noștri de veacuri, cari și acum plănuiau împărțirea noastră, deși ai noștri căutau liman de salvare, s'a produs minunea prăbușirii, ca altă dată la turnul lui Babel.

În primăvară anului 1918 simbolicul craniu re-
întors peste Nistru este magnetul de unificare ro-
mânească, începând cu minunea minunilor, unirea
Basarabiei, a cărei aniversare, de zece ani, o să-
bătorim astăzi. Colosul rusesc se prăbușește sub
propriile lui păcate, iar Basarabia se slobozește.

* * *

Și acum, frații mei, când sărbătorim zece ani
dela minunea reîntoarcerii Basarabiei la patria muma,
și o sărbătorim în mijlocul unor evenimente și mai
supra naturale, cum numai la răstignirea și Învierea
Domnului s'a întâmplat, dela Sud ne vin cutremure
și cataclisme, iar dela Răsărit în loc de lumină
(ne vine) întunerec mare cu ploaie de cenușă...¹⁾ nu
putem rămânea fără sguđuri sufletești pentru înăl-
țarea noastră morală și viitorul neamului nostru
românesc!

Cine a putut prevedea vr'odată reîntregirea to-
tală a patriei noastre și încă începând cu Basarabia?

Gândindu-ne apoi la evenimentele supra natu-
rale, ce încoronează serbarea noastră, care geniu va
putea evita un cutremur de pământ și o ploae de
cenușă?!

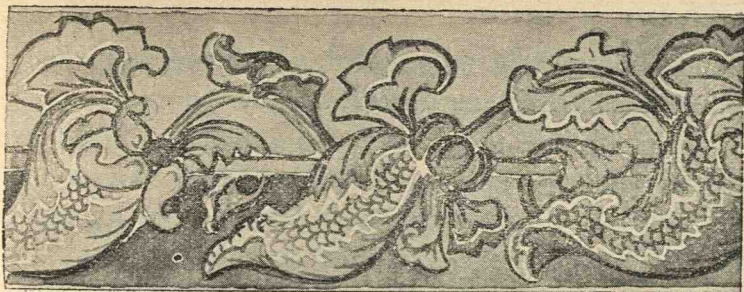
Dacă la aceste întrebări nu putem avea răs-
puns... nu ne rămâne de cât să ne înălțăm cât mai

1) Între 14 și 25 Aprilie 1928 au fost cutremure catastrofale în
Bulgaria și Grecia. S'au distrus orașe și sate cu mii de victime. Iar în
zilele de 25, 26 și 27 în toată Moldova a plouat cu cenușă.

mult dela pasiunile orgoliului pământesc, spre virtuțile înălțimei cerești, de unde ne vine tot darul și adevărul pentru binele și progresul omenirii, rostind cuvintele de slavă cerească, singurele ce ne aduc pacea pământească.

„Mare ești Doamne și minunate sunt lucrurile tale și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor tale“. Amin.

O SĂRBĂTOARE DE SLĂVIRE A TRECUTULUI ȘI ÎNTĂRIRE A VIITORULUI

(Predică la redeschiderea biseriței de lemn restaurată, din parohia Mironeasa-Iași).

Duminică după Paști 27 Mai 1928 ¹⁾

„Și acum, fraților, Vă încredințez lui Dumnezeu și cuvântului harului Său, care poate să vă zidească tot mai mult și să Vă dea moștenire cu toți sfinții...”
(Faptele Cap. XX V. 92.)

Frații mei,

Astăzi suntem într'o mare sărbătoare.

Slăvim trecutul prin îngrijirea ce a-ți purtat'o și străduințele la cari V'ați supus cheltuind pentru restaurarea unei case sfinte, care ne arată vrednicia strămoșilor și ne pune în comunicare sufletească cu ei. Reparând această bisericuță veche istorică, ni se

1) Parohia Mironeasa este în mijlocul codrilor seculari de altă dată în sudul jud. Iași, de unde încep pădurile Vasluiului. Biserița este din veacul al XVIII. Pentru redeschiderea ei a fost o adevărată sărbătoare la care au luat parte toți frunțașii culturali din Iași și Vaslui.

pune înainte tăria sufletească a strămoșilor, exemplu viu pentru generația de astăzi.

Pomul bun după roade se cunoaște. Un om, ca și un rând de oameni, cari au trăit într'o vreme, se cunoaște după isprăvile și clădirile ce au făcut. Ei bine, când acești strămoși au făcut în acest mijloc de codru o asemenea biserică, cu toate necazurile vremurilor de atunci, vedem că ei sufletește erau tot așa de tari, tot așa de falnici, ca și stejarii codrilor în mijlocul cărora trăiau.

Frații mei,

Față de slăbiciunea noastră, un așa trecut ne sgudue. Pare că auziu pe acești strămoși năcăjiți, dar tari și neînvinși de greutatea vremii, rostindu-ne cuvintele sf. ap. Pavel cetite astăzi: „*Fraților vă încredințăm lui Dumnezeu și cuvântului harului Său, care poate să vă zidească tot mai mult.*”

Nu numai că erau solizi în alcătuirea lor sufletească, dar arată și drumul urmașilor.

Să vedem, care este acel drum, pe care ne îndreaptă ei din umbra sferelor cerești pentru tăria și binele viitorului nostru.

Singura călăuză a strămoșilor în greaua călătorie a vieții lor a fost biserica. Numai prin biserică au izbândit în toate și s'au făcut vrednici de pomenirea noastră...

Dar ce să fie oare biserica, de i-au călăuzit așa de bine prin mijlocul valurilor vieții așa de

mari, mai ales atunci? Se naște această întrebare, pentru că noi, care avem atâtea mijloace astăzi de călătorit și pe o mare a vieții nu tocmai așa de furtunoasă ca atunci,—nu știu de vom putea lăsa strănepoșilor așa moșteniri temeinice!..

Frații mei!

Adesea ați auzit și poate ați și grăit că biserica este mama noastră. Intr'adevăr a fost, este și va fi mama neamului românesc. După cum un copil este cu atât mai nenorocit, cu cât a rămas fără mamă la o vârstă mai fragedă, așa este și un popor fără biserică. Și după cum nimic în lumea aceasta nu poate înlocui dragostea și jertfa mamei, tot așa nimic în lumea aceasta nu poate înlocui dragostea și exemplul de jertfă al bisericei.

Mama în dureri de moarte naște pe fătul său iubit. Numai Dumnezeu știe cum îl crește, păzindu-l de foc și de apă, îndrumându-i primii pași și învățându-l primele vorbe. Fie-care din noi, dacă suntem ceva în viață, datorim unei mame. Am supt viață din viața ei, cinste din cînstea ei, dragoste din dragostea ei...

Ei bine, fraților, ceia ce este mama pentru fie care din noi, a fost, este și va fi biserica pentru neamul nostru.

Biserica creștină, născută prin jertfa cea mai pre sus de fire a Mântuitorului Hristos, a crescut și îndrumat popoarele pe calea binelui și a pro-

gresului prin mii și mii de martiri și mucenici. Care a fost steaua călăuzitoare a poporului românesc în negura vremurilor, dacă nu biserica?

Cine a strâns la un loc pe strămoșii năcăjiți și respirați, cum strânge cloșca puii săi sub aripi, dacă nu biserica? Ea ne-a povățuit. Ea ne-a îndrumat. Ea ne-a apărat. Mamele noastre trupești întotdeauna au avut în ajutorul lor, la creșterea noastră, pe această mamă duhovnicească. Povățuirea ei a fost din cărțile sfinte auzite în biserică. Îndrumarea ei a fost cu slujba sfântă, cu mărturisirea și împărtășirea, cari au fost momente sfinte de înălțare dela cele pământești la cele cerești, pentru fie care din noi.

Dacă mama rămâne mai târziu ocrotitoarea noastră numai cu sfânta ei dragoste jertfitoare, sf. biserică ne conduce în toată vremea și în tot ceasul pe căile întortochiate și rătăcitoare ale vieții. Veșnic ne învață, veșnic ne îndeamnă, veșnic ne mustră și ne ciartă, conducându-ne ca pe niște copii până la ușa mormântului...

Frații mei,

Biserica—mama noastră eternă—ne arată drumul vieții în două chipuri.

Întâi prin exepmlu. În ruga sfântă ne transportă ca pe aripi de vultur către cele cerești și ne pune înainte pe prototipul vieții noastre pe Mântuitorul Hristos.

În sfânta împărtășanie, ce se săvârșește la fiecare liturghie, vedem jertfa Lui, pe care a și vestit-o simbolic la cina cea de taină, când s'a și făcut începutul sfintei slujbe.

Toate mișcările preotului în biserică și cuvintele ce le rostește, reprezintă viața Mântuitorului Hristos pe pământ. La fiecare slujbă avem prilejul să-l vedem pe Mântuitorul între noi oamenii și să-l auzim cuvintele sfinte de învățătură și povăț.

Când ne-am învrednicit de mărturisire și împărtășire, atunci ne-am unit cu El. Urmează deci să trăim cu El în aceeași comunitate sfântă, cu aceleași gândiri și urmări sfinte.

Ferice de acei, cari nu pierd nici un prilej de slujbă sfântă, urmărind cu duhul pe Mântuitorul pogorât tainic în fiecare biserică și la fiecare slujbă. Și mai fericiți sunt, acei ce se învrednicesc de unirea cu El prin împărtășirea cu sfintele daruri. Toți aceștia vor fi cu atât mai fericiți în viață, cu cât sguđuirea sufletească le va fi mai puternică, pătrunderea mai plină de evlavie la slujba sfântă, și curățenia mai mare la sfânta împărtășanie.

Aceștia se vor învrednici de traiul în duh cu Mântuitorul Hristos și vor fi cu atât mai mult fericiți de greșalele vieței, care ne grăbesc mormântul.

Numai acești creștini se vor învrednici apoi și de a doua parte a slujbei sfinte, pătrunderea Sf. învățături; căci numai cine trăește creștinește, poate să și pătrundă învățăturile creștinești.

La sfânta slujbă, Mântuitorul Hristos și sfinții apostoli, trăesc întâi cu duhul—simbolic—în mijlocul nostru, arătându-ne chipul lor de a fi. Apoi, odată cu ruga sfântă, ne învață și pe noi cum să viețuim.

Ce duios ne-a spus sf. ap. Pavel în apostolul de astăzi: „Știți că n'am lăsat să treacă nimic din cele de folos, fără să Vă propoveduesc și să Vă învăț atât în fața lumii cât și pe acasă, vestind Iudeilor și Elinilor pocăința îuaintea lui Dumnezeu și credința în Domnul nostru Iisus Hristos“ (Faptele cap. XX v. 20 - 21).

Povestind suferințele lui pentru învățătura evangheliei, iată și îndatoririle noastre de urmași ai lor și conducători ai voștri: „*Luați aminte de voi și de toată turma în care Duhul Sfânt V'a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu sângele său. Căci eu știu aceasta, că după ducerea mea vor intra lupi răi întru voi, cari nu vor cruța turma*“ (Faptele cap. XX v. 28 - 29)

Iată cuvinte sfinte și eterne, spuse acum două mii de ani, totuși așa de potrivite și astăzi.

A întărit și ne întărește și pe noi înveci cu nădejdea: „*Vă încredințez lui Dumnezeu și cuvântului darului Său, care poate să Vă zidească tot mai mult, și să vă dea moștenire împreună cu toți sfinții*“.

Incredințarea aceasta ne va face să fim într'adevăr moștenire cu toți cei sfinți, dacă vom

înțelege viața lui, urmându-I întru totul povața: „Și în toate V'am arătat, că așa muncind, trebuie a sprijini pe cei slabi și a ne aduce aminte de cuvintele Domnului Iisus, căci El însuși a zis: „că mai fericit este a da, decât a lua“. (Faptele cap, XX v. 15).

Iată porunci și povețe hotărâtoare pentru noi toți, și slujitori ai altarului și ascultători ai slujbei sfinte. Pe noi ne obligă să Vă păstorim cu băgare de seamă, căci vor intra lupi răi între voi. Pe noi și pe voi ne învață să muncim și să sprijinim pe cei slabi, căci mai fericit este a da decât a lua.

Apoi în sf. Evanghelie de astăzi, Mântuitorul Hristos ne dă un exemplu de rugă sfântă .sguduitoare până la lacrimi și sudori de sânge:

„Părinte, a venit ceasul: proslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul Tău să Te proslăvească pe Tine. După puterea ce Ț-ai dat Lui peste tot trupul, că să dea viață veșnică la toți aceia pe cari Ț-ai dat Lui... iar viață veșnică aceasta este, ca să Te cunoască pe Tine adevăratul Dumnezeu și pe Iisus Hristos pe care L'-ai trimis...

...Părinte sfinte, pe cari Mi Ț-ai dat, păzește-Ți în numele Tău, ca să fie una, ca și Noi...

Sfințește-Ți pe ei întru adevărul Tău, cuvântul Tău adevăr este“. (Ioan XVII v. 1, 2, 3, 11 17).

Iată, frații mei, ce este biserica. Iată, pentru ce am asemănat-o cu o mamă duioasă, ce-și crește copilașii cu jertfa vieții ei.

Fericiți sunt copiii, ce-și ascultă mama și-și iubesc părinții, avându-i ca icoană sfântă, până la ușa mormântului. Numai aceștia pot să devină la rândul lor adevărați părinți, cu aceiaș moștenire sfântă...

Ferice de creștinii, cari au urmat bisericei și au ascultat învățăturile ei. Numai aceștia devin la rândul lor adevărate bisericuțe sufletești.

Marea biserică creștină ortodoxă ne adună în aceste locașuri construite de mâini omenești, pentru a ne insufla învățăturile sfinte și a ne face pe fiecare în parte o biserică vie pentru întreaga noastră viață. Strămoșii cari au construit și această bisericuță, așa au înțeles biserica în înțelepciunea lor, ca o adevărată mamă. Au îngrijit'o, au respectat'o, au ascultat'o și n'au părăsit'o nici un moment, atât la bucurie, cât și la întristare. Pentru aceasta neînvinși au fost, atât în luptele lor interne sufletești cu vrăjmașul diavol, cât și în traiul și luptele cu dușmanii văzuți, ce-i înconjurau.

Iată secretul tăriei neamului nostru moștenit din tată în fiu, ajungând ceiace suntem astăzi.

Dacă acesta este trecutul și moștenirea ce-o avem dela strămoșii noștri, fi vom și noi pentru strănepoții noștri, ceia ce au fost strămoșii pentru noi?

O sărbătoare ca aceasta ne dă nădejdi. Când fiii, proslăvesc și îngrijesc așa de bine pe o mamă duhovnicească istorică, înseamnă că prin vinele lor curge sângele cald și viguros al codrenilor de

altă dată. Inseamnă că acești fii s'au format și sunt tot atâtea biserițe creștine prin viața și traiul lor.

Inseamnă că având sângele și însuflețirea creștină a strămoșilor, și ei vor să lase aceiași moștenire și aceiași însuflețire urmașilor.

Ferice de un neam cu astfel de cetățeni creștini...

Și acum, iubiții mei fii și frați în Domnul, m'ați chemat să sfințesc cu slujbă arhierescă și să binecuvintez frumoasa voastră faptă creștinească, ca să aibă rezultatul dorit de noi pentru vecinicia tăriei și frăției noastre creștinești și românești. Cu toată căldura și mișcarea sufletului meu am făcut aceasta pentru monumentul strămoșesc. Dar restaurarea bisericii văzute este garanția celeilalte restaurări și întăriri, a bisericilor nevăzute din sufletul fiecăruia.

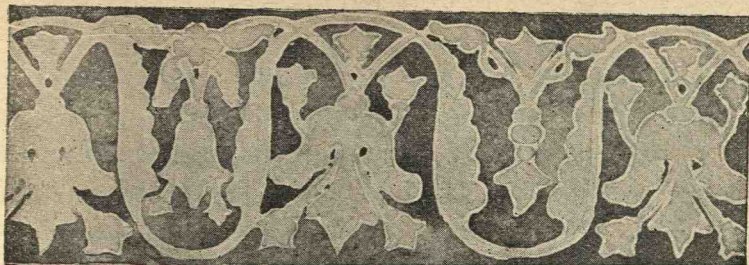
Eu, ca arhieru, nu pot uita și aceste biserici personale din sufletele voastre, unde cred că răsună și va răsuna în fiecare clipă cuvintele sfinte: *„Și în toate v'am arătat, că așa muncind trebuie a sprijini pe cei slabi și ne aduce aminte de cuvintele Domnului Iisus că: mai fericit este a da decât a lua“.*

Le cred întru totul restaurate și înoite cu acest prilej. Am o datorie mai mult, ca și pe acestea să le sfințesc și să le binecuvintez pentru întărirea viitorului, *„încredințându-vă“*—după zisa apostolului — *„lui Dumnezeu și cuvântului harului Său, singul care*

poate să vă zidească tot mai mult și să vă dea moștenire împreună cu toți cei sfinți.

Binecuvântarea Domnului peste voi, cu al său dar și cu a sa iubire de oameni totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CE ESTE SI CE A FOST BISERICA IN TRECUTUL NEAMULUI NOSTRU

Predică la redeschiderea bisericii restaurate «Sf. Atanasie și Chiril» din Copou, Iași.

(In Duminica a VIII-a după Rusalie).

„Aceasta nu este decât casa lui Dumnezeu și poarta cerului“ (Oseneza XXIII, 17).

Fraților,

Sărbătoarea de astăzi este mare, pentru că se redeschide prin slujbă de sfințire, biserica parohială din această comună restaurată și înfrumusețată. Și... nu este o biserică oarecare, fără izvor de măreție istorică. Este ctitorie tot a lui Vasile Lupu și a soției sale Teodosia.

Construită în 1638, cu un an înaintea Trei Ierarhilor din Iași, pare a fi fost o înainte pregătire a frumoasei ctitorii ieșene, menită să-i fie metoc și sihăstrie. Unii istorici spun că ar fi fost sfințită și de un Patriarh Chiril al Ierusalimului care întâmplător era în Iași. De aici se deduce că Vasile Lupu

pentru aceasta i-a pus și hramul „Sf. Atanasie și Chiril“ în cinstea Patriarhului musafir.

Este pentru noi această restaurare și sfințire o mare sărbătoare... Fără să vrem legăm firul istoric de acele vremuri, care ne însuflețesc pentru iutărirea bisericii noastre și ne entuziasmează pentru viitorul neamului românesc.

Așa fiind, cu drept cuvânt putem rosti ca și Patriarhul Vechiului Testament (Iacob) „*Aceasta nu este decât casa lui Dumnezeu și poarta cerului*“.

Frații mei,

Biserica... și numai ea—în trecutul istoric al poporului român—a fost mama ocrotitoare și crescătoare a neamului nostru. A fost ca o corabie cu cârmuitor ceresc, care ne-a trecut peste valurile și prin toate strâmtorările vieții.

Și pentru că sfințim restaurarea unei vechi biserici istorice, e bine să știm însemnătatea bisericii, în calitatea ei duhovnicească, de mamă îndrumătoare și ocrotitoare.

Când zicem, că biserica a fost este și va fi mama neamului nostru, nu înțelegem numai un locaș de zid ca acesta, ce-l sfințim astăzi... Nu...

Biserica mântuitoare o formează toți cei ce cred în Treimea cea de o ființă și nedespărțită și trăesc după învățăturile Mântuitorului Hristos, cuprinse în sfintele Scripturi.

Biserica creștină este întemeiată de Mântuitorul

Hristos pentru eternitate. Aceasta o vedem în Sf. Evanghelie dela Matei, unde însuși Mântuitorul zice Sf. apostol Petru: „*Pe această piatră voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor birui.* (Cap. 16, 18).

Numai știind aceasta și trăind potrivit rândue-
lilor dumnezezești, suntem în biserica Mântuitorului
Hristos și putem nădăjdui binele pământesc și mân-
tuirea cerească.

Prin urmare biserica sufletească, cerească și
eternă, o formează toți creștinii cari cred în
acelaș fel și trăesc apoi după aceleaș norme rân-
duite de sfintele scripturi și sfintele canoane...

Această biserică sufletească, cerească și eternă
își are însă locașurile pământești, construite de mâini
omenești, care, într'adevăr sunt case ale lui Dum-
nezeu și porți ale cerului, pentru că în aceste lo-
cașuri se adună creștinii, pentru a se uni cu Dum-
nezeu în acea biserică cerească prin slujba sfântă.

Un astfel de locaș, casă a lui Dumnezeu, este
și aceasta restaurată, pe care am sfințit-o astăzi.

Aceste biserici pământești au anumite forme
de zidire, bine stabilite, pentru însemnătatea lor în
viața omenească.

Sunt sau în formă de corabie, sau în formă
de cruce. Bisericile din țara noastră mai toate sunt
construite în formă de corabie, cum este și aceasta.

Aceste locașuri sfinte au forma de corabie, pen-
tru că biserica creștină ne poartă cu învățăturile ei
întocmai ca și o corabie pe valurile vieții...

Lumea este o mare sărată cu valuri de patimi foarte mari. Numai acel ce călătorește în corabia creștină, este sigur că ajunge la liman.

Vai de acei ce disprețuesc această corabie sfântă și se aruncă în valurile vieții, încrezându-se numai în puterile lor fizice și intelectuale!...

Innecul lor este cu sgomot și tovarășii, cu aceleași gândiri, privesc depe maluri în neputință de a-i scăpa.

Peirea lor este dureroasă, nu atât pentru ei, cât mai ales pentru familia și neamul din care fac parte.

Crucea nu lipsește de deasupra nici unui astfel de locaș sfânt, dar sunt biserici de zid și în forma crucei.

Acestea au la temelia lor două adevăruri sfinte.

a) Numai întru atât ne vom izbăvi în viața aceasta și ne vom mântui în eternitate, cât vom putea să ne urcăm spre Golgota, cu austeritatea și dragostea către Dumnezeu și către aproapele, înarmându-ne cu răbdarea până la jertfa depe cruce a Mântuitorului Hristos, căci „*Numai cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui*“ (Mt. XXIV, 13).

b) Crucea este apoi steagul de unire și recunoaștere a creștinilor ce cred în acelaș chip și de contopire, prin sfânta taină a împărtășirii, a tuturor celor ce prin nădejdea nestrămutată și prin dragostea nețărmuită se înalță la prototipul mântuitor. Este principiul jertfei și al unirei sfinte. Biserica

creștină este una: „*Că altă temelie nimeni nu poate să pue, afară de ceea ce este pusă, care este Iisus Hristos*“ zice Sf. apostol Pavel în epistola I, către Corinteni, Cap. III, vers. 11.

Acest sfânt adevăr trebuie să-l grăim din ce în ce mai mult astăzi... depe înălțimi și amvoane, când răi înțelegători caută să distrugă unitatea bisericii lui Hristos.

Au aruncat și batjocoresc steagul unirei, crucea suferințelor Mântuitorului Hristos, ca apoi să părăsească corabia mântuirii neamului omenesc—în ce ne privește a neamului românesc—biserica creștină ecumenică, formând bărci eretice ce s'au înecat și se vor îneca la infinit.

Dacă nu avem putere pe a feri întreaga biserică creștiră de astfel de rătăcirii, avem însă datoria pe viață și pe moarte să fim străji de veghie, zi și noapte, la ușa bisericii ortodoxe române mama izbăvitoare a neamului nostru.

Despre această unire sfântă a bisericii creștine, ne vorbește chiar și apostolul de astăzi.

„*Fiecare din voi zice: eu sunt a lui Pavel, iar eu a lui Apolos, iar eu a lui Chifa, iar eu a lui Hristos... Au doară s'au împărțit Hristos*“? întrebă Sf. apostol Pavel pe Corinteni în epistola întâia Cap. I vers. 12.

Aceleași întrebări li se poate pune tuturor secanților și ereticilor de astăzi, cari și pe ei se nimicesc și nici pe alții nu lasă să se izbăvească.

Atâta vreme cât neamul nostru a călătorit pe marea vieții în singura corabie de mântuire, în biserica creștină ortodoxă a Mântuitorului Hristos, a fost tare și a înfruntat toate vijeliile vremurilor cu multă bărbăție. Cu toate strâmtorările prin care a trecut, a ajuns la limanul dorit. Numai unitatea și tăria credinței lui a făcut ca degetul lui Dumnezeu să-l adune sub un singur sceptru de conducere, întocmai cum adună cloșca puii săi sub aripi și să fie aceia ce suntem astăzi...

Am zis că în prăznuirea de astăzi legăm firul istoriei, de vremurile glorioase pentru credința, biserica și neamul nostru. Dovadă sunt astfel de locașuri sfinte, în care se vede și astăzi sufletul strămoșilor, cu tăria de credință și cu puterea de jertfă ce o aveau.

Secolul al XVII-lea a lui Vasile Vodă Lupu a consfințit tradiția bisericeii noastre ortodoxe române, din care trăim și astăzi... În veacurile ce ne despart: (al XVIII-lea, dela 1700 până la 1800) au fost grecii confrupători de moravuri și (al XIX dela 1800 până la 1900) a bătut vântul indiferentismului și a ateismului revoluționar...

Și această bisericuță este numai o zecime din numeroasele locașuri, ce arată măreția creștină a aceluia veac... Are cineva cuvânt de îndoială despre această în fața Trei Ierarhilor și a schitului Hlincea tot de Vasile Lupu zidite?... Apoi Cetățuia de Duca Vodă, Barnovschi, Bărboi, Sf. Ioan Botezătorul...

tără să mai amintim de mănăstirile Secu și Dragomirna, care toate pe lângă multe altele și din Moldova și din Muntenia, sunt zidite în secolul al XVII-lea.

Iată, frații mei, de ce am zis, că cu sărbătoarea de astăzi, legăm firul istoriei de vremuri de însuflețire și de întărire și că, cu drept cuvânt, acest locaș „*nu este decât casa lui Dumnezeu și poarta cerului*“.

* * *

După cum vedem, prăznuind cu slujbă sfântă, redeschiderea acestei biserici avem multe de învățat...

Am pătruns vremurile de glorioasă viață creștină a neamului nostru. Am auzit că biserica sfințită și redeschisă astăzi, este numai una din sfintele case a lui Dumnezeu pământești, în care credincioșii se adună la ruga sfântă, ca într'un cuget și într'o simțire să se uniască, mai ales prin sfânta taină a euharistiei, urcându-se, cu traiul lor zilnic, în biserica eternă cerească întemeiată de Mântuitorul Hristos pe piatra credinței cu jertfa crucei.

Am auzit apoi că în aceste biserici, la înălțătoarele rugi, ce ne leaga cu Atotputernicia creatoare și la învățăturile, ce ne arată calea traiului nostru pământesc, călătorim pe marea cea sărată a vieții spre limanul mântuirii ca într'o sfântă corabie, al cărui cârmaci este Mântuitorul Hristos...

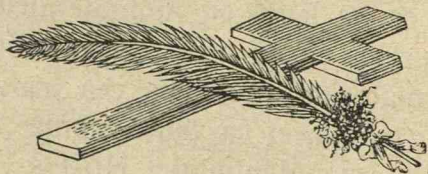
După acestea am învățat, că biserica creștină ecumenică este una, după cum unul este steagul ei crucea Mântuitorului Hristos.

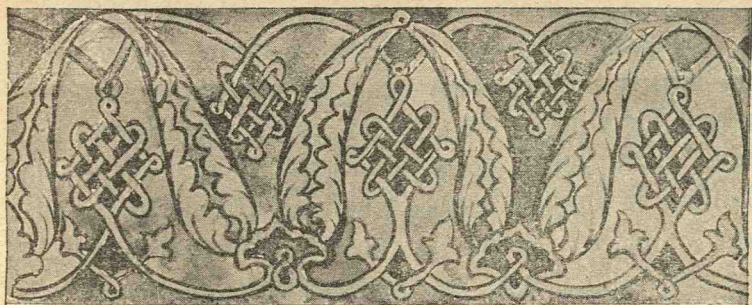
Dacă toți creștinii, făcând semnul sfintei cruci, ar pătrunde în totul și îasemnătatea, înălțându-se cu viața lor la austeritatea, răbdarea și jertfa Mântuitorului Hristos, n'ar mai fi nici împărțiri, nici suferinți distrugătoare.

Invățând și trăind duhul evanghelic, am vedea și ne-am convinge întru totul, ca și Iacob Patriarhul din Vechiul Testament, că fiecare din aceste case sfinte, în care ne adunăm, sunt, într'adevăr, case ale lui Dumnezeu și porți de intrare în ceruri.

Ne-am convinge, ca și Vasile Vodă Lupu și toți ctitorii din acele vremuri, că ochii lui Dumnezeu sunt pururea deschiși spre aceste locașuri și urechiile Lui ascultă rugăciunile celor ce se roagă în ele...

De aceia „*am ales și am sfințit casa aceasta, ca numele meu în veci să fie acolo*” zice Domnul în II Cronice. Cap. VII, v. 16. Amin.

CUVÂNTUL BISERICII LA POMENIREA UNOR SLUJITOR PĂLIȚIENEȘTI ¹⁾.

Facem pomenirea unor persoane trecute de la cele pământești la cele cerești.

Unele din acestea sunt mai aproape de noi, și ne stau înainte cu duiosie legate prin sentimentul și dragostea prieteniei sau a rubedeniei.

Altele sunt mai depărtate și de aceia ne apar mai mărețe în ființa lor pământească.

Cultul morților formează tăria unui neam. Nimic nu ne poate sgudui în ușurătatea prezentului nostru ca pomenirea unui trecut. Și nu este forță educativă mai puternică ca mormântul deschis a celui ce pleacă din mijlocul nostru către eternitate și cavoul sau mormântul cu flori a celui ce de mult planează în sferile cerești.

¹⁾ Parastasul s'a oficiat Sâmbătă 11 August 1928 în biserica Sf. Spiridon din Iași. Cuvântarea a fost publicată în ziarul „Opinia” din 19 August...

Numai mormântul deschis, numai mormintele cu flori, cu pomenirea celor ce sălășluiesc în ele— trecuți dela noi—ne arată că ceia ce au fost ei suntem noi și ceia ce sunt ei—mâine vom fi și noi. Numai în mijlocul unui cimitir și când facem astfel de pomeniri, răsună cu putere în sufletele noastre ca adevăruri eterne, cuvintele biblice „*amintirea dreptului rămâne întru binecuvântare... iar numele celor nelegiuiți vor pieri...*”

Frații mei,

Măreția unei generații este puterea de jertfă. Dacă pomeniții noștri sunt o generație de jertfă, noi avem și exemplele și foloasele. Dacă, prin legea progresului etern, noi am vedea și scăderi, vine îndemnul și emulația, ca fiul să facă un pas mai departe ca părintele său... ca noi generația actuală să complectăm lipsurile trecutului, pentru ca să întârim viitorul.

Pomenim figuri reprezentative, care nu s'au putut și nu se vor putea șterge așa ușor din mintea ieșenilor.

Cel mai proaspăt mormânt este al figurei celei mai proeminente... *Constantin Penescu.*

Nu știi de este vr'un post de răspundere, pe care să nu-l fi ocupat Const. Penescu cu multă demnitate! Nu mai amintesc de calitatea în care îl pomenim—ca prefect de poliție—dar între parlamentari îl găsim—între conducătorii administrativi

ai Iaşului se află. În calitatea de egumen al Casei Sf. Spiridon, nu pot pierde din vedere şi faptul, că a fost între eforii acestei fundaţii. Iar trecerea către Domnul, din cauza şi pe gerul din Ianuarie trecut, a făcut-o în calitatea de conducător cultural al teatrului naţional.

Avem apoi figurile recente ale prefectilor de poliţie *Autonom Georgescu* şi *Const. Manciu* urmaşi în specialitatea acestei înalte şi cu mare răspundere slujbe a celui ce a tost *Gheorghe Sândulescu*.

Alătura de figura specialităţii în ramura poliţienească a lui *Gheorghe Sândulescu*, este slujbaşul de carieră *Alexandru Zdrobici* fost director de prefectură timp de 23 ani.

Trecutul mai îndepărtat măreşte figura acestui funcţionar şef—şi îi revine meritul ca şi în eternitate la pomenirea de astăzi să fie şeful slujbaşilor poliţişti răposaţi ce se pomenesc.

Este o amintire pioasă, ce ne mişcă şi trebuie să ne mişte până la lacrimi.

Dacă şefii, despre care am vorbit, s'au ridicat la înălţimea demnităţii şi slujbelor, ce au ocupat prin pregătirea şi valoarea lor intelectuală, slujbaşii mărunţi, ce îi pomenim, sunt—în faţa eternităţii—aproape la aceiaşi înălţime, prin jertfa de care s'au învrednicit.

Fraţii mei,

Nu este o pomenire mai bine meritată, pentru că nu este slujbă mai expusă—şi din punct de

vedere moral și din punct de vedere fizic—ca slujba acestor răposăți, care acum se pomenesc.

Polițistul are slujba grea și în fața oamenilor și în fața lui Dumnezeu. El ne completează pe noi ceilalți factori morali și culturali ai progresului social.

Ceia ce noi nu putem realiza, prin personalitatea noastră convingătoare, îndeplinește polițistul prin forța sa constrângătoare.

Greutatea și răspunderea lui este cu atît mai mare, cu cît chemarea noastră a celorlalți conducători și factori culturali e mai slabă.

Noi ne putem mulțumi cu înțelepciunea preceptului biblic: „*Nu mustra pe cel rău, ca să nu te urască*“ (Prov. IX, 8). Sau într'o formă mai poetică:

*„Lăsați pe îndărătnici cu vrerile lor
Opriți-vă sfatul, de cei ce nu-l vor,
Căci fără folos, pe cei fără minte,
Inveți să pășască pe căile sfinte“.*

Polițistul însă are menirea tocmai de a constrânge pe cel rău, fără preocuparea că-l va urî sau nu.

Cu cît cultura moralizatoare a unei vieți, cît mai creștinești, va împuțina pe cei vițioși și răi, cu atît rolul și răspunderea polițienească se va ușura... Și din contră, cultura morală scăzută și o viață creștină redusă îngreuiază mult rolul poliției.

Cum în, vremurile prin care am trecut și trecem, nu putem vorbi de superioritate culturală cu viață

creștină moralizatoare, însemnătatea celor pomeniți
ese în relief.

Pomenindu-i însă pe ei, cu astfel de gândiri,
să nădăjduim că, facem un pas spre progresul unei
vieți creștine.

Fără îndoială facem acest pas, căci, pentru un
moment ne-am smuls din valurile lumesti și ne-am
legat cu înălțime cerești, cu Dumnezeuirea, prin firul
electric al contemplărei, la care ne transportă această
pomenire pioasă.

Dovadă de înaltă concepție creștină și națională.
au dat acei ce ne-au procurat acest moment de le-
gătură cu înălțimile cerești prin pomenirea pioasă.

Dea Domnul ca generațiile noastre româ-
nești să se înalțe cât mai des pe aripile culturale
ale moralității creștine, cu cât mai dese momente
de pomenire și piositate, ca astfel viitorul neamului
nostru să fie cât mai asigurat prin legătura lui sfân-
tă cu divinitatea... singură izbăvitoare și mântuitoare.

Amin.

† *Grigore I. Botoșăncanu.*

CUVÂNT LA MOARTEA PREUTULUI NECULAI AGAPIE DIN IASI

„Lupta cea bună m'am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit.. de acum mi se gătește cununa dreptății, pe care mi-o va da Domnul judecătorul cel drept în ziua aceea... (II Timot. cap. IV 7).

Intristați frați,

Pleacă cătră Domnul încă un vrednic păstor sufletesc, care a condus această parohie ¹⁾ aproape jumătate de veac.

Zic încă unul, pentru că nu putem uita așa ușor pierderea duhovnicească din anul trecut a patriarhalului paroh Constantin Găuca ²⁾, vecin și coleg de păstorie cu răposatul din fața noastră preutul Neculai Agapie.

1) Sf-ții Voevozi Roșca din Tătărași.

2) Fost paroh al parohiei Sf-tul Vasile din Tătărași, mort în anul 1926.

Astfel de figuri—stâlpi de credință—nu se pot uita, fiind legate prin viața lor pastorală, de zeci de ani, de întreaga formație creștinească și gospodărească a acestor părți din orașul Iași.

Nu cunosc aceste figuri preotești, decât dela venirea mea ca arhiereu vicar al acestei sfinte metropolii;... deci, de un timp foarte scurt.

Totuși a fost de ajuns, ca să mă conving de valoarea lor. M'am lipit sufletește de ei și aş putea zice cu drept cuvânt, că am tras și învățăminte din viața lor pastorală!

Frații mei.

Oricât am înainta noi, față de cerințele vieții de astăzi, greu este să ne urcăm și să atingem culmile duhovnicești și pastorale, pe care au mers acești bătrâni păstori. E greu, foarte greu a te lepăda cu totul de cele pământești și a viețui numai întru cele cerești. Intreaga fericire a vieții constă și adevăratul rol al nostru de păstori sufletești ni-l îndeplinim, numai întrucât știm și putem să ne ridicăm de la pasiunile trupești spre virtuțile sufletești.

În afară de aceasta, după vorba apostolului, de am vorbi în limbi omenești și îngerești, de am avea toate tainele și am cunoaște toată știința, suntem aramă sunătoare și chimb al răsunător.

Ei bine!—Acești doi stâlpi ai credinței creștine din Tătărașii Iașului, preoții Constantin Găucă

și Neculai Agapie, au călătorit în viața lor pastorală aproape numai pe înălțimile cerești, ignorând orice pasiune trupească, cultivând și propoveduind numai virtuțile sufletești.

Au știut să trăiască mai mult în partea eternă a vieții pământești, atingând cele mai înalte culmi de morală și virtute. Pentru aceasta și amintirea lor va rămânea legată de progresul și dezvoltarea acestor parohii

Nu au vorbit mult, dar au făcut mult.

Amândoi rosteau cu adevărată însuflețire părintească dumnezeieștele cuvinte din Sf-ta Leturghie „*pace vouă*“... Și,—în bătrâneța lor patriarhală pare că vedem pe sf. apostol și evanghelist Ioan cu binecuvântarea părintească: „*Iubiților, să ne iubim unul pe altul, pentru că dragostea este dela Dumnezeu*“ (I Epistolă cap. IV v. 2) Și... Doamne... ce ne trebuie oare mai mult astăzi, decât dragostea frățască?!

Dar pe lângă aceste considerațiuni generale, avem și precizări personale în viața răposatului nostru canliturghisitor.

Părintele Neculai Agapie, deși își purta cu mare greutate casa sufletului încă de mulți ani, totuși era vecinic tânăr în acțiunile și preocupările lui. Ignora slăbiciunile trupești ale adâncilor lui bătrânețe și căuta să fie alături, present în toate mișcările de progres creștinesc și românesc.

Când am venit la Iași și am fost atras de miș-

carea culturală a Ateneului din Tătărași, pe cine credeți să am găsit alături de D-l Ifrim?.. Pe bătrânul preot Nec. Agapie!.. Și ce figură respectabilă—de adevărat apostol—făcea răposatul nostru frate, în mijlocul acestei mișcări culturale? Prezența lui în mijlocul comitetului—acum pecetluită de placa fotografică—ne-a rămas în mintea tuturor și va fi îngerul de veghe la temelie acestui ateneu...

Ce înălțătoare a fost apoi figura lui în mijlocul miilor de basarabeni, cari au venit spre înfrățire la serbarea eroilor și au luat parte la agapa din curtea acestei biserici, dânsul fiind gospodarul și parohul!..

Părea că sboară prin norii cerești, văzând pe frații împreună într-o binecuvântarea bisericuței lui modeste, dar plină de har și de adevăr...

Frații mei,

• Dacă numai atât am arăta și încă ar fi caracterizată în totul personalitatea pastorală a fratelui nostru adormit Neculai Agapie.

Dar pe lângă entuziasmul lui tânăr de viitorul neamului și al bisericii lui, el se adăpa cu mare sete în viața intimă și din izvorul de duhovnicească pomenire a trecutului.

Știa, fără să spue, că trecutul este oglinda viitorului și că fie-care din noi este o viață din lungul lanț al eternității. Ei bine, l'am găsit străduindu-se împreună cu frații lui mai tineri, să scoată cât

mai la vedere trecutul, pentru ca legătura cu lanțul viitorului să fie cât mai temeinică.

De abia putând să se răsufle, era totuși sufletul societății vechi clericale. Nelipsit fiind dela toate pomenirile și întrunirile, căuta să scoată la iveală meritele trecutului. Strâns legat de trecutul neamului și al bisericei, o întreagă viață a urmărit întărirea viitorului.

Unul din mijloacele pastorale, pentru întărirea viitorului, pe care îl vestesc, pentru că îl cunosc, i-a fost și scaunul mărturisirei. Multă vreme a fost duhovnicul Seminarului „Veniamin“.

A fost așa părinte duhovnicesc în acest ipostas al său, încât nu-i unul din foștii lui fii de duhovnicie, care—ajuns la hirotonie—să nu-mi ceară cu multă rugămintă, să se mărturisească pentru preoție la el, ca fost duhovnic... Este un fapt, în forma lui exterioară mic, poate de tot mic, însă în forul lui intern sufletesc, e așa de mare, că nici nu-l putem aprecia în deprinderile noastre de astăzi.

Poți fi mare, poți fi de tot mare în rosturile tale lumești cu arama sunătoare și chimbalul răsunător al vieții. Dar poți fi în acelaș timp așa de mic în forul intern al sufletului tău, încât, trecerea prin lume, să fie ca sunetul butoaelor goale, ca să nu mai repetăm pe al aramei și al chimbalului.

Am accentuat duhovnicia, pentru că valorile personale, în reciprocitatea lor de confesor și penitent, nu se cunosc decât în scaunul mărturisirei.

Și dacă duhovnicul nu are posibilitatea să scoată la iveală valoarea penitentului,.. fiii sufletești o pot aprecia pe a duhovnicului și cu fapta și cu cuvântul.

Aceasta a fost măreția pastorală și a răposatului preot Constantin Găucă, de care am amintit.

Iată puținele mele aprecieri asupra persoanei fratelui nostru răposat întru Domnul Neculai Agapie..

Cu zîmbetul pe buze și fața senină, a putut trece cătră Domnul rostind cuvintele: *„Lupta cea bună m'am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit“*...

Iar noi, în numele Atotputernicului Creator, îi putem spune: *„Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincios, peste multe te voiu pune, intră întru bucuria Domnului tău“*.

Dumnezeu să-l învrednicească de urmași tot așa de devotați în forurile intime de evlavie duhovnicească și tot așa de idealști pentru biserică, neam și țară.

Dumnezeu să-l odihnească și cu dreptii să-l numere în vecii vecilor. Amin.

Luna Mai 1928.

UN JURĂMÂNT OSTĂSESC.

(Cuvântare la o depunere de jurământ, a recruților din cuprinsul teritorial al Corpului IV de armată).

Dragi ostași,

Astăzi este o mare sărbătoare pentru voi. Ați depus jurământul, prin care vă legați înaintea lui Dumnezeu și în fața noastră, că—fiind buni creștini—vă veți supune legilor țării și veți fi credincioși M. S. Regelui. Aceasta însemnă că nu mai sunteți tinerii fără grija de eri. Nu mai sunteți copiii nebăgați în seamă, decât doar de părinți pentru grija creșterii și pentru micile treburi familiare.

Prin jurământul depus, voi ați trecut la majorat. Însemnă deci, că voi nu mai sunteți copii de acum înainte... Nu! Ați devenit oameni mari cu răspundere pentru binele vostru și viitorul neamului nostru întreg.

Da...! Ați devenit oameni mari, dragii mei, căci jurământul militar nu însemnă decât legământul ce'l

faceți—ca bărbați, formați și conștienți—că vă veți îndeplini datoria sfântă, ce v'ați luat asupra voastră: de a vă jertfi pentru tron, neam și lege.

Toți am depus jurământul, fiecare la vremea noastră. Ei bine! Știut să vă fie, că fie-care din noi valorăm mai mult sau mai puțin în viață, după cum ne îndeplinim jurămintele noastre.

În cazul de față, voi ați jurat credință M. S. Regelui, pentru că în persoana Majestății Sale se întruchipează tot binele, toată liniștea și toată fericirea neamului românesc. Ați jurat apoi supunere legilor țării și îndatoririlor militare, pentru că Majestatea Sa conduce țara și neamul la progres și fericire prin aceste legi și îndatoriri.

M. S. Regele este simbolul liniștei, progresului și fericirii neamului nostru. Pentru aceea și noi—vlădici și preoți—ne rugăm la fiecare slujbă dumnezeiască în chipul următor: *„Încă aducem Ție această slujbă cuvântătoare pentru bine credinciosul și iubitul de D-zeu regele nostru, pentru toată curtea și ostașii lui. Dă lor pacinică domnie, ca și noi, întru liniștea lor viață lină și fără gâlceavă, să viețuim, întru bună credință și curăție“*. (Rugăciunea din Liturghie, ce se citește în taină după Axion).

Iată ce înseamnă persoana M. S. Regelui în viața neamului nostru.

* * *

În scurta viață de cazarmă, care este și trebuie să fie marea școală națională, voi veți fi iubiți, apre-

ceiați și înaintați de cătră șefii voștri, mai mult sau mai puțin, după cum vă veți îndeplini datoriile de ostaș cuprinse în jurământul depus astăzi.

Ca cetățeni și gospodari români apoi, veți fi fruntași sau codași, după hărnicia voastră și după supunerea față de legile țării cuprinse tot în acest jurământ.

Și mai presus de toate... veți fi și buni ostași și buni gospodari, dacă veți fi buni creștini, cu credință, nădejde și dragoste în Dumnezeu, în conducătorii voștri și unul față de altul. Veți fi fericiți fruntași, dacă calea bisericii va fi bătătorită și calea cârciumii părăginită.

În cazul contrar, va fi vai de voi și de neamul nostru!..

Nu mai vorbim de vremurile grele când țara va fi în pericol, cum a mai fost nu de mult!.. Atunci, când veți fi chemați s'o apărați, vor fi eroi încoronați de Dumnezeu și slăviți de întreaga suflare românească numai acei buni creștini, care își vor îndeplini jurământul până la jertfirea vieții lor.

Dragii mei,

Intrați, momentan, în marea școală a neamului, „cazarma“. Aicea veți învăța nu numai instrucția cu formele și mișcărilor ei văzute. Nu... În această școală vă veți complecta învățătura voastră dela părinți și cea din școala satului vostru. Ofițerii voștri se vor sili să scoată mișcărilor de instrucție văzute, din în-

vățătura și buna depindere sufletească nevăzută. Noi, cei ce am luat parte la marele război, am văzut că numai întru atât au avut valoare instrucția și mișcările externe, cât eșeau din focul dragostei interne și dintr'un suflet mare creștin, gata a se jertfi pentru neamul și țara lui.

Fiți ascultători și harnici. Folosiți timpul scurt al acestei școli, pentru ca să vă întoarceți la căminurile voastre întru totul luminați, ca buni și instruiți cetățeni.

Nu uitați, ceia ce v'am spus mai nainte, că fiecare din noi, de la cel din urmă soldat până la d-l General, și dela mine—Vlădică până la opincă, numai întru atât prețuim ceva, cât știm și putem să ne ostenim și să ne jertfim pentru binele fratelui și al neamului nostru.

Dragostea față de Dumnezeu și apoi față de aproapele este fundamentul, temelia legii noastre creștinești. Lămurit vedem aceasta, mai ales, în parabola cu samarineanul milos din sf. Evanghelie.

Osteneala, mila și jertfirea, în felul samarineanului milos pentru binele aproapelui, să le desăvârșiți în cazarmă ca școală a neamului. Creștinește apoi să trăiți ca buni gospodari români în satele voastre. Și mai presus de toate, românește să supraviețuiți, când țara vă va cere s'o apărați cu piepturile voastre, căci numai

„Acela e mare, ce știe

„Să sufere chinuri cumplite.

În așa măsură trebuie să vă convingeți de trebuința jertfei și sufletele voastre să fie așa de dornice de a-și vărsa sudorile pentru binele aproapelui și sângele pentru apărarea patriei, în cât amintirea celor ce s'au jertfit deja, părinți și frați ai noștri—eroi ai neamului—să fie un adevărat cult de urmat și ideal de îndeplinit.

Mai 'nainte de a încheia grăirea mea, țin să vă amintesc, că ați terminat jurământul, ce ați depus, cu vorbele:

„Așa să ne ajute Dumnezeu“.

Și noi, cei ce suntem martori înaintea lui Dumnezeu și în fața țării la și pentru jurământul vostru, vă zicem: „Să vă ajute Bunul Dumnezeu, ca să vă îndepliniți jurământul cu cât mai multă conștiinciozitate, cu cât mai multă însuflețire, cu cât mai multă vrednicie.

*Domnule General,
Domnilor Ofițeri,*

Cetățenii români, din cuprinsul teritorial al acestui comandament, v'au trimis la școala neamului, de sub conducerea și comanda D-voastră, pe cei mai viguroși fii ai lor. Toți acești tineri în floarea vârstei vin cu încredere și însuflețire să le confirmați bărbăția și să le dați brevetul de vrednici cetățeni români.

Fiind și fiii noștri duhovnicești, noi, Biserica în-

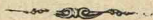
vățătoare, vi-i încredințăm cu ceremonialul la care luăm parte.

Primiți-i ca adevărați părinți, instruiți-i ca adevărați dascali, entusiasmați-i ca eroici apărători ai țării.

Dumnezeu să binecuvinteze pașii voștri, iubiți ostași, sub drapelul tricolor pe care ați jurat astăzi credință și supunere.

Dumnezeu să vă dea putere de muncă și jertfă, d-le Comandant și d-lor Ofițeri. ca dușmanii noștri nepotoliți nici să se mai gândească, necum să mai îndrăznească ceva, în fața tăriei sufletești, cu traiul nostru intim național prin dragoste și jertfă.

Amin.

UN CĂMIN OCROTITOR

(Cuvânt ținut la sfințirea și deschiderea căminului
Studentilor în medicină din Iași).

În ziua când se inaugurează un cămin ocrotitor pentru viitor, se pomenește un trecut plin de grijă, îndeplinindu-se în totul zicerea străbună, că: „Trecutul este oglinda viitorului“.

Da... domnilor... astăzi inaugurăm un cămin studentesc, care ne evoacă un trecut măreț de muncă și jertfă. Ne evoacă mai ales pe omul, care s'a făcut ecoul suferințelor studentești din trecut și a dat puțință de a se clădi acest cămin. Pomenim pe marele om al Moldovei — în special al Iașilor — Georgel Mârzescu, înfăptuitorul acestui cămin.

Este un adevăr sfânt că: „nu se poate suferință sau virtute nerăsplătită și păcat sau abuz nepedepsit“. Știut este că atât răsplata cât și pedeapsa, cu atât sunt mai temeinice și mai de efect, cu caracter de durabilitate divină, cu cât sunt săvârșite într'un timp mai îndelungat. Noi oameții însă, fiind

prea efemerici nu ne prea împăcăm cu eternitatea. De multe ori sunt și cerinți ale vremii de a bate fierul până până e cald.

Dacă ne restrângem la împrejurările neamului nostru și cerințele lui actuale, pentru o temeinicie educativă moralizatoare într'un viitor cât mai apropiat, a fost nevoie ca atât răsplata cât și virtutea să fie cât mai urgente.

Multe și mari au fost suferințele generațiilor de studenți. În special grele au fost luptele medicinștilor. Cuțitul a ajuns la os în și după înfăptuirea României Mari, când s'au provocat și acele tulburări studențești, întru totul îndreptățite și limpezi ca cristalul, la izvorul lor.

Răsplata însă ar fi întârziat, dacă nu ar fi fost omul ideal, care să înțeleagă situația și să grăbească faptul cu o zi mai înainte pentru tăria neamului.

Acest om ideal pentru neamul nostru a fost Gh. Gh. Mârzescu, căzut și el înainte de vreme sub povara suferințelor. Tocmai pentru vindecarea unor astfel de suferinți, se pregătesc și tinerii, care se vor adăposti în acest cămin.

Că inițiatorii inaugurării s'au gândit și la pomenirea lui, este un act de recunoștință, cu efecte hotărâtoare pentru sufletul studențimii actuale și viitoare.

Domnilor!

După noi, cei bisericești, care avem menirea să stăm cu Evanghelia 'n mână, meditănd și trăind

principiile ei, „dragostea și jertfa“, încetățenite în lume de Mântuitorul Hristos, nici o clasă socială nu are menirea de a se jertfi cu dragoste pentru ajutorarea aproapelui, ca medicii. Aș putea spune chiar că medicul are un prim rol în a se jertfi, pentru sănătatea celor ce'l înconjoară.

De aceea și cuvântul său este hotărîtor.

În vremuri, cuvântul hotărîtor era al duhovnicului; astăzi hotărîtor este cuvântul medicului. Dar ozinca e aceeași: „Nu există păcat sau abuz nepedepsit și virtute nerăsplătită“. De se va abuza și păcătul prin acea slăbiciune morală, de a contribui mai mult la împușinarea neamului, decât la înmulțirea și întărirea lui, prin dragoste și jertfă, pedeapsa nu va întârzia.

Din acest punct de vedere, repet că pomenirea lui Gh. Mârzescu, ca și a tuturor marilor medici, cari s'au jertfit pentru neamul lor, va fi hotărîtoare pentru însuflețirea morală a studențimei mediciniste.

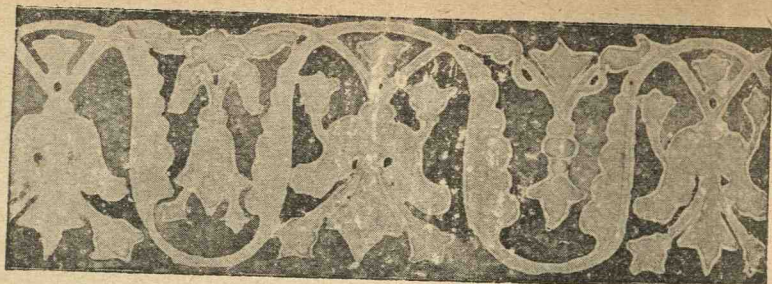
Se va convinge tineretul nostru studios, că nu e de ajuns să cunoști prin disecație toate fibrele corpului omenesc, ca apoi prin combinații chimice să-ți asiguri la vreme rezultatul medical... Nu! Acestea sunt mijloace științifice, cari dau rezultate hotărîtoare. Minuni însă fac, numai atunci când sunt puse în slujba celor două principii de existență omenească,.. „dragostea și jertfa“ față și pentru aproapele...

Altfel ajungem la rezultate negative.

Pe Gh. Mârzescu și pe marii medici răposați, îi pomenim, pentru că s'au ridicat la acea dragoste jertfitoare pentru neam și țară. Unul dintre efectele acestei dragoste, cu căldura lui călăuzitoare este și căminul ce-l inaugurăm astăzi.

Dea Domnul, ca dragostea jertfitoare a trecutului, concretizată în acest cămin, să însuflețească toate generațiile viitoare,.. ca și ele la vreme să aibă parte de aceeași binecuvântare și de aceeași pomenire pentru binele și tăria neamului nostru românesc. Amin.

C POMENIRE.

(Douăzeci și cinci de ani dela moartea lui Gavriil Muzicescu).

Frații mei,

„Un neam vine și un neam trece și pământul în veac trăește“, zice Ecclesiastul. Noi însă mai schimbăm formula: oamenii vin și oamenii trec, dar omenirea trăește. Intr'adevăr, de vom privi omenirea cu ochii minții noastre, vom vedea că oamenii mor numai în părerea noastră, față de Atotputernicul Creator. Eternitatea legii creștine,—arătată nouă prin descoperire dumnezească și urmărită prin credința creștinească,—se adeverește temeinic prin teoria evoluției științifice.

Este adevărat, că religiunea creștină ne înfățișează pe omul mort, dar numai pentru păcat. Numai pentru că a păcătuit, este condamnat la moarte. Moartea nu este o vecinică uitare a omului virtuos a bunului creștin. Virtutea nu moare. Ea este viață, căci vine dela Dumnezeu, de unde se pogoară toată

bunătatea, toată dreptatea și tot adevărul. Dumnezeu a creat viață nu moarte. Creatorul morții îl poartă în sine numai păcatul, numai vițiul, căci: „*prin păcat a intrat moartea în lume*“ (Rom. V, 12). Deci, cine este mort, chiar dacă se mișcă pe acest pământ? Acel ce trăește numai în josnicii, micimi și patimi. Un om care n'a intrat în viața publică, care n'a slujit binele societății cu nici un mijloc; nici cu deșteptăciunea sa, nici cu virtutea sa religioasă, nici cu vrednicia sa cetățenească sau familiară, care n'a trăit nici într'un chip creștinește, un asemenea om, după orișice judecată, este mort.

Vai de acel neam, vai de acea societate, care va număra astfel de cetățeni în majoritatea ei.

Un așa popor merge cu pași repezi spre peirea lui. O astfel de societate se distruge.

Ferice însă, de poporul plin de virtuți creștinești. Ferice de neamul ai cărui fii lucrează cu dragoste pentru binele general. Acel popor într'adevăr viețuește. Acel neam, într'adevăr progresează. Căci viețuește real, numai cel ce gândește și practică virtutea. Iar virtuosul, dreptul, după zicerea Sfintei Scripturi, de va și muri, tot viu va fi.

Am zis și afirmăm acestea, pentru că le dovedim cu prăznuirea de astăzi.

Frații mei,

În sărbătorirea Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil, facem șiomenirea aceluia, care trăește și va trăi

în mijlocul neamului românesc prin calitățile sale morale și artistice. Acesta este Gavriil Muzicescu, care a înființat și condus corul Catedralei mitropolitane din Iași, dându-i măreția și în slujba dumnezească.

Il pomenim, pentru că s'au împlinit douăzeci și cinci de ani dela moartea lui.

Gavriil Muzicescu este artistul, care a trecut și marginile micii Români de altădată, prin virtuțile lui superioare și înaltele lui talente muzicale. Il putem numi, nu numai un cetățean al țării românești, ci un artist al omenirii. Și pentru că trecem într'o sferă mai largă, să vedem ce este această omenire și ce a făcut acest bărbat pentru binele ei.

Omenirea, frații mei, este făptura cea mai aleasă a înțelepciunii, a puterii, și a bunătății lui Dumnezeu, care și îngrijește de traiul și binele ei. Omenirea viază, omenirea trăește, pentru că i s'a dat un ocean de viață providențială, un nesecat râu de popoare, cari împrospătează și se reînnoesc. Ea își creează elemente de viață, de o viață compusă din oameni mici și oameni mari, de o viață ideală în înțelegere și în industrie. Cu alte cuvinte omenirea își creează elemente de valoare, de progres în virtuți cetățenești, în adevăruri religioase de dreptate și bunătate, cu cari se înalță la acel bine general și fericire viitoare, ce nu cunoaște graniță și deosebiri de popoare.

Iată ce este omenirea!

Și oricine lucrează pentru binele acestei omeniri, oricine lucrează pentru propășirea și îmbunătățirea vieții morale, acela lucrează pentru împărăția lui Dumnezeu, unde sălășluiește lumina, în care locuiește dragostea, bunătatea, dreptatea, pacea, deci fericirea.

Providența este într-o veșnică supraveghere și conducere, ca omenirea să nu piară, ci să supraviețuiască. Și nu numai să supraviețuiască, dar să înainteze pe calea fericirii veșnice.

Providența totdeauna s'a slujit în îndeplinirea planului dumnezeesc și de popoare întregi și de oameni aparte; afară de rarele cazuri, unde însăși mâna dumnezească s'a arătat.

Față de scopul urmărit de cuvântarea noastră, nu putem să ne întindem la examinarea popoarelor, cari au contribuit la îndeplinirea planului dumnezeesc... Nu. Ne vom referi numai la persoanele singuratic.

După cum în natura necuvântătoare, ce ne înconjoară, sunt lucruri mici și lucruri mari, tot asemenea și între popoare, sunt oameni mici și oameni mari. Sunt oameni mici, pentru că viața lor nu are nici o însemnătate în rostul progresului vieții. Ei nu concep un bine pentru aproapele, nu se gândesc la o jertfă pentru neam și țară, nu se pot urca pe aripi de vultur la un bine general, pentru întreg neamul românesc.

Din marile mulțimi însă, se urcă treptat, spre

astfel de înălțimi oamenii mari. Aceștia se urcă viguroși pe treptele de ajutorare ale celor neputincioși, pe treptele de luminare ale celor întunecați, pe treptele de slobozirea celor robiți de patimi. Aceștia sunt organe înlesnitoare propășirii omenirii. Aceștia sunt organe pentru îndeplinirea planului providențial. Aceștia sunt organe pentru chemarea omenirii la ascultarea Evangheliei și a Sfințelor Scripturi în genere, cari pregătesc pe cetățenii din împărăția cerească.

În general oamenii mari sunt, sau armonia socială a unei națiuni, sau progresul și armonia omenirii dintr'o epocă oarecare.

Ce armonie mai plăcută din toate punctele de vedere poate să fie, decât acea perfecțiune muzicală, la care s'a urcat Gavriil Muzicescu?! Dacă Sf. Arhangheli, ce-i sărbătorim astăzi, au fost vestitorii vremurilor de bucurie și înălțare sufletească și Muzicescu a fost vestitorul înălțării sufletești către Atotputernicul Creator în timp de zeci de ani din cafasul Catedralei metropolitane din Iași.

S'a născut în orașul Ismail în prima jumătate a veacului XIX-lea, din părinții săi Vucol și Varvara Muzicescu, cu o situație familiară și socială foarte modestă. Este descoperit în talentu. său și apreciat de nemuritorul Melkisedeck, primul Episcop al Dunării de Jos cu reședința în Ismail.

Muzicescu își începe învățătura, în seminarul înființat de Melkisedeck, unde l'a și cunoscut.

Sufletul marelui ierarh nu putea să lase un așa talent, neajutat și necultivat. I-a deschis toate porțile pentru învățatură, progres și înaintare. Iașul, Moscova, Petrogradul l-au desăvârșit cultura în muzicală.

Să se știe însă, că arta și talentul său îl binecuvintează cu începutul, în slujba Domnului. Formează și conduce corul Catedral episcopal din orașul său natal și funcționează ca profesor cu recunoștință la școala părintelui său sufletesc, unde își începuse și învățătura și unde fusese și cunoscut.

Talentul și valoarea sa însă, nu puteau să-l lase într'un orașel ca Ismailul și într'o școală cu patru clase secundare ca Seminarul.

Trece la Iași, unde ajunge sfetnicul intim al bătrânului Mitropolit Iosif Naniescu. Marea Catedrală metropolitană, ctitoria lui Veniamin Costache și a lui Iosif Naniescu, a fost locul prielnic de a înnobila sufletele și a le înălța către Pronia cerească.

Corul său format până la 100 de persoane, era școala practică cu care proslăvea pe Dumnezeu, iar școala teoretică unde-și forma elementele „Conservatorul“. Aicea a fost profesor și director până la moartea sa.

Nu este provincie din Marea Românie de astăzi, care să nu fi ascultat corul lui Muzicescu, atunci când erau sub stăpâniri străine. Rusia cu curtea ei imperială, ca și o parte din apusul Europei, încă a ascultat pe cântăreții Români, de sub bagheta fermecată a lui Muzicescu.

Pe lângă cea mai armonioasă și cea mai înălțătoare liturghie, în adevărat duh de evlavie creștină, tot el a fost acela, care a armonizat și primele cântece populare, revoluționând cu ele întreaga Europă.

Când începea concertul „*La râul Vavilonului*“ era o adevărată transportare către cele cerești.

Când trecea la „*Foaie verde fir de nalbă*“ totul devenea o încordare de unitatea frățească, cu un delir de aplauze și satisfacții sufletești.

Pe lângă talent și artă, o calitate specifică a lui Muzicescu era evlavia și ordinea. La coriștii săi sbârâna și coarda sufletului în transportarea către sferile cerești. Aceasta se vedea din întreaga ordine și disciplină a corului său, ce se impunea chiar și credincioșilor ascultători.

Și roadele familiare i-au fost destul de frumoase, lăsând urmași, ce nu i-au desmințit nici numele, nici renumele.

Iată deci omul mare, care a trăit pentru binele și progresul unui întreg neam și chiar pentru înflorirea întregului creștinism.

Pe lângă ctitoria lui Veneamin Costache și a lui Iosif Naniescu, Catedrala metropolitană din Iași, este și ctitoria lui Gavriil Muzicescu, din punctul de vedere al corului vocal.

În toate bisericile și catedralele se vor putea cânta și alte liturghii... În catedrala metropolitană din Iași însă, este încetățenită, numai liturghia lui

Muzicescu. Liturghia lui, cântată de 150 coriști, este armonizată special pentru această catedrală.

Sunt 25 de ani dela trecerea cătră Domnul a lui Gavriil Muzicescu. In sărbătoarea bine vestitorilor arhangheli Mihail și Gavril, ridicăm rugi fierbinți cătră Atotputernicul Creator și pentru iertarea păcatelor lui, dar și pentru a ne învrednici, de urmași tot așa de buni artiști și tot așa de evlavioși creștini în dirijarea corurilor noastre.

Pentru aceasta să cântăm și să urmăm cuvintele psalmistului: „*Părtaş sunt eu celor ce se tem de Tine, Doamne, și celor ce păzesc poruncile Tale*“, concert, pe care Muzicescu l'a și alcătuit, l'a și cântat, l'a și urmat, pentru care i-a și rodit. Amin.

ZECE ANI DELA UNIREA BUCOVINEI SI ARDEALULUI.

(Cuvânt rostit în Catedrala Mitropoliei din Iași
la 1 Decembrie 1928).

„Să aveți încredere în Dumnezeu.
„Toate câte credeți, rugându-vă, să
„credeți că veți lua și va fi vouă”
(Marc. XI, 22, 24).

Frații mei,

S'au împlinit zece ani decând Bucovina a revenit la sânul Moldovei și de când Ardealul s'a alipit la Vechiul Regat... Acest eveniment va fi sărbătoare vecinică pentru neamul românesc. Va fi o sărbătoare de bucurie...

Este și va trebui să fie însă ceva mai mult decât atâta... O sărbătoare de înfrățire și unificare sufletească, de entuziasm românesc și de înălțare creștinească.

O sărbătoare de înfrățire și unificare sufletească... pentru că numai unirea în cuget și în simțiri și lupta frățească cot la cot de zeci și sute de ani cu cre-

dință în Atotputernicul Creator, ne-a adus izbânda de astăzi.

O sărbătoare de entuziasm românesc, pentru că numai vitejia strămoșească, cu dragostea până la jertfă de neam și lege, ne-a dat România Mare. Și în sfârșit, o sărbătoare de înălțare creștinească, căci nu poate fi lecție și predică mai sguuitoare de religie și morală, ca istoricul acestor zile mari...

Este și va fi o imposibilitate, ca cineva să nu se convingă din acest adevăr istoric, că nu există păcat și abuz neșit — virtute și suferință nerăsplătită.

Și iarăș,... la nici un „Te-deum“ de mulțumire nu va răsuna mai cu înțeles Evanghelia, ce se citește la astfel de ocaziuni, ca astăzi la sărbătoarea unirei pe vecie, când auzim sfintele cuvinte rostite de Mântuitorul lumii: *„Toate câte cereți, rugându-vă, să credeți că veți lua și va fi vouă“*.

O!... Când văd în fața mea atâta tineret—nădejdea neamului de mâine—îmi plânge inima și mă simt cu totul umilit, că nu pot fi și eu un Ioan Gură de Aur, un Antim Ivireanu, sau măcar un modest dar înflăcărat cuvântător român, ca să pot îndruma pașii și viața lor cătuși de cât—cu graiul meu—la o așa sărbătoare, spre acele virtuți strămoșești, datorite cărora avem România Mare de astăzi!..

Frații mei,

Știți cu toții că Atotputernicia Creatoare — în Treimea cea de o ființă și nedespărțită, Tatăl, Fiul

și Sf. Duh—conduce lumea prin cele trei mari virtuți sau arme sufletești: credința, nădejdea și dragostea.

Valoarea puterii lor merge crescând în măsura rânduelii și pronunțării lor, credința, nădejdea și dragostea.

Ca să poți plecà la un drum, ca să poți începe un lucru, o operă, îți trebuie în primul loc credință în ajutorul lui Dumnezeu, îți trebuie apoi încredere în puterile tale proprii...

Ca să ajungi la scopul propus, cu lucrul efectiv, fără îndoeli și ezitări, trebuie să ai nădejde în Dumnezeu în stăruința personală și în ajutor celor ce te înconjoară.

Iar ca să desăvârșești opera, îți trebuie jertfa dragostei, care nu cunoaște margini: „*Dragostea îndelung rabdă, se milostivește, toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduște*“ (I Cor. XIII, 4—5).

Ei bine, fraților! Marea operă a unirii neamului românesc, a început cu credința Moldovenilor Basarabeni la 28 Martie 1918; a continuat cu nădejdea Bucovinenilor din cronicile lui Hurmuzachi în toamna aceluiaș an (28 Noiembrie 1918), și s'a desăvârșit cu focul dragostei transilvănene la 1 Decembrie 1918.

Cea mai nouă despărțire și răpire fusese a „Basarabiei“ la 1812. Neamul ce o cotropise erà așa de puternic, încât nici nu se puteà vorbi de o măsurătoare cu puteri omenești. Trăià însă neador-

mită în sufletele moldovenești credința în Atotputernicul Creator, care pe cele slabe le întărește, pe cele de lipsă le împlinește și pe cei nedreptățiți îi răsplătește. O minunată răsturnătură dumnezeiască i-a alipit înaintea tuturor, când mintea omenească nu putuse nici cugetă, necum prevedea.

Eră însă grădina cu sfintele morminte și monumente ale neamului românesc „*Bucovina*“, cu *Putna, Suceava, Dragomirna, Sucevița*, etc., etc. Fusese ea răpită în 1777 prin vicleana diplomație austriacă, dar osemintele lui *Ștefan Vodă* erau o vecinică nădejde de reînviere a Moldovei lui. Eră o imposibilitate să se suprapună o stăpânire străină pentru totdeauna.

Versurile nemuritorului poet Eminescu:

„*Ștefane, Măria Ta!*
Tu la Putna nu mai sta!
Las' Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija sfinților
În seama părinților.
Clopotele să le tragă

Ziua 'ntreagă, noaptea 'n-
treagă,
Doar s'a îndură Dumnezeu
Ca să-ți mântui neamul tău.
Tu te 'naltă din mormânt
Să te-aud din corn șunând,
Și Moldova adunând“...

au devenit strigătul de alarmă și nădejdea întregii suflări moldovenești.

Arhimandritul a tras clopotele... *Ștefan Vodă* s'a ridicat din mormânt, a sunat cornul, a adunat Moldova și a mântuit neamul...

După lupte distrugătoare și amenințătoare între Austrieci și Ruși, la 11 Noembrie 1918, armata ro-

mână, sub comanda generalului Zadic, intră în Cernăuți, chemată de cornul vitejesc a lui Ștefan Vodă.

Se formează momentan guvernul autonom I. Flondor, iar o delegație pleacă la Iași... ca apoi la 28 Noembrie, să se voteze în unanimitate și fără condițiuni: „*Unirea Bucovinei integrale cu celelalte țări românești, într'un stat național independent*“.

La Iași, delegația bucovineană are fericitul prilej să se întâlnească și cu primii soli ai Ardealului!?

Ei!... Aicea era desăvârșirea cu jertfa dragostei de nem și lege, ce dăinuia de sute și veacuri întregi.

Aici pământul era plămădit și îngrășat cu sângele a mii și zeci de mii de martiri români. În fruntea acestei armate de mucenici stă simbolul unirei tuturor Românilor dela 1601, „Mihai Viteazul“, urmat mai apoi de un Avram Iancu și de jertfele aproape supra firești, ale lui *Horia, Cloșca și Crișan?!...*

Când întregul pământ al Ardealului clocotea cu stropi de sânge, când întreaga atmosferă transilvăneană ardea cu focul dragostei de neam, putea oare să mai trăiască o stăpânire străină?!...

Putea oare ca acel cântec de jale și entuziasm:

„*Deșteaptă-te, Române, din somnul cel de moarte,*

„*la care te adânciră barbarii de tirani.*

„*Acum ori niciodată croește-ți altă soartă*

„*La care să se închine și cruzii tăi dușmani,*

„*Uniți-vă în cuget, uniți-vă în simțiri!...*

să nu aprindă acel jar ce mocnea sub cenușa stăpânirii streine de câteva sute de ani ?

Sforțările însă au fost mari... aproape supraomenești... pentrucă stăpânirea era veche...

Un prim marș de entusiasm și înfrățire, chiar din noaptea sfântă a mobilizării dela 15 August 1916, este înăbușit cu șiroaele de sânge dela Turtucaia... Se părea că totul e pierdut și desnădejdea omenească începuse a ne învălui...

Ochiul veghetor și ocrotitor al dreptății dumnezeiești însă, care nu lasă păcat și abuz nepedepsit, virtute și suferință nerăsplătită, conduce pașii neamului nostru pe căi nepătrunse și neștiute de noi.

Dacă pentru credința strămoșilor Moldoveni, Dumnezeu ne-a dat Basarabia... Dacă Bucovina s'a alipit și pentru însuflețirea nădejdei, ce răsărea la tot pasul din mormintele și monumentele ei strămoșești, pe lângă acea credință în dreptatea divină... Ardealul trebuia să vină cu întreita putere a virtuților creștine.

La credința de veacuri a strămoșilor, s'a adăugat nădejdea luptătorilor și s'a desăvârșit cu dragostea până la jertfă a conducătorilor.

Cererea strămoșilor în decursul vremurilor a fost plină de credință și de aceea s'a realizat potrivit preceptului evanghelic, rostit mai înainte: „*Toate câte cereți, rugându-vă, să credeți că veți lua și va fi vouă*“. Cererile de veacuri, pline de lacrimi la poalele altarelor sfinte în forma rugei

sfinte, izbucnesc în strigătul entuziasmat din preajma războiului „*Vrem Ardealul și nimic alt*“ al marelui român *N. Filipescu*, rostind apoi întreita formulă: „*Ardealul! Ardealul! Ardealul!*“!

Adresându-se celui ce purta destinele țării, îi zice: „*Mărire ce ți-o urăm, Sire, este: Să te încoronezi la Alba-Iulia, sau să mori pe câmpia dela Turda*“.., Și Vodă Ferdinand, ascultând glasul veacurilor, s'a încoronat la Alba-Iulia! S'a încoronat Vodă-Ferdinand în acea Alba-Iulie, unde Mihai Viteazul proorocise deja cu fapta unirea tuturor Românilor încă dela 1601, iar conducătorii Ardealului o realizau pentru veșnicie la 1 Decembrie 1918.

Mare a fost entuziasmul, pentru că grele au fost încercările neamului nostru în decursul vremurilor! Și mai ales dacă ne gândim la întâmplările din urmă, când, după tratatul dela Buftea, nu mai aveam nici Dunărea, nici munții, nici marea, putea să fie durere mai amenințătoare și încercare mai copleșitoare?

Frații mei,

Cu ziua de 1 Decembrie se încheie triumful așteptării de veacuri. Această așteptare a fost însoțită —după cum am văzut—de o credință nestrămutată în Basarabia, de o nădejde însuflețitoare în Bucovina, de o dreptate plină de jertfă în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș.

Tineretul școlar ce are fericirea sa învețe carte și să trăiască cei mai frumoși ani ai vieții lui, în aceste vremuri mari pentru neamul Românesc, să știe că :

„*Nebiruit e omul ce luptă cu credință.*

„*El știe că pe lume nimic zadarnic nu-i :*

„*Că, dincolo de truda și jertfa clipei lui,*

„*In taină vremea țese la sfânta biruință ;*

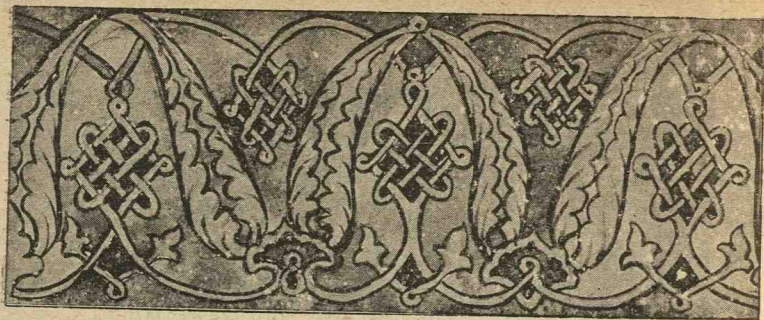
„*Că vuetele toate visează armonie,...*

„*Că este o dreptate și trebuie să vie¹⁾.*

Dacă acesta este adevărul sfânt, cu toții să în-genuchem în fața altarului sfânt și să rostim cu dumnezeescul apostol :

„*Mulțumită lui Dumnezeu celui ce ne-a dat biruință... Mulțumită și pentru darul Său cel ne-grăit¹⁾ !“ (I Corint. I 4).*

1) Vlăhuță „Triumful Așteptării“.

FRUMUSEȚILE MORALE ȘI GENIUL TEHNIC

(Cuvântare la hramul sfântului Spiridon).

Iași 12 Decembrie 1928.

*Inalt Prea Sfințite Stăpâne,
Domnule Epitrop¹⁾
Iubiți credincioși.*

Sărbătorile sunt momente de odihnă în cursul vieții noastre sbuciumată de muncă și patimi.

Fără astfel de popasuri, de contemplați întăritoare, viața noastră este stearpă, este sălbatică, este amețită.

Nevoia unor așa oaze de odihnă o simțim mai ales astăzi, când sgomotul aeroplanelor, țipetul automobilelor cu mulțimea patimilor, au făcut din om un geniu tehnic, dar a omorât în el pe plăsmuitorul de frumuseți morale.

Acesta fiind adevărul, sărbătorea sfântului

1) Era de față I. P. S. Mitropolit al Molaovei și d-I Epitrop profesorul d-r I. Tănăsescu.

Spiridon, însemnată în Iași, pentru că patronează cea mai mare instituție de caritate din Moldova, este o adevărată odihnă și contemplație.

La contemplația de frumuseță morală ne înalță auzul unor cuvinte ca acestea: „*Ca fiii lumii să umblați, căci roada duhului este bunătatea, dreptatea și adevărul*“.

Când mai auzim și strigătul de alarmă al apostolului: „*Deșteaptă-te, cea ce dormi, și te scoală din morți și te va lumina Hristos*“ este o adevărată redeșteptare mântuitoare pentru durerile fiecăruia din noi și o atențiune salvatoare pentru întregul neam românesc, față de împrejurările grele, prin care trece biserica și țara lui.

Frații mei,

Acum 170 ani înaltele frumuseți morale ale unor simpli călugări și mai pe urmă a unui creștin Ștefan Bosie, a înființat monăstirea, din care mai apoi s'a născut spitalul, al cărui patron îl sărbătorim astăzi.

Focul dragostei creștine, aprins de acești umili credincioși în boerii și domnitorii de pe vremuri, a dezvoltat această instituție până la apogeul de a fi locașul sfânt de alinare a suferințelor și trupești și sufletești.

Frumusețele morale cu înalte carități creștinești au creat și dezvoltat această instituție până a ajuns să fie inima întregii Moldovi.

O sărbătoare ca aceasta ne smulge, măcar pentru un moment, din vârtoarea vieții cu geniul ei tehnic de astăzi, și ne transportă către începuturile tainice și ale noastre și ale instituțiilor noastre. Ne duce o așa sărbătoare către acele începuturi mistice de frumuseți morale, pentru a ne arăta, că adevăratul sfârșit mântuitor tot o taină este, învăluit de aceleași frumuseți morale.

* * *

La oricât progres tehnic și științific ar ajunge omenirea, lumea nu poate să iasă din atmosfera de mister.

Cel care a afirmat misterul este Mântuitorul Hristos, însuși fiind o încorporare a lui. El a creat și deschis omenirii orizonturi noi, înălțând-o dela animalitatea feroce distrugătoare, la spiritualitatea plină de dragoste mântuitoare.

Unde mintea omenească fixase începutul vieții, clipa nașterii, El a deschis porțile vecinice, și ochiul nostru a întrezărit atunci misterul obârșiei universale. Iar unde ochiul omenească a văzut sfârșitul în chipul mormântului, El a tras dvera vieții fără de sfârșit. Intre aceste două lumini, care lămureau misterul nașterii și al morții, omul a putut prinde sensul vieții.

Creat prin mister și pentru mister, omul a trebuit să devie și el creator tot prin mister. Acel

mister de creație este „dragostea“, principiul existenței lumii și fundamentul religiei creștine.

Prin dragoste omul devine creator în lume și tot prin ea se înalță la acele frumuseți morale de pace și mântuire prin răbdare și milostivire. Dragostea este taina sublimă, pe care Mântuitorul Hristos a încetățenit-o în lume și prin Evanghelie o propoveduește, ca astfel pacea, binele și fericirea să fie cât mai reale.

„Dragostea îndelung rabdă, se milostivește; dragostea nu pismuește, dragostea nu se trufește... Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă... Dragostea niciodată nu cade“. (I Cor. XIII, 4).

Frații mei,

Dacă acesta este adevărul sfânt, să nu stăm un moment la îndoială, de însuflețirea minunată a sfinților ce-i sărbătorim și cari ne dau prilejul de contemplație odihnitoare în viață.

Unul care se înalță dela dușmănia pământească la dragostea cerească, dela patimile trupești la virtuțile sufletești, este și *Sf. Ierarh Spiridon*. Il sărbătorim, pentru că, trăind în apropiere de vremurile tainice și minunate ale Mântuitorului Hristos, s'a învrednicit a se urca către aceleași înălțimi, făcându-se însuflețitorul și izbăvitorul urmașilor. Trăește în insula Cipru între anii 300—400 d. H., întâi ca păstor într'o viață patriarhială cu soție și copii.

Incălzit de focul dragostei creștine cu ecoul celor grăite de sf. apostol Pavel: „*Ca fiii luminii să umblați, căci roada Duhului este bunătatea, dreptatea și adevărul*“, ajunge la înălțimi morale și fapte mai pe sus de firea omenească.

Scriitorul Sozomen, aproape contemporan cu sf. Spiridon, ne istorisește cum, într'o noapte niște hoți venind să-i fure turma, au rămas înțepeniți până dimineața când a venit el. Prin binecuvântarea lui i-a slobozit și muștrându-i părintește, le-a dăruit la fiecare câte o oae.

Ajungând renumit pentru sfințenia lui, este ales Episcop al Trimitunde depe malul mării, lângă Salamina. Și ca episcop, trăia tot în simplitatea patriarhală cu puținii și săracii săi enoriași. Impărțea toată agonisita sa cu ei, știind că numai cei milostivi se pot milui. Suferea alături cu fii lui duhovnicești toate lipsurile și necazurile vieții, iarăși știind, că: „*Cei flămânzi și însănătoșiți pentru dreptate se vor sătura*“ și că „*Cei ce plâng se vor mângâia*“.

Puternica lui credință l-a făcut să rabde apoi cu toată resemnarea persecuțiile împăraților Maximian și Galerie. A fost trimis în temniță, după ce i s'a scos ochiul și i s'a tăiat pulpa stângă. Pentru durerea și plânsul său creștinesc, chiar în viață a fost mângâiat, căci a văzut cum Împăratul Constantin cel Mare a proclamat religiunea creștină ca religie slobodă de stat. Ceva mai mult... Are fericirea să ia parte la sinodul I ecumenic, ținut în Ni-

ceea la 325 și să înfrunte pe ereticul Arie în chip minunat. Acesta atacând Sf. Treime, pe care nu o înțelegea, Sf. Spiridon, ia o cărămidă în mână și zice: „*Vezi, o filozoafe, și pricepe cum trei sunt una*“. Strângând cărămida, apa a curs în jos, focul a ieșit în sus, iar cu pământul a rămas în mână.

Invrednicindu-se de așa înălțimi morale în viață, a trecut către Domnul după anul 347 (Sinodul din Sardica), mângâjat de suferințele persecuției, prin dreptatea ce o văzuse...

Moaștele lui păstrate în insula Corfu, sunt pilduitoare și mântuitoare, pentru credincioșii închinători.

Frații mei,

Iată odihna contemplătoare din sărbătoarea Sf. Spiridon. Ne convingem și trebuie să ne convingem, că viața noastră nu poate să se mântuiască numai cu sbuciumul zilelor în care trăim și cu geniul tehnic al omului, care a umplut lumea cu sgomotul aeroplanelor, cu țipătul și uruitul mașinelor.

Invăluirea vieții noastre numai într'o astfel de activitate și numai cu un astfel de geniu, ne face să trăim într'o epocă de adânci frământări sufletești.

Au plouat atâtea dureri asupra lumii și au avut loc atâtea prefaceri în viața omenirii, încă ne suprimdem într'o atitudine de nedumerire și neputință în fața problemelor noi, ce ni se pun azi brutal și fără amânare.

Adesea găsim familii împovorate și de cele mai multe ori ne aflăm și pe fiecare din noi cu lacrimile desnădejdei, în fața unor așa stări, copleșiți de mulțimea durerilor. E clar, ca și lumina unei zile de primăvară, că geniul științific al tehnicei moderne, cu imoralitatea artei și a modei, ce ne izbește la fiecare pas, nu ne poate da mulțumirea sufletească, nici belșugul vieții, nici izbăvirea de nevoi și din necazuri... Nu..! Doamne păzește..!

Amarnic ne înșelăm, când credem sau nădăjduim să găsim aceste trei pârgii de fericire pământească: *mulțumirea sufletească, belșugul vieții și izbăvirea din nevoi și din necazuri*, în afară de dragostea creștină, cu înălțimile morale la cari ne putem urca numai pe scara rugei sfinte, la astfel de slujbe dumnezeiești, ajutați de însuflețirile minunate ale unui Spiridon al Trimitunde, Nicolae al Mirilor Lichiei și atâția alții..

Cu concepția geniului tehnic de astăzi, ni se ruinează frumusețile morale ale dragostei creștinești de altădată „*bisericile și spitalele*“, farurile de lumină ale neamului românesc, prin întunecimile veacurilor.

Când ne ridicăm dela aceste instituțiuni ruinate mai ales în lașul durerilor dar și al măririlor, la întreaga ființă a neamului nostru, cu frământări de vrăjmășie ca cele de astăzi chiar, nu știm de există primejdie mai amenințătoare și durere mai

pătrunzătoare pentru fiecare din noi personal, pentru neam și țară în general?

Cuprinși de neputință, uimiți cu nedumerire, suntem în așteptarea unei raze de lumină mântuitoare. O căutăm... adesea în mijlocul șiroaelor de lacrimi.

Rătăcim însă pe căi Țstreine și întunecate, de unde nu ne pot apărea lumini mântuitoare, ci ochi de fiare sfâșietoare!

Rătăcim în intunecimile tehnice ale furturilor deghizate...! Rătăcim în vâltoarea panamalelor..!

Rătăcim în iadul stupefiantelor!

Rătăcim în bezna bețiilor și cartofăriilor, unde ochii de șarpe ai imoralității ne pândesc, ne atrag prin hipnotism și ne înghit, ne distrug!

Asemănarea e sguuitoare în următoarea întâmplare istorisită de un martor ocular: „Odată stând pe o stâncă am văzut dedesubtul meu o pasăre, care sbura încet. Am observat mișcările ei și după un timp văd un șarpe mare, care o urmărea și o atrăgea prin puterea magică a ochilor săi. Sărmana păsărică era atrasă în gura morții. Ea nu știa unde merge și chiar dacă ar fi știut, nu avea puterea să se împotrivescă. Am încercat să-i scap viața aruncând cu pietre... dar.. în zadar. Am văzut atunci ceva îngrozitor: în clipa când pasărea sosi aproape de gura șarpelui, fu înghițită dintr'odată.

Tot așa—zice cel ce istorisește—„și satana, șar-

pele cel bătrân din zile, atrage pe tineri și bătrâni, femei și bărbați, cu destule ispite. Nimeni dintre noi nu avem puterea de a ne împotrivi răului și mergem drept în gura morții“.1)

Vom scăpa din primejdiile vieții, numai de vom schimba calea vieții.

Vom scăpa, numai de vom lua drumul virtuților cerești.

Vom scăpa, numai dacă ne vom îndruma mai mult spre înălțimi dumnezeiești... Numai așa razele de lumină și căldură cerească ale Mântuitorului Hristos ne vor împuternici și ne vor desmetici din uluirea mecanismului vieții, dacă—după zisele apostolului—*„ca fiii luminii vom umbla“*, având între stelele călăuzitoare și pe Sfântul Ierarh Spiridon, ce-l pomenim astăzi. Amin.

VERIFICAT
1987

1) Sodhon Sundar Singh, „Prin Hristos și Pentru Hristos“ pag. 94

TABLA DE MATERIE ¹⁾.

	Pag.
Precuvântare	4
Cu ce nădejdi, intră un arhiereu în sf. Sinod	7
Ce este primul pătrat din veacul al XX-lea	14
Fericirea vecinică	17
Ispirația unei fundații ctitoricești	25
Hristos a înviat!	37
Ispășirea și slăvirea prin muncă și jertfă	42
O înfrățire	49
Ruga sfântă și aeroplanele dușmane	55
Un director de seminar și slujitor al Mitropoliei Moldovei	62
Adevărata cale de progres	68
O sărbătoare de entusiasm pastoral	72
O cuvântare cu tâlc	82
Învățământ dela o prăznuire ctitoricească	89
Renașterea noastră prin smerenie	98
Cuvânt la slujba de reîntâlnire colegială	105
O mamă.— Cum au trăit strămoșii	111
Comemorarea lui Ioan I. C. Brătianu la Iași	118
Amintire despre Mihai Tomida	124
Evocarea personalității lui Xenofon Gheorghiu	131
Ziua aviației la Iași	137
Zece ani dela Unirea Basarabiei	143
O sărbătoare de cinstire a trecutului și întărire a viitorului	149
Ce este și ce a fost Biserica în trecutul neamului nostru	159
Cuvântul bisericii la pomenirea unor slujitori polițienesci	169
Cuvânt la moartea preotului Nec. Agapie	172
Un jurământ ostășesc	178
Un cămin ocrotitor	184
O pomenire (Gavriil Musicescu)	188
Zece ani de la Unirea Bucovinei și Ardealului	196
Frumusețile morale și geniul tehnic	204

¹⁾ Cuvântările, fiind ocazionale, au fost tipărite în ordinea cronologică cum s'au finit, începând cu „Nădejdele noului arhiereu—din Februarie 1925 și încheind cu „Frumusețile morale“ dela hramul Sf. Spiridon din Decembrie 1928.

GREȘELI DE TIPAR

La pag.	12	rândul	7 de jos	arzătoare	în loc de	rzătoare
"	"	"	9	" oblăduire	" " "	ablăduire
"	"	"	21	" dragoste	" " "	dragostea
"	18	"	5	" „este“	" " "	ceste
"	21	"	13	" întru	" " "	intu
"	23	"	8	" afierosiau	" " "	ofeeroseau
"	25	"	10	" „și egumenul“	" " "	egumenul
"	"	"	8	" împrejurările	" " "	mprejururu
"	26	"	6	" dragoste	" " "	dragostea
"	56	"	5	" pare că	" " "	că
"	"	"	"	" postului mare	" " "	postului pare
"	58	"	12	" cântate	" " "	cândtate
"	59	"	15	" sfarmă	" " "	sfurmă
"	"	"	16	" 'ce	" " "	ce, ce
"	61	"	4	" ca	" " "	că
"	78	"	8	" răbdarea	" " "	răbdare
"	"	"	11	" voastre	" " "	voastră
"	"	"	9	" credință	" " "	cregiotă
"	83	"	7	" creștinismul	" " "	creștinismului
"	84	"	6	" încordarea	" " "	încordrarea
"	88	"	10	" conducători	" " "	conductore
"	92	"	4	" își	" " "	și
"	97	"	12	" de	" " "	pe
"	101	"	7	" alături	" " "	alătur
"	103	"	4	" în păcat	" " "	înpăcat
"	106	"	2	" acestei	" " "	asestei
"	113	"	7	" caracterul	" " "	caracteru
"	117	"	1 de sus	adormire	" " "	adormir
"	120	"	4	" însă	" " "	dar
"	"	"	19	" lonel	" " "	onel
"	"	"	20 de jos	facă	" " "	Ifacă
"	123	"	4	" uliți	" " "	aliți

La pag.	128	rândul	1	de sus	litere	inversate
"	129	"	1	"	romanizarea	în loc de romanizare
"	"	"	14	"	nucleele	" " " nuceele
"	132	"	22	"	mort	" " " mart
"	137	"	8	"	sărbătoare	" " " sărbătore
"	138	"	4	"	la marea	" " " de marea
"	"	"	9	"	Betania	" " " Bretania
"	"	"	17	"	prezisă	" " " prezis
"	"	"	18	"	pregătită	" " " pregătit
"	141	"	25	"	nețarmurită voluptate	" " " nețarmuită voluptare
"	142	"	4	"	zece ani	" " " zece
"	145	"	11	"	ursitei	" " " urșitei
"	146	"	23	"	numai	" " " numal
"	148	"	4	"	Dumineca 7	" " " Dumineca
"	152	"	13	"	înălțare	" " " înălțare
"	"	"	25	"	exemplu	" " " exepmlu
"	"	"	27	"	noastre	" " " notstre
"	154	"	6	"	n'am	" " " n'am
"	157	"	28	"	singurul	" " " singul
"	159	"	7	"	Geneza	" " " Oseneza
"	160	"	5	"	întărirea	" " " iutărirea
"	163	"	15	"	de a feri	" " " pe a feri
"	"	"	16	"	creștină	" " " creștiră
"	164	"	21	"	corupători	" " " confrupători
"	166	"	2	"	însemnătatea	" " " iasemnătatea
"	169	"	10	"	fost	" " " tost
"	171	"	13	"	înălțimile	" " " înălimile
"	174	"	22	"	conliturghisitor	" " " canliturghisitor
"	185	"	3	"	până	" " " până până
"	186	"	10	"	lozinca	" " " ozinca
"	208	"	27	"	mângăiat	" " " mângâiat